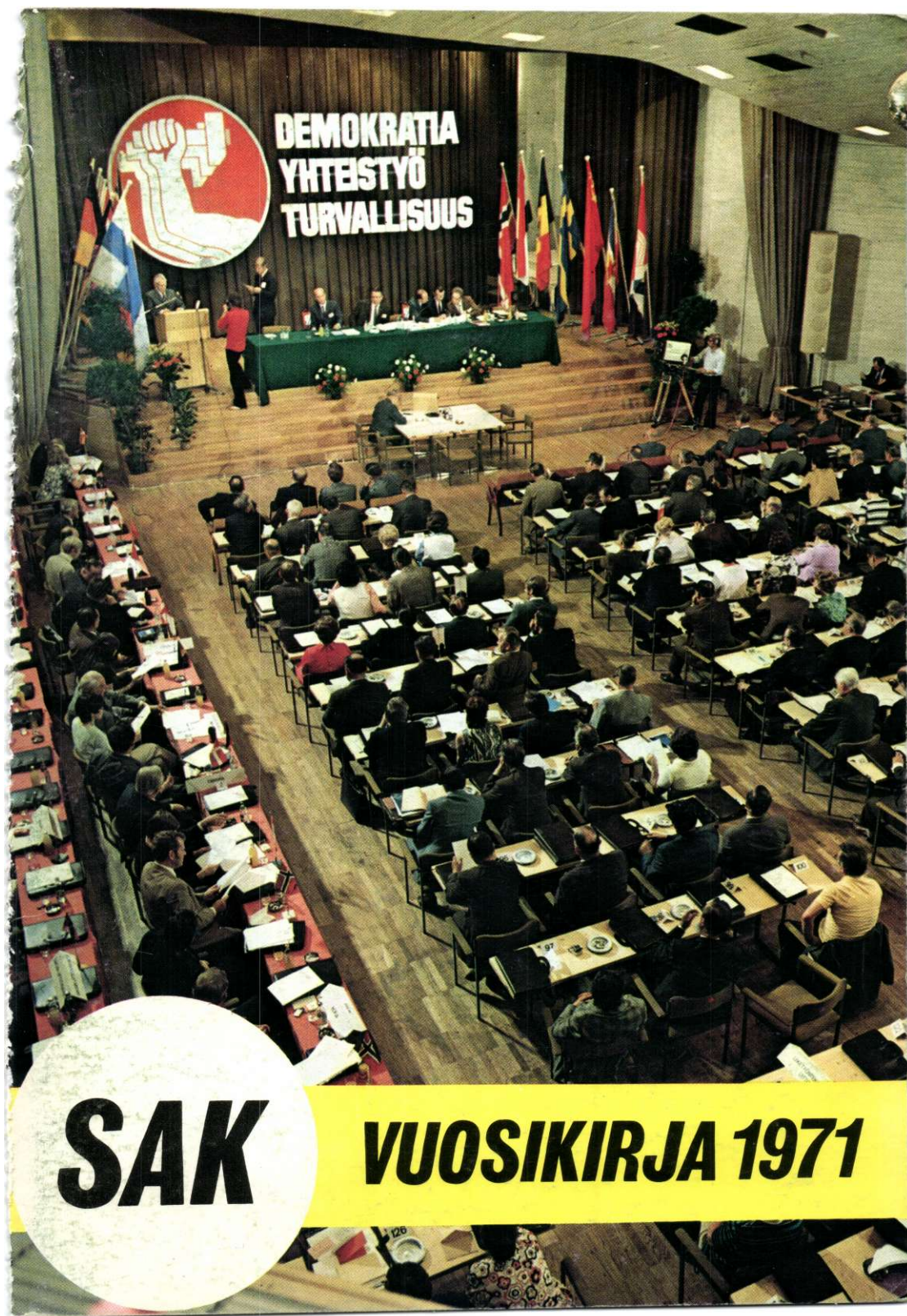

SAK

VUOSIKIRJA 1971

Suomen Ammattiliittojen Keskusjärjestö r.y.

VUOSIKIRJA

1971

HELSINKI 1972

SAK:n 10. edustajakokous pidettiin kesällä Dipolissa Otaniemessä. Kirjamme kannet ja kahdeksan neliväristä sisäsivuaamme kertovat tästä kokouksesta.

Meitä on yli 700.000

SAK:n ja sen jäsenliittojen järjestöllinen kehitys on vuoden 1971 aikana jatkunut varsin myönteisenä, kuten mm. tämän vuosikirjan lopussa olevat jäsenmäärätiedot osoittavat. Jäsenmäärä on vuodessa kasvanut n. 70 000:lla ollen nyt n. 720 000. Nousua edelliseen vuoteen verrattuna on yli 10 prosenttia. Ammattiyhdistysliikkeen kansainvälistäkin järjestäytymistä tarkastellen olemme saavuttamassa jo huippulukemia.

Vuoden aikana on toteutettu jälleen yksi eheyttämiskokous, joka koski Muurarien liiton yhdistämistä Rakennustyöläisten liittoon. Samalla SAK:n liittojen määrä on supistunut 29:ään. Vuonna 1969 keskusjärjestönsä eheyttämiskokouksessa hyväksytystä liittotason eheyttämishajelmasta on vielä toteuttamatta kaksi kohtaa: mekaanista puuteollisuutta sekä nahka-, jalkine- ja kumialoja koskevat sovintoratkaisut.

Vuoden 1971 merkittävin tapahtuma oli uuden keskusjärjestön ensimmäinen ja samalla »vanhan» SAK:n 10. varsinainen edustajakokous. Tämän edustajakokouksen tärkein päätös oli ensimmäisen yhtenäisen periaateohjelman hyväksyminen keskusjärjestölle.

Periaateohjelmassa määritellään koko ammattiyhdistysliikkeen olemus, sen tarkoitus, tehtävät ja suhde yhteiskunnan muutokseen. Siinä todetaan, ettei hyvinvointia mitata pelkästään palkalla, vaan että ihmisen elämän on oltava turvattua kaikissa vaiheissa, lapsuudesta vanhuuteen saakka. Tuotannon ensisijaisena tavoitteena tulee olla ihmisten tarpeiden tyydyttäminen eikä yksityinen voitontavoittelu. Taloudellinen vallankäyttö tulee saada demokraattiseen valvontaan. Ammattiyhdistysliikkeen eräänä uutena tehtävänä on demokratian laa-

jentaminen työelämässä, taloudellisessa vallankäytössä ja kansantulon jaossa. Nämä puolestaan edellyttävät omalta osaltaan mm. muutoksia koko yhteiskunnan koulutusjärjestelmässä aina peruskoulusta aikuis- ja uudelleen koulutukseen saakka. Tämän lisäksi periaateohjelmassa todetaan, että työntekijä tarvitsee myös viihtyisän ja terveydellisistä vaaroista vapaan työympäristön, pidentyneitä lomia työ- kuntoisuutensa säilyttämiseksi, oikeuden hyvään asuntoon, puhtaaseen luontoon ympärillään, rauhantilan säilymiseen maailmassa jne.

Nämä periaateohjelmasta poimitut muutamat tavoitteet osoittavat, miten SAK on paljon enemmän kuin pelkkä palkka-asioita hoitava järjestö. Sen toiminta-alue laajenee päivä päivältä ja erilaisia yhteiskunnallisia asioita koskevien tavoitteiden määrä kasvaa jatkuvasti.

Taloudellinen kehitys 1971

Kahden hyvän vuoden jälkeen, jolloin bruttokansantuote tuotantokustannushintaan oli kasvanut v. 1969 8.7 % ja v. 1970 7.3 %, suhdanteet kääntyivät kertomusvuonna odottamattoman nopeasti ja jyrkästi laskuun. Ennakkotietojen mukaan kokonaistuotannon kasvuksi jäi vain 1.2 %. Vuodelle 1972 on ennustettu 3 %:n kasvua, jolloin neljän vuoden keskimääräksi jäisi kylläkin 5 %. Kahden vuoden korkeasuhdannetta oli kuitenkin edeltänyt kolmen vuoden taantuma ja kun tiedossa ei ole — kaikesta toiveajattelusta huolimatta — mitään varmuutta nyt alkaneen taantuman pituudesta, on suhtauduttava määrättyllä varauksella edellä mainittuun 5 %:iin. Vielä vakavampaa on, että investointien määrä kasvoi vain n. y_2 % verrattuna n. 12%:iin edellisenä vuonna ja että teollisuustuotanto ensimmäisen kerran sitten 1950-luvun jopa supistui n. y_2 %:lla. Viennin määrä supistui noin 5 % verrattuna kahden edellisen vuoden 8 %:n ja 17 %:n kasvuun, ja vaikka tuonninkin määrä supistui n. 5 %:lla, tämäkin merkitsi laskennallisesti kauppataseen vajauksen kasvua. Kun tätä vielä lisäsi tuonti- ja vientihintojen suhteen epäedullinen kehitys (osittain piilodevalvaation vuoksi) vuoden 1970 jo sinänsä ennätyksellinen kauppatasevajausta (1 384 milj. mk) kasvoi peräti 1 842 milj. mk:aan. Näin pettyivät toiveet siitä, että tuotannollisen toiminnan hiljeneminen toisi mukanaan maksutaseen olennaisen paranemisen olkoon, että taantuman jatkuessa kuluvana vuonna tilanne voi jossain määrin parantua. Vajausten jatkuminen taantumakausien aikana (kuten 1966 ja 1967) kuuluu kuitenkin edelleen niihin kielteisiin para-

dokseihin, joihin viime vuosien kertomuksissa on jatkuvasti jouduttu kiinnittämään huomiota.

Kauppataasevajausten paradoksaalisuutta tähdentää vielä se seikka, että ne ovat syntyneet sellaisina vuosina, jolloin devalvaation, vakauttamispolitiikan, kansainvälisen inflaation ja elinkeinoverotuksen ansiosta hintakilpailun edellytykset ovat olleet poikkeuksellisen edulliset.

Muista paradokseista palautettakoon mieleen varsinkin väestöön ja työvoimaan liittyvät. Maastamuutto saavutti huippulukemat vuosina 1969/70, ts. hyvän työllisyyden vuosina. Vielä vakavammasta näköalasta avaa väestökehitys. Tähän liittyvistä luvuista mainittakoon, että kun työikäisen väestön vuotuinen kasvu 1960-luvun alkupuolella oli vielä n. 50 000 se on nyt enää n. 15 000. Sodanjälkeiset suuret ikäluokat (syntyvyys yli 100 000) ovat nyt perheenmuodostamisiässä, mutta niiden lapsiluvut liikkuvat jo n. 60 000 tasolla, ja tämäkin luku laskee ilmeisesti selvästi lähivuosina. Työvoiman ikärakenne kehittyy siten ennen pitkää varsin epäedulliseen suuntaan, mikä ei voi olla aiheuttamatta varsin vakavia tuotanto- ja sosiaalipoliittisia ongelmia. Kertomusvuonna nettomaastamuutto Ruotsiin pysähtyi siellä vallinneen taantuman johdosta, mutta kun työttömyys Suomessa on voimakkaasti kasvanut, on pelättävissä että maastamuutto uudelleen kasvaa mikäli Ruotsin työvoimakysyntä lisääntyy — ellei ryhdytä toimenpiteisiin maahanmuuton rajoittamiseksi Ruotsissa. Mitään ratkaisua Suomen työllisyysongelmille eivät tällaiset rajoitukset tietysti merkitse: ainoat todelliset ratkaisut sekä maastamuutolle että työ-

voimaongelmalle ovat löydettävissä Suomessa harjoitetun talous- ja sosiaalipolitiikan piirissä — olkoon ettei näilläkään keinoilla väestökehitystä voida kokonaisuudessaan ohjata.

Näissä Suomen kansan kohtalonkysymyksissä kauppataase muodostaa epäilemättä erään avainkohdan. Se on tavallaan mitta siitä, minkä suuruisen työvoiman Suomi pystyy kansainvälisessä kilpailussa työllistämään ja elättämään kunnon tasolla — mikä osa »joutaa muille» tai hakeutuu muualle parempien ansioitten hankkimiseksi. Edelleenkin pätee SAK:n valtuuston tuonnottain kiinnilyömät kasvun ja työllisyysongelman 3 edellytystä: turvattu työ, siitä kunnon palkka ja kunnon koti.

Kauppataasevajauksen perimmäiset syyt ovat täysin selvät. Suomen luontaiset voimavarat, sen »verrannolliset kilpailuedellytykset» eivät ole riittäneet hankkimaan viennillä kaikkia niitä koneita, raaka-aineita, polttoaineita ja kulutustavaroita, joita tarvitsemme ulkomailta. Kun metsäteollisuus aikanaan pystyi kutakuinkin hankkimaan pienemmän kansantalouden tarvitsemaa tuontia viemällä yhtäaikaan sekä raakapuuta, sahatava-
raa, selluloosaa, paperia ja jalosteita, raaka-ainepohja pakottaa nyt supistamaan ainakin joidenkin ryhmien vientiä — samalla kuin valuutan tarve jatkuvasti kasvaa kansantalouden kehittyessä. Muun kansainväliseen kilpailuun osallistuvan tuotannon epäilemättä osittain lupaavakin kehitys ei ole riittänyt tuonnin korvaamiseksi kotimaisilla tuotteilla sellaisilla aloilla, joilla olisi teknillisiä ja taloudellisia edellytyksiä, tai lisäämään riittävän nopeasti vientiä. Ongelman noidutun ympyrän luonnetta tähdentää se seikka, että maksutaseesta itsestään on muodostunut pullonkaula, joka hidastaa pysyvän tasapainon vaatimia investointeja. Merkittävästi tilannetta ei ole myöskään parannettavissa ns. kulutustavaratuontia supistamalla; ensinnäkin tämä sektori on jo suhteellisen suppea, toiseksi olennainen supistaminen nostaisi hintatasoa ja

kolmanneksi olennainen supistus vaikuttaisi epäedullisesti elintasoon ja maastamuuttoon.

Edellä mainitut tekijät muodostavat kauppataaseen, työllisyyden ja ulkomaankauppapolitiikan (myös integraatiokysymyksen) *reaalitaloudelliset* ydinongelmat. Valitettavasti vain ei niihin ole integraatiokeskustelussa kiinnitetty paljoakaan huomiota. Keskustelu on liikkunut varsin yksipuolisesti ongelman *monetäärisessä* puolella, ja tämäkin keskustelu melkein yksinomaan vientitullikysymyksessä. Suomen neuvottelumandaattikin EEC:n kanssa käytävissä neuvotte-
luissa on rakennettu lähinnä tältä pohjalta.

Talousneuvoston piirissä on vuoden aikana hahmoteltu ns. rakenne- ja rahoituspoliittinen ohjelma, joka todellakin tähtää siihen, että tuotannon rakennetta muuttamalla voitaisiin turvata pysyvästi sekä kauppataaseen tasapaino että työllisyyskehitys. Ohjelma on kuitenkin varsin problemaattinen ja vaatisi melko pitkälle menevää uudelleen arviointia sekä talouselämän että yhteiskunnan instituutioiden ja päätöksentekijäin piirissä. Kaiken lisäksi se vaatisi ilmeisesti niin ankaraa valuutankäytön ohjaamista välivuosien aikana, että tämä on mahdollista voimassa olevien ja kaavail-
tujen kansainvälisten sopimusten puitteissa vain kovien neuvottelujen tuloksena. Toistaiseksi ei ole edes keskusteltu siitä, missä määrin EEC:n vapaakauppaehtot — jotka kieltämättä ovat yhtä tärkeät kuin tullijärjestelyt — vaikeuttaisivat rakenne- ja rahoituspolitiikan toteuttamista. Eräänä syynä tälle on, etteivät »pää-
töksentekijät» ole vielä kiinnittäneet riittävää huomiota koko ohjelmaan; todettakoon kuitenkin, että maaliskuussa hallitus ryhtyi eräisiin valmisteluihin asian edistämiseksi.

Sillä aikaa yhteiskunnallisten laitosten ja voimaryhmien ohjaaman mekanismin toiminta jatkuu jo 60-luvun keskivaiheilla tunnetuksi tulleen »stop-go»- (nytemmin »stagflation») tyyliin. Paljon on puhuttu suhdannepoli-

tiikasta. Silti ajetaan nyt ei vain tehostamisinvestointien tyrehtymiseen, mutta myös yhtäikaa sekä inflaatioon että työttömyyteen.

Ei kestänyt kauan ennenkuin yleisesti myönnettiin, että viime kesän vaihtotasepaketti (piste- ja tasausvero sekä koron korotukset) olivat suuri virhe. Varsinaisena vaikuttimena oli viime kädessä vain eräiden päätoöksentekijäin palava halu »lyödä kulutusta» (lue palkansaajia) päähän. Tuskinpa vieläkään halutaan ymmärtää miten suurta vahinkoa sillä aikaansaatiin sekä työelämälle että hallituspolitiikalle. Pitemmän tähtäyksen vahingot olivat yhtä suuret.

Vuoden 1967 21,25 %:n suuruisella devalvaatiolla, kokonaisratkaisulla ym. keinoilla oli turvattu hintapoliittinen kilpailukyky. Inflaation jatkuessa ulkomailla, ei UKK-sopimukseen olisi vielä heikentänyt tätä ns. monetääristä kilpailukykyä, jos valtiovalta olisi jaksanut tukea sitä »hallitun inflaation» linjaa, joka oli UKK-sopimuksen ytimenä. Metallilakko-kaan ei tuntuvammin muuttanut tätä peruskuvaa. Oli vaivalloisesti, ja ennen kaikkea ammattiyhdistysliikkeen myötävaikutuksella luotu hengähdystauko, jonka turvin piti ryhtyä ponnistuksiin tuotantokoneistomme kiihdyttämiseen vahvistamiseen ja pysyvemmän maksutaseen tasapainon turvaamiseen jatkuvasti korkealla työllisyyden tasolla — *jotta* työvoima ei joutuisi hakemaan toimeentuloa ulkomailta. Tämä olikin SAK:n pääpyrkimyksenä sen päättäessä v. 1968 tukea »kokonaisratkaisuja», joihin SAK:n tammikuussa 1968 esittämä tuotanto- ja työllisyysohjelma liittyi erottamattomana osana. Hätiköidyllä vaihtotasepaketillaan valtiovalta repi nämä tulevaisuuden rakennustelineet. Senkin jälkeen, kun virhe oli käynyt ilmi »paha sisu» ei sallinut virheen korjaamista. Käypä fraasi oli »mitä keksitään sen tilalle». Näin varmistettiin, että annettu inflatorinen sysäys sai aikaa »lyödä itsensä läpi» hinnanmuodostuksen kaikissa portaissa, joten kuluvan vuoden alussa tapahtunut

osittainen tarkistus ei enää vaikuttanut kuin osittain. Ja kun tarkistukseen ryhdyttiin oli jo löydetty sille ainakin yhtä vahingollinen korvike ns. piilodevalvaatio.

Vaikka oli kulunut vain n. 4 vuotta edellisestä ylisuuresta devalvaatiosta ja hinnallinen kilpailukyky oli edelleen hyvä, keskuspankki käytti dollarin heilahteluja markan vaihtokurssin huonontamiseen keskimäärin n. 5,6 %:n määrällä. Muodollisestikin toimenpide oli kyseenalainen: perusteluksi riitti, että oli ryhdytty käyttämään uutta termiä — keskuskurssia — markan irrottamiseksi sen perusarvosta. Suorastaan arveluttavaksi tilanne kehittyi kuitenkin kuluvan vuoden alkukuukausina, jolloin markka dollarin vanavedessä kellui herrattomana yhä syvempää devalvoitumista kohti. Keväällä devalvaatio saavuttikin tuontihintoilla mitattuna yli 8 %:n tason. Se on merkinnyt tuontitavaroiden hintojen nousua. Yksistään Länsi-Saksan kohdalla devalvoituminen on merkinnyt kauppataasevajaoksen kasvua ja kun lisäksi otetaan huomioon, että tuontihinnat ovat nousseet enemmän kuin vientihinnat, on maksutase devalvoitumisen seurauksena heikentynyt. Hinnanmuodostuksessa devalvoitumisen antama inflaatio- ja sysäys jatkuneekin koko sopimuskauden aikana, siinäkin tapauksessa, että markan perusarvo lähiaikoina vahvistettaisiin jonkin verran korkeammalle tasolle kuin v. 1972 alun pohjanoteeraus.

Muutoinkin kuin vaihtotasepaketin vuoksi valtiontalous vaikutti kertomusvuonna inflatorisesti. Sekä kertomusvuoden että vuoden 1972 alussa nostettiin eräitä maksuja ja hintoja ja alkoholin hintojen jokavuotinen indeksikorotus kuuluu myös kuvaan. Sama koskee liikevaihtoveron tuoton kasvua n. 400 mmk:lla — ainakin siltä osalta kuin tuoton kasvu johtuu tuonti- ym. hintojen noususta. Olisi luonnollista, että inflaation tuomaa liikevaihtoveron tuottoa käytettäisiin varsinkin vähäväkisten maksamien välttämättömyystavarahintojen ku-

rissa pitämiseksi, mutta valtiovarainministeriö ylpeilee mieluummin kassaylijäämillä kuin rahanarvopoliittisilla saavutuksillaan. Inflaation vanavedessä seuraavan työttömyyden poistamiseksi nämä kassasäästöt eivät kuitenkaan riitä. Prosentuaalisella liikevaihtoverotuksellakin on siten palkan-saajiin samantapainen progressiivinen luonne kuin tuloverotuksellakin. Työttömyyden, yleisen inflaation ja inflatorisen maatalousratkaisun palkan-saajat joutuvat siten kantamaan yhä kiristyvän välittömän ja välillisen verotuksen painetta, samalla kun pääoma- ja yritystuloista saadut verotuotot jatkuvasti alenevat.

Sanomattakin on selvää, että valuutta-, valtiontalous- ja maatalouden hintapolitiikka ovat niitä tekijöitä, jotka voimakkaasti ovat myötävaikuttaneet maastamuuttoon.

Samalla nämä tekijät ovat ratkaisevalta osalta mitätöineet hintasäännöstelyn mahdollisuuksia pitää hintatason kurissa. Hintaneuvoston mahdollisuudet vaikuttaa valtiovallan suoranaisiin hintojen korotuksiin ovat aikaisempaa vähäisemmät. Paljon parempi tilanne ei tietenkään ole niiden tuotteiden kohdalla, joiden hinnat muodollisesti ovat säännöstelyn alaisina, mutta joiden tuotantokustannuksia nostetaan em. toimenpiteillä. Karjalaisen Hb hallitus kaatuikin löysään hintapolitiikkaan ja ellei valtiolta, mukaanluettuna keskuspankki ja valtiovarainministeriö »muuta kurssia», sisäpoliittiset ja tuotanto- sekä työmarkkinapoliittiset jännitystilat

vain jatkuvat. Kun tähän liittyy yhä vakavampi työttömyys, jonka aallonpohjasta ei ole varmaa tietoa, tilanne todella vaatisi sekä yhtenäisen ammattiyhdistysliikkeen että työväenpuolueitten johdonmukaista toimintaa sellaisen todellisen kokonaisratkaisun puitteissa, johon liittyy muutakin kuin valtalaki ja palkkaratkaisut.

Tuotannon kehitys

Kahden edellisen vuoden voimakkaan korkeasuhdanteen jälkeen v. 1971 osoittautui pettymykseksi. Taloudellinen kasvu jäi selvästi ennakoarvionta pienemmäksi. Sen huomattavaan hidastumiseen vaikuttivat mm. vientikysynnän yllättävän nopea heikkeneminen, kustannustason voimakas nousu, vaihtotaseen tasapainon parantamiseksi suoritettut taouspoliittiset toimet sekä metalli- ja talonrakennusalan työnseisaukset.

Tuotannon määrä ylitti ennakoarvioiden mukaan edellisen vuoden tason vain runsaalla prosentilla. Kasvu oli siten lähes neljä prosenttiyksikköä hitaampaa kuin keskimäärin vuosina 1948—1970. Eri elinkeinojen tuotannon määrän muutokset ovat vuosina 1969, 1970 ja 1971 olleet prosenteissa seuraavat:

	1969	1970	1971
Maatalous, metsästys ja kalastus	— 1	— 2	—0
Metsätalous	+10	+ 9	—3
Teollisuus	+13	+11	—1
Talonrakennustoiminta	+13	+14	—2
Maa- ja vesirakennustoiminta	— 3	— 5	—1
Liikenne	+ 9	+ 7	+2
Kauppa, pankit ja vakuutuslaitokset	+11	+ 8	+4
Muut elinkeinot	+ 5	+ 5	+5
Bruttokansantuote tuotantokustannushintaan	+ 8.7	+ 7.3	+1.2

Yksityiset investoinnit kasvoivat vain 1 %. Sen sijaan julkiset investoinnit supistuivat saman verran. Myös yksityisen kulutuksen kasvu hidastui voimakkaasti edellisestä vuodesta jääden runsaaseen 2 %:iin. Tuotannon kasvun heikkeneminen ilmeni jyrkimmin metsätaloudessa, teollisuudessa ja talonrakennustoiminnassa.

Bruttokansantuotteen arvo markkinahintaan oli 47.6 mrd. mk eli 9 ½ % suurempi kuin vuonna 1970. Kun kokonaishintataso kuitenkin nousi noin 8 %, jäi kokonaistuotannon määrän kasvu vain 1 %:ksi.

Kansantulo ja sen jakautuminen

Ennakkoarvion mukaan kansantulo oli kertomusvuonna 36.8 mrd.mk, mikä oli 8 % suurempi kuin edellisenä vuonna. Henkeä kohden lasketuna kansantulo oli noin 7 800 mk. Erityyppiset tulot, niiden prosentuaalinen kasvu vuodesta 1970 vuoteen 1971 käyvät ilmi seuraavasta asetelmasta:

	1970 milj. mk	%	1971 milj. mk	%	Muutos %
Palkat	18 463	54.5	20 681	56.2	+12
Työnantajien sosiaalikulut	3 121	9.2	3 635	9.9	+16
Yksityisten elinkeinonharjoittajien tulot	4 904	14.5	5 199	14.1	+ 6
Yhteisöjen voitot ja julkisten liikelaitosten ylijäämät ennen väli- littömien verojen vähentämistä	3 664	10.8	3 186	8.6	-13
Korko- ja vuokratulot	3 734	11.0	4 109	11.2	+10
Kansantulo (netto)	33 886	100.0	36 809	100.0	+ 8½
Poistot	4 514	—	4 893	—	+ 8
Bruttokansantulo	38 400	—	41 702	—	+ 8½

Matalasuhdanteelle ominaiseen tapaan palkkasumma kasvoi kansantulon keskimääräistä lisäystä nopeammin, joten sen osuus kansantulosta kohosi. Kun palkansaajien työpanos oli jokseenkin saman suuruinen kuin edellisenäkin vuonna ja kun kuluttajahintataso nousi keskimäärin 6 ½ %, kasvoivat palkat ja työnantajien sosiaalikulut reaalisesti lähes 6 %, mikä oli noin 2 %-kertainen kansantalouden keskimääräiseen tuottavuuden nousuun verrattuna.

Hakkuiden supistumisesta johtuen myös metsätulojen kasvu hidastui vuodesta 1970. Maatalouden kokonaistulot kasvoivat sen sijaan nopeammin kuin edellisenä vuonna. Kesäkuussa toteutetusta korkokannan

korotuksesta johtuen korkotulot kasvoivat selvästi kansantulon keskimääräistä kasvua nopeammin. Viennin heikkenemisestä, matalasuhdanteesta ja kevättalven työnseisauksista johtuen yhteisöjen voitot supistuivat vuodesta 1970 noin 13 %. Myös hintasäännöstely muutti kansantulon jakautumista työtulojen suuntaan.

Yhteisöjen voittojen ja poistojen osuus bruttokansantulosta aleni v. 1970 kahdella prosenttiyksiköllä ollen kertomusvuonna 19 %.

Maatalous

Maatalouden kokonaistuotos kasvoi v. 1971 edellisestä vuodesta 1 %:n.

Myös kokonaispeltoala kasvoi 1 000 hehtaarilla, ollen kaikkiaan 2 668 000 hehtaaria. Siitä oli pellonvaraussojien piirissä 176 000 hehtaaria, mikä oli 35 000 hehtaaria enemmän kuin v. 1970.

Seuraavasta asetelmasta käy ilmi eräitä maatalouden tuotantolukuja vuosina 1970 ja 1971:

	1970	1971	Muu- tos %
Vehnä, milj.kg ...	409	443	+ 8
Ruis, milj.kg	131	132	+ 1
Peruna, milj.kg ...	1 136	803	-30
Maito, milj.littraa ..	3 310	3 248	- 2
Liha, milj.kg	221	245	+11
Kananmunat, milj.kg	65	72	+11

Maataloustuotteiden tavoitehintoja korotettiin UKK-sopimukseen perustuen 1.1.1971 keskimäärin 3.5 % sekä 1.9.1971 keskimäärin 1.75 %. Korotukset suunnattiin pääasiassa maidon ja naudanlihan tavoitehintoihin. UKK-sopimukseen perustuen muutettiin myös ns. pehmeän margariinin ja voin hintasuhdetta. Margariinin hintaa korotettiin 1,80 mk/kg ja voin hintaa alennettiin 60 p/kg, mikä subventoitui valtion varoista.

Metalli- ja talonrakennusalojen työtaistelujen jälkeen MTK aloitti järjestelmällisen propagandan palkan-saajia vastaan vaatien maataloustulon jälkeenjääneisyyden korvaamista. Huhtikuun lopussa maatalousministeriö asetti ns. Torvelan työryhmän selvittämään jälkeenjääneisyyskysymystä. SAK:n edustaja jätti työryhmän mietintöön eriyvän mielipiteensä. Syyskuussa MTK vaati jälkeenjääneisyyden korvaamista, mikä olisi merkinnyt maataloustuotteiden tavoitehintoihin 12 %:n suuruisia korotusta, joka rahassa olisi merkinnyt silloisten arvioiden mukaan noin 430 mmk. MTK:n vaatimukset johtivat hallituksen hajoamiseen ja uusiin eduskuntavaaleihin. UKK-kauden aikana syntynyt tuottajahintojen jälkeenjääneisyys tavoitehinnoista korvattiin

maksamalla pienviljelijöille pinta-alalisää yhteensä 20 mmk.

Metsätalous

Metsätalouden tuotannon määrä supistui kertomusvuonna 3 %. Hakkuut olivat varsin vilkkaat aina kevääseen saakka, mutta sen jälkeen vientikysynnän heikkeneminen sekä metsänomistajien puun myynnin jarrutus vähensivät markkinoita nopeasti. Kalenterivuotta kohti hakattiin 36.3 milj. k-m³ puuta kuoretta, mikä oli 7 % vähemmän kuin edellisenä vuonna. Voimakkaimmin supistuivat järeän puun erityisesti vaneritukin hakkuut. Kokonaishakkuiden supistuminen ei kuitenkaan ollut yhtä voimakasta kuin edellisen matalasuhdanteen aikana 1967/68.

Markkinapuun hakkuissa oli kuu-kausittain keskimäärin selvästi vähemmän työvoimaa kuin edellisenä vuonna. Puutavaran teossa oli kuu-kausittain noin 8 000 miestä vähemmän kuin v. 1970. Vastaava luku lähikuljetuksissa oli 3 500 pienempi kuin edellisenä vuonna. Metsätalouden koko työvoima oli v. 1971 keskimäärin 74 000, mikä oli 3 000 eli 4 % vähemmän kuin vuonna 1970. Metsänomistajien myynninjarrutus lisäsi työttömyyttä metsätoissa nopeasti syksypuolella. Vuoden vaihteessa oli metsätoissa peräti 32 000 työntekijää vähemmän kuin vastaavana ajankoh-tana edellisenä vuonna.

Puunjalostusteollisuuden ja metsänomistajien kesken kesällä 1970 tehdyn suosituksen perusteella kantohintataso nousi hakkuuvuonna 1970/71 noin 23 %. Kaksivuotisen suosituksen jälkimmäisenä vuonna 1971/72 kantohintataso on eräitä poikkeustapauksia lukuunottamatta säilynyt edellisen vuoden tasolla. Syksyllä 1971 alkanut puun myynnin jarrutus liittyi toisaalta MTK:n maataloustulovaatimuksiin ja toisaalta niillä lieenee tähdätty kevään ja kesän 1972 kantohintaneuvotteluihin. Maamme kantohintataso on jo

nyt selvästi korkeampi kuin muissa pohjoismaissa, mikä omalta osaltaan merkitsee pienempää työtulojen osuutta puunjalostusteollisuuden vientituloista.

Rakennustoiminta

Talouden kasvun jyrkkä hidastuminen vuonna 1971 heijastui myös rakennustoiminnassa. Koko talonrakennustuotannon määrä supistui 2 % vuonna 1971 edelliseen vuoteen verrattuna. Vuonna 1970 myönnettyjen

talonrakennuslupien kehitys ennakoii nimenomaan tuotannollisen talonrakennustoiminnan, siis teollisuus- ja liikerakennusten tuotannon määrän merkittävää vähentymistä vuonna 1971, mikä tapahtuikin. Asuntorakennusten tuotannon kasvettua kuitenkin hieman myös vuoden 1971 aikana, koko talonrakennustuotannon määrän supistus jäi vain mainitun 2 %:n suuruiseksi. Huomio kiinnittyy myös maa- ja vesirakennustoiminnan määrään, joka vallitsevasta suhdannetilanteesta huolimatta ja työllisyystilanteen heikkenemisestä huolimatta su-

	Valmistuneet rakennukset milj. m ³			Keskeneräiset rakennukset 31.12. milj. m ³		
	1970	1971	muutos %	1970	1971	muutos %
Asuinrakennukset	16.41	15.67	— 5	14.95	16.79	12
Teollisuusrakennukset ...	9.53	10.53	10	10.70	9.42	— 12
Liikerakennukset	3.06	3.18	4	2.67	3.21	20
Kaikki rakennukset	38.55	37.00	— 4	36.56	37.34	2

	Myönnettyt rakennusluvut, milj. m ³ Koko vuosi			IV nelj.		
	1970	1971	muutos %	1970	1971	muutos %
Asuinrakennukset	17.96	19.54	9	4.23	4.48	9
Teollisuusrakennukset ...	11.25	10.75	— 17	2.31	2.58	12
Liikerakennukset	3.89	3.94	1	0.82	0.83	1
Kaikki rakennukset	41.42	42.63	3	9.07	9.62	6

Rakennuskustannusindeksi (1964 = 100) nousi vuoden 1970 joulukuusta vuoden 1971 joulukuuhun 10.6 %. Kertomusvuonna rakennuskustannusindeksi oli keskimäärin 7.5 % korkeampi kuin vuonna 1970.

Rakennuskustannusindeksin (1964 = 100) ja sen eri alaryhmien muutokset

	1969	1970	1971	muutos 71/72, %	paino %	vaikutus koko ind. %
Rakennustekniset työt .	129.3	136.0	146.8	7.9	76.0	6.0
— työpalkat	139.3	145.7	161.8	11.1	25.1	2.8
— tarvikkeet	118.9	126.3	133.7	5.9	31.9	1.9
— erikoistyöt	132.6	136.2	145.8	7.0	15.2	1.1
— rakennustyömaan yleiskustannukset...	138.2	153.2	161.4	5.4	3.8	0.2
LVI-tekniset työt	136.1	147.2	154.5	5.0	13.0	0.6
sähkötekniset työt	131.5	137.9	145.2	5.3	5.0	0.2
Muut kustannukset	137.9	145.9	161.9	11.0	6.0	0.7
Kokonaiskustannukset .	130.8	138.2	148.6	7.5	100.0	7.5

pistui runsaan prosentin vuonna 1971 edellisestä vuodesta.

Vuoden 1971 aikana valmistui kaikkiaan lähes 50 000 asuinhuoneistoa, joista valtion lainoittamana n. 22 000 asuntoa. Edellisenä vuonna valmistuneiden asuntojen kokonaismäärä oli n. 49 700, joista valtio oli lainoittanut n. 21 000. Valtion lainoittama asuntotuotanto osoittaa siis kasvua, joka muodostuneekin kertomusvuoden jälkeen merkittäväksi; yksityisen ns. kovan rahan asuntotuotannon heikentymisen samoin kuin muun talonrakennustoiminnan hidastumisen seurauksena koko talonrakennustoiminnan kääntymistä kasvuun ei kuitenkaan kertomusvuoden loppuun mennessä vielä ollut tapahtunut. Kesken-eräisten rakennusten kuutiomäärä vuoden 1971 lopussa oli 2 % suurempi kuin vuotta aikaisemmin. Sen sijaan kertomusvuoden viimeisellä neljänneksellä aloitettujen rakennusten kuutiomäärä oli 8 % pienempi kuin vastaava luku vuotta aikaisemmin. Myönnettyjen rakennuslupien määrä oli vuoden 1971 viimeisellä neljänneksellä 4 % suurempi kuin vuotta aikaisempi rakennuslupien edellyttämällä kuutiometrimäärällä mitaten. Käytämättömien rakennuslupien määrä kertomusvuoden lopussa kuutiometri-määrin mitattuna oli 12 % suurempi — asuinrakennusten osalta 9 % suurempi kuin vuotta aikaisemmin, mikä merkitsee tiettyä epävarmuustekijää talonrakennustuotannon kehityksessä mahdollisesti odotettavaa käännettä ennakoitaessa.

Teollisuus

Teollisuustuotannon kehitys oli kertomusvuonna poikkeuksellisen heikko. Tuotanto supistui lähes 1 %:n verran. Viimeksi teollisuustuotanto on supistunut 1950-luvun lopun matalasuhteissa. Useilla teollisuusaloilla tuotannon vähennys oli erittäin jyrkkä. Vientikysynnän heikkeneminen heijastui puunjalostusteollisuuteen mel-

kaisen osan metalliteollisuuden tuotannosta. Tuotannon supistumisesta huolimatta teollisuuden työvoiman määrä kasvoi kertomusvuonna noin 15 000 työntekijällä eli 3 %. Teollisuuden työvoima oli siten ns. jatkuvan työvoimatutkimuksen mukaan vuonna 1971 keskimäärin 585 000 henkilöä. Teollisuuden tuottavuus eli tuotannon määrä työpanosta kohti supistui noin y_2 %, sen lisääntytyä v. 1970 noin 4 % ja vuonna 1969 noin 7 %.

Kuten seuraavalla sivulla olevasta asetelmasta selviää supistui tuotanto voimakkaimmin metallien perusteollisuuden, metallituoteteollisuuden sekä koneteollisuuden piirissä lähinnä lakon ja kotimaisen investointiaktiiviteetin vähenemisen vuoksi. Sen sijaan sähköteknillinen teollisuus ylti ainoana metalliteollisuuden alana tuotannon lisäykseen lähinnä viennin suotuisasta kehityksestä johtuen.

Ulkomainen suhdannetaantuma heijastui puu- ja paperiteollisuuden tuotantoon. Paperin ja selluloosan menekki oli laimeaa ja ostajien varastot normaalia suuremmat. Puuteollisuudessa kysyntä sen sijaan oli tyydyttävä, mutta puun myynnin jarrutuksesta johtuen sekä sahat että vaneritehtaat joutuivat supistamaan tuotantoaan.

Pääomavaltaisesta teollisuudesta laajeni kemian teollisuuden tuotanto voimakkaimmin lähinnä viennin ja tuotantokapasiteetin kasvun ansiosta. Sen sijaan lasi-, savi- ja kivenjalostusteollisuuden tuotanto supistui talonrakennustuotannon kasvun hidastumisen seurauksena.

Myös kulutustavarateollisuuden aloilla tuotannon kasvu oli vähäistä lukuunottamatta kenkä-, vaatetus- ja ompeluteollisuutta, joiden tuotanto* kehittyi suotuisasti viennin ansiosta.

Hitaasta tuotannon kasvusta huolimatta ilmeni teollisuus-Suomessa useilla teollisuusaloilla pulaa ammattitaitoisesta työvoimasta. Matalasuhteeseen syvennyttyä heikkeni työllisyys vuoden jälkimmäisellä puoliskolla. Vuoden viimeisellä neljänneksellä oli työnvälitystoimistoihin ii-

moittautunut 9 300 teollisuuden työtöntä työnhakijaa, mikä oli noin 40 % enemmän kuin vastaavana ajankohdana edellisenä vuonna. Työnvälityksessä oli tarjolla 3 700 avointa työpaikkaa, mikä oli edellistä vuotta vä-

hemmän. Pääosa avoimista työpaikoista oli metalli-, tekstiili- ja vaate-teollisuuden aloilla.

Teollisuustuotannon kehitys kolmen viimeksi kuluneen vuoden aikana käy ilmi seuraavasta asetelmasta:

	1969	1970	1971
Kaivannaisteollisuus.....	+ 9.7	-f 2.4	— 9.7
Tehdasteollisuus.....	+12.6	+ 8.7	— 0.9
Siitä			
Elintarviketeollisuus.....	+ 7.3	+ 6.3	±0
Juomia valmistava ja tupakkateollisuus.....	+20.5	+ 9.4	+ 2.6
Tekstiiliteollisuus.....	+22.3	+ 6.2	— 1.9
Kenkä-, vaatetus- ja ompeluteollisuus.....	+19.7	+ 9.1	+ 7.7
Puuteollisuus.....	+11.6	+ 7.4	— 0.6
Paperiteollisuus.....	+10.1	+ 5.4	+ 1.3
Graafinen teollisuus.....	+ 4.0	+ 2.6	— 1.7
Nahka-, nahkateos- ja kumiteollisuus.....	+15.7	+ 2.1	+ 3.0
Kemianteollisuus.....	+ 9.4	+15.1	+ 7.0
Lasi-, savi- ja kivenjalostusteollisuus.....	+14.0	+ 7.7	— 4.3
Metallien perusteollisuus.....	+17.3	+ 8.7	—15.9
Metallituoteteollisuus.....	+ 9.4	+ 5.4	— 9.3
Sähköteknillinen teollisuus.....	+19.6	+19.7	+ 2.7
Koneteollisuus.....	+17.4	+10.6	- 5.3
Sähkö-, kaasu- ja vesijohtolaitokset.....	+15.0	+11.1	+ 3.6
Koko teollisuus.....	+14.0	+10.2	- 0.7
— investointitavarat.....	+11.1	+14.4	— 3.7
— muut tuotantohyödykkeet.....	+12.0	+ 8.6	- 1.3
— kulutushyödykkeet.....	+19.2	+12.2	+ 1.3
— puu- ja paperiteollisuus.....	+11.2	+ 5.3	— 0.4
— metalliteollisuus.....	+12.4	+13.9	— 4.5
— muu tehdasteollisuus.....	+14.8	+12.2	+ 1.5

Liikenne

Palveluelinkeinojen tuotannosta liikenteen kehityksessä heijastui selvästi suhdannekehityksen jyrkkä muutos: Tavarankuljetuspalveluksia kysyvien tuotannonalojen heikko kehitys vähensi liikenteen kasvua. Koko liikenteen volyymin kasvu oli kansantulolaskelmien ennakkotietojen mukaan kertomusvuonna 2 %. Liikenteen toimialoista ripeintä kasvua osoitti ilmailukuljetus- ja tietoliikenneala. Kansantulolaskelmien mukaan liikenteen bruttokansantuotteen arvo oli 3 015.6 milj. mk ja sen osuus koko bruttokansantuotteesta runsaat 7 %. Liikenteen työvuosina mitattu työpanos kasvoi vuonna 1971 vain 0.3 %. Vuoden 1971

joulukuussa oli työnvälitystoimistoihin ilmoittautunut lähes 1 500 liikenteen eri alojen työtöntä työnhakijaa, mikä oli lähes 400 enemmän kuin vuotta aikaisemmin. Liikenteen työlinen työvoima väheni vuonna 1971 edellisestä vuodesta keskimäärin 4 000 henkilöä, ja se oli kertomusvuonna 145 000.

Kertomusvuoden aikana Suomen ja ulkomaiden välinen matkustajaliikenteen kehitys ei tuntenut yleisen laskusuhdanteen vaikutusta: Valtakunnan rajan ylitse tapahtuva matkustajaliikenne päinvastoin kasvoi lähes ennätysmäisen vilkkaasti: Vuoden 1971 tammi-syyskuun aikana Suomen rajan ylitti molempiin suuntiin eri liikenne-
muotoja käyttäen runsaat 3 milj. mat-

kustajaa, mikä on n. 23 % enemmän kuin vastaavina kuukausina vuotta aikaisemmin. Eri liikennemuodoista tieliikenteen osuus edelleen supistui; sen sijaan lentoliikenteenkin osuuden supistumista on pidettävä jossain määrin yllättävänä. Huomattakoon kuitenkin, että tätä arvioitaessa käytössä ovat olleet vasta vuoden yhdeksän ensimmäisen kuukauden tilastot matkustajaliikenteestä. Meriliikenteen osuus kasvoi, kuten aikaisempinakin vuosina. Sen osuus matkustajaliikenteestä oli runsaat puolet tammi-syyskuun aikana.

Tuotannon kasvun hidastumisesta aiheutunut tavarankuljetuspalvelusten kysynnän heikkeneminen heijastui rautatiekuljetusten määrässä kertomusvuonna, jolloin lisäksi leuto talvi pohjoisten satamien ollessa avoinna vähensi alkuvuodesta tapahtuvia rautatiekuljetuksia. Vuoden 1971 tammi-lokakuun tilastojen perusteella arvioiden rautateillä kuljetettu tavaramäärä väheni painoltaan runsaat 6 % tonnikilometreinä lasketun kuljetussuorituksen vähetessä yli 9 y₂ %. Näin ollen rautatiekuljetukset lisäksi lyhenivät keskimäärin edellisestä vuodesta. Henkilöliikenteen kehityksen osalta ei toimintakertomusta laadittaessa ollut käytettävissä tilastotietoja vuoden 1971 kehityksen selvittämiseksi. Valtionrautateiden talouden kehityksessä lienee vuonna 1971 saavutettu ennätysvajausta tulojen ja käyttömenojen välisessä suhteessa. Vuoden 1971 tammi-marraskuun ajalta laskettu vaje oli yli 112 milj. mk, mikä oli vajeat 3 % suurempi vaje kuin vastaavilta kuukausilta vuotta aikaisemmin. Koko vuoden tasolla vastaavan suuruinen talouden alijäämän kasvu merkitsee yli 122 milj. mk:n vajeusta.

Vuoden 1971 lopussa maamme kauppalaivastossa oli keskimäärin 490 alusta, joiden yhteenlaskettu bruttovetoisuus oli 1417 rekisteritonnia. Alusten lukumäärä väheni edellisestä vuodesta 19 alusta. Alusten lukumäärän ja vetoisuuden keskinäisen suhteen kehityksen perusteella havaitaan

kehityksen suunnan jatkuvan keskimääräisen aluskoon kasvun suuntaan. Moottorialusten osuus yhteenlasketusta kauppalaivaston rekisteritonnistosta on jo yli 96 %. Ulkomaankaupamme merikuljetukset vähenivät vuoden 1971 tammi-marraskuussa lähes 800 000 tonnia edellisen vuoden vastaaviin kuukausiin verrattuna. Viety tavaramäärä oli ko. kuukausina yhteensä 10.3 milj. tonnia ja tuotu tavaramäärä 18.7 milj. tonnia. Vientin ja tuonnin yhteenlasketusta tavaramäärästä vietiin suomalaisilla aluksilla n. 47 %, joka oli runsaat kaksi prosenttiyksikköä vähemmän kuin edellisenä vuonna. Ulkomaisten varustamojen osuus kuljetuksista yleensä kasvaa nousu- ja korkeasuhdannevaiheessa, joten huolestuneisuudella on merkille pantava se, että oman tonnistomme suhteellisen osuuden aleneminen ulkomaankauppakuljetuksistamme jatkuu, vaikka kuljetukset kokonaisuudessaankin vähenivät.

Vuoden 1971 lopussa oli maassamme rekisteröityjen henkilöautojen lukumäärä n. 753 000, eli lisäys edelliseen vuoteen verraten oli vajaat 6 %. Maassa oli yksi henkilöauto 6.2 henkilöä kohden. Koko rekisteröity autokanta oli vuoden 1971 marraskuun lopussa 880 000. Koko autokannan lisäys oli yli 52 000, kun se vuonna 1970 lisääntyi lähes 74 000 autoa.

Kotimaankauppa

Jyrkästä suhdannelaskusta huolimatta kaupan myynnin kehityksessä voitiin vuonna 1971 kirjata kohtalaiset kasvuluvut. Kotimaankaupan tammi-marraskuun tilastojen perusteella arvioiden tukkukaupan myynti kasvoi kertomusvuonna määrältään 6 % ja arvoltaan 11 %. Vähittäiskaupan vastaavat myynnin kasvuluvut olivat 4 % (määrä) ja 9 % (arvo). Kaupan myynnin kasvu oli verrattain ripeätä varsinkin kertomusvuoden alkupuolella. Valtiovallan vaihtotasepakettiin liittyvien toimenpiteiden,

mm. pisteveron, seurauksena huomattavilta osin aiheutui kaupan myynnin volyymin kasvun merkittävä hidastuminen vuoden jälkipuoliskolla.

Tukkukaupassa kysynnän kasvun ja sen rakenteen muutoksen vaikutukset olivat havaittavissa etenkin sähkö- ja radioliikkeissä, joiden myynnin arvo kasvoi tammi-marraskuussa peräti 22 %. Polttoaineiden hintojen voimakas nousu heijastui polttoaineiden myynnin arvon lisääntymisenä kaksinkertaisesti myynnin määrän kasvuun verraten: polttoaineiden myynti lisääntyi 28 % arvoltaan vuoden 1971 tammi-marraskuussa verrattuna edellisen vuoden vastaaviin kuukausiin.

Vähittäiskaupassa tavaratalojen

myynti kasvoi runsaasti eli 16 %. Merkille pantavaa on elintarvikemyymälöiden myynnin kasvun suuruus, 12 %, joiden myymälöiden joukossa suurmyymälöiden myynti kasvoi erityisen voimakkaasti: myynnin arvon kasvu supermarketilla oli 34 % ja myynnin volyymin kasvu 29 %.

Kaupan työpanos työvuosina mitattuna kasvoi kertomusvuonna vajaa prosentin. Kaupan piirissä toimivan työllisen työvoiman määrä (yrittäjät ja avustavat perheenjäsenet ml.) oli kertomusvuonna 321 000 henkilöä eli n. 15 % koko työllisestä työvoimasta. Vuoden 1971 joulukuussa oli työnvälitystoimistoihin ilmoittautunut n. 1 400 kaupallisen työn työntöntä työnhakijaa.

Kotimaankauppa tammi-marraskuussa, muutos 1970/71, %

	määrä	arvo
Tukkukauppa	6	11
Keskustukkuliikkeet	11	14
Elintarvikkeiden tukkuliikkeet	8	10
Tekstiili-, vaatetus-, nahka- ja turkistavaratukkuliikkeet ...	2	4
Rautatavara- ja rakennustarviketukkuliikkeet	- 7	- 5
Sähkö- ja radiotarviketukkuliikkeet	16	22
Autoalan tukkuliikkeet	- 10	- 2
Polttoainetukkuliikkeet	14	28
Kone-, metallituote- ja raaka-ainetukkuliikkeet	- 2	3
Vähittäiskauppa	4	9
Tavaratalot	12	16
Sekatavaramyymälät	2	6
Elintarvikemyymälät	8	12
Alkon myymälät	13	19
Tekstiili-, vaatetus- ja jalkine myymälät	9	12
Rauta-, kone- ja maataloustarvikemyymälät	3	8
Autokaupat	- 12	- 4
Apteekit	7	11

Ulkomaankauppa

Vuosi 1971 oli ulkomaankaupan kannalta varsin murheellinen. Suhdannetaantumasta johtuen vientikysyntä heikkeni jyrkästi. Tavaravaihdon arvon kasvu johtui itse asiassa pelkästään hintatason noudusta, sillä sekä viennin että tuonnin määrä supistui. Myöskään talouspolitiikan kannalta virheelliset toimet tuonnin jar-

ruttamiseksi eivät tuottaneet sanottavia tuloksia. Päinvastoin Suomen markkan ulkomaisen arvon heikkenemisen kanssa ne vain kärjistikivät kauppataaseongelmaa. Kauppataaseen alijäämä muodostui ennätyksellisen suureksi. Suhteessa viennin arvoon vajaus oli myös tuntuvasti suurempi kuin vuoden 1967 devalvointia edeltäneinä vuosina 1964—67. Ulkomaankaupan alijäämä oli tullitilaston mukaan peräti 1 842 milj. mk ja tavarakaupan

järjestelyerät huomioonottaen 1 930 milj. mk.

Tavaraviennin arvo kasvoi v. 1971 ainoastaan 2 %, mikä lähinnä johtui kapitalististen markkinatalousmaiden suhdannetaantumasta, itävientimme tilapäisestä supistumisesta sekä metalliteollisuuden työnseisauksista. Viennin määrä supistui ennakkotietojen mukaan 3 %, joten vientihinnat nousivat noin 5 %. Tuonnin arvo kohosi 6 %. Sen sijaan tuonnin määrä

supistui ennakkotietojen mukaan noin prosentin. Tuontihintojen nousu oli siten runsaat 7 %, mikä merkitsi ulkomaankaupan vaihtosuhteen — vienti- ja tuontihintojen välisen suhteen — heikkenemistä, vaikuttaen siten osaltaan ulkomaankaupan alijäämää lisäävästi.

Viennin ja tuonnin jakautuminen tavararyhmittäin käy ilmi seuraavasta asetelmasta:

Ulkomaankaupan rakenne vuosina 1970 ja 1971, milj. mk

	1970	1971	Osuus 1971	Muutos 70/69	% 71/70
VIENTI					
Maataloustuotteet	426	547	6	+18	+28
Metsätaloustuotteet	88	89	1	+21	+1
Puuteollisuustuotteet	1 544	1 653	17	+10	+7
Paperiteollisuustuotteet	3 789	3 721	38	+12	-2
Metalliteollisuustuotteet	2 437	2 323	23	+21	-5
Muut tavarat	1 403	1 564	16	+25	+11
Koko vienti	9 687	9 897	100	+16	+2
TUONTI					
Raaka-aineet yms.	4 918	4 640	40	+33	-6
Poltto- ja voiteluaineet	1 243	1 561	13	+32	+26
Investointitavarat	2 527	3 101	26	+34	+23
Henkilöautot	379	326	3	+10	-14
Muut kulutustavarat	2 004	2 111	18	+23	+5
Koko tuonti	11 071	11 739	100	+30	+6

Viennin kasvun hidastuminen ilmeni kaikissa tavararyhmissä maataloustuotteita lukuunottamatta, joiden vientihinnat nousivat. Puunjalosteiden viennin taantumavaihe alkoi jo vuoden 1970 lopulla ja kertomusvuonna näiden tuotteiden viennin määrä supistui ennakkotietojen mukaan 5 %, mihin ensi sijassa vaikutti selluloosan viennin määrän peräti 28 prosentin aleneminen. Todettakoon, että viimeksi selluloosan vientimäärät olivat näin alhaisella tasolla vuonna 1961 eli ennen 1960-luvun suuria kapasiteetin laajennuksia. Merkille pantavaa kuitenkin on, että selluloosan vientihinnan keskimääräinen nousu kertomusvuonna — noin 10 % — oli kaksinkertainen tärkeimpien paperilatu- jen hinnannousuun verrattuna. Tähän

asti voimakkaasti kasvaneen metalliteollisuuden viennin lisäys olisi ilmeisesti ilman työnseisauksiakin jäänyt vaatimattomaksi. Laivojen vienti supistui edellisestä vuodesta noin neljänneksellä. Myös eräiden koneiden kohdalla tilauskanta oli varsin heikko; esim. yhtään uutta paperikonetilausta ei kertomusvuonna saatu.

Tuonnin arvon kasvuun vaikutti ratkaisevasti kansainvälisen hintatason nousu sekä markan devalvoituminen. Poltto- ja voiteluaineiden tuonnin arvo lisääntyi v. 1971 yli 26 %, mikä johtui maailmanmarkkinahintojen tuntuva nousesta, sillä määrällisesti tämäkin tuonti supistui. Myös investointitavaroiden tuonnin arvo lisääntyi kertomusvuonna vielä peräti 23 %. Enemmän kuin puolet

kasvusta johtui kuitenkin hintojen kohoamisesta. Henkilöautojen tuonnin arvo supistui lähinnä kesäkuussa voimaan tulleen liikevaihtoveron ansiosta, mikä hidasti myös muiden ku-

lutustavaroiden tuonnin kasvua, Seuraavasta asetelmasta käy ilmi ulkomaankaupan jakautuminen eri kaupparyhmittymien ja tärkeimpien kauppakumppaniemme kesken:

Ulkomaankaupan jakautuminen vuosina 1970 ja 1971, milj. mk

	VIENTI	Osuus % 1971	Muutos 70/71	TUONTI	Osuus % 1971	Muutos 70/71	Tase
EFTA	4 559	46	+ 9	4 778	41	+ 10	- 219
siitä							
Englanti	1 886	41	+ 12	1 589	33	+ 9	+ 297
Ruotsi	1 565	34	+ 7	1 942	41	+ 9	- 377
EEC	2 203	22	- 2	3 090	26	+ 4	- 887
siitä							
Länsi-Saksa	1 006	46	- 1	1 916	62	+ 5	- 910
Itäryhmä	1 435	15	- 9	2 154	18	+ 19	- 719
siitä							
Neuvostoliitto	1 067	74	- 10	1 649	77	+ 19	- 582
Muut maat	1 701	17	+ 2	1 717	15	- 12	- 16
siitä							
USA	476	28	+ 5	527	31	- 8	- 51
Yhteensä	9 897	100		11 739	100		- 1 842

Kauppavaihto eri kauppakumppaniemme kanssa kehittyi varsin epätasaisesti. Merkittävintä oli viennin supistuminen sekä EEC- että sosialistisiin maihin. EEC-viennin heikko kehitys johtui lähinnä puunjalosteiden heikosta vientikehityksestä. Sen sijaan sosialististen maiden osalta vaikutti pääasiassa metallituotteiden viennin supistuminen. Todettakoon lisäksi, että Neuvostoliiton vientiin vaikutti uuden 5-vuotisrunkosopimuksen toimitusten ajoittuminen sopimuskauden loppupuolelle.

Kun tuonti sosialistisista maista ja erityisesti Neuvostoliitosta kasvoi varsin voimakkaasti, muodostui kauppataaseen vaje osin varsin suureksi, mutta se tasapainottuu runkosopimuksen loppuvuosina. Silmiinpistävää on Ruotsin, Länsi-Saksan ja Japanin kaupan osalta tuonnin voimakas kasvu, joka johtui suureksi osaksi markan devalvoitumisesta, jotta kauppataaseen vajauksen voimakkaaseen kasvuun ao. maihin.

Kun maamme sai palvelusten viennistä — pääasiassa matkustus- ja

rahtituloja — bruttotuloja noin 1 mrd. mk ja kun ulkomaisia velkoja jouduttiin melkoisesti kuolettamaan, muodostui vaihtotaseen alijäämä eli maamme nettovelkaantuminen ulkomaille yli 1,4 mrd. markan suuruiseksi.

Neuvottelut EEC:n kanssa käynnistyivät Suomen osalta joulukuun puolivälissä 1971 sen jälkeen kun EEC:n ministerineuvosto oli hyväksynyt jäsenyyttä anomattomille EFTA-maille esitettävän neuvottelutarjouksen. Neuvottelut on tarkoitus käydä loppuun kesään 1972 mennessä. EEC-neuvottelujen rinnalla on myös alettu selvittää mahdollisuuksia yhteistyön lisäämiseen sosialististen maiden yhteistyöjärjestön SEV:n kanssa.

Rahoitusmarkkinat

Rahoitusmarkkinat olivat maasamme suurimman osan vuotta kireät, mutta ulkomaisen luotonoton kasvusta ja kotimaisen investointitoiminnan heikkenemisestä johtuen tapahtui ke-

venemistä vuoden loppua kohti. Suhdannetaantumasta johtuen myös kansainvälisiltä pääomamarkkinoilta oli saatavissa suhteellisen helposti pitkäaikaisia lainoja. Sen sijaan korkotaso säilyi verrattain korkeana. Kansainvälisten valuuttamarkkinoiden epävarmuus johti toukokuussa eräiden valuuttojen rehavointiin ja ns. kehumiseen. Valuuttakriisin kärjistyessä luovuttiin elokuussa dollarin vaihdettavuudesta kultaan, valuuttojen liukuminen jatkui kunnes joulukuussa päädyttiin väliaikaisratkaisuna ns. keskuskurssijärjestelmään ja siihen liittyen sopimukseen dollarin devalvoinnista.

Suomen Pankki jatkoi edellisenä vuonna aloittamaansa ulkomaankaupan tasapainottamiseen tähdännyttä kireää rahapolitiikkaa. Kulutustavaroiden tuonnin käteismaksujärjestelmää jatkettiin. Lisäksi eduskunnan pankkivaltuusmiehet päättivät toukokuun lopussa, että viimeksi vuonna 1962 muutettuja diskonttaus- ja re-diskonttauskorkoja korotettiin kesäkuun alusta lukien 1 y₂ prosenttiyksikköä. Tähän päätökseen liittyen pankkien keskimääräisiä antolainauskorkoja sekä talletuskorkoja nostettiin shekki- ja postisiirtotilejä lukuunottamatta yhdellä prosenttiyksiköllä. Samalla annettiin rahalaitoksille ohjeet rajoittaa henkilöluottojen määrää asteittain kiinteistö- ja asunto-osake-luottoja sekä opintolainoja lukuunottamatta. Siten toteutettiin korkojen aikaisempaa jyrkempi porrastus. Joulukuun puolivälissä keskuspankki päätti tulopoliittisten neuvottelujen edellytysten luomiseksi alentaa korkotasoa kulutus- ja tuontiluottoja lukuunottamatta % prosenttiyksikköä vuoden 1972 alusta lukien.

Alkuvuoden hitaassa talletuskehityksessä tapahtui käänne kertomusvuoden jälkipuoliskolla. Koko ottolainaus rahalaitoksissa kasvoi 2 153 milj. mk eli 13 %. Lisäys oli lähes samaa suuruusluokkaa kuin edellisenäkin vuonna. Koko talletuskanta oli vuoden lopussa 18 418 milj. mk, josta runsas kolmannes oli määräaikaistalle-

tuksia. Näistä lähes kolme neljännes-tä oli 24 kuukauden tileillä.

Rahalaitosten antolainaus yleisölle kasvoi ottolainauasta nopeammin, joskin kasvu hidastui edellisestä vuodesta. Varsinkin liikepankit, kiinnitys-luottolaitokset ja postipankki lisäsivät antolainaustaan keskimääräistä voimakkaammin huomattavan osan luototuksesta mennessä asuntotuotantoon. Suomen Pankkia lukuunottamatta antolainaus kasvoi vuoden loppuun mennessä 2 764 milj. mk eli 15 %.

Vaikka vaihtotaseen alijäämä oli peräti 1 432 milj. mk, lisääntyi Suomen Pankin valuuttavaranto 555 milj. markalla pitkäaikaisen lainanoton kasvusta johtuen. Joulukuun lopussa valuuttavaranto oli 2 293 milj. mk.

Muutaman viime vuoden aikana on maamme ulkomainen velka huomattavasti kasvanut. Lähivuosien aikana ei liene mahdollista jatkaa nettovelkaantumista samassa laajuudessa, sillä velan hoitomenot saattaisivat viedä kohtuuttoman suuren osan vientituloista.

Varsin merkittävänä rahoitusmarkkinoihin liittyvänä uudistuksena v. 1971 voidaan pitää Mortgage Bank of Finland Oy:n luotonantomahdollisuuksien lisäämistä. Siten pyritään turvaamaan nimenomaan uusien teollisuusalojen suurinvestointien rahoitus.

Valtiontalous

Vuoden 1971 varsinaisessa tulo- ja menoarviossa budjetoitiin menoiksi 11 mrd. mk. Valtion tilinpäätöksen mukaan menoja kertyi kaikkiaan 11,9 mrd. mk ja tuloja 12,2 mrd. mk. Huolimatta taloudellisen kasvun hidastumisesta valtiontalouden rahoitustilanne säilyi koko vuoden hyvänä. Vuoden 1971 ensimmäisessä lisäbudjetissa siirrettiin valtion suhdannerahastoon 150 milj. mk. Valtiontalouden kassaylijäämä supistui hieman edellisestä vuodesta jääden 249 milj. mark-

kaan. Valtiontalouden kassatulot ilman lainanottoa olivat kertomusvuonna lähes 11.6 mrd. mk eli 11 % edellisvuotta suuremmat. Erityisesti tulo- ja omaisuusveron sekä alkoholi-veron tuotto lisääntyi voimakkaasti. Alkoholijuomien hintoja nostettiin tulo- ja menoarvion yhteydessä 5 %. Samoin korotettiin moottoribensiinin valmisteveroa, rautateiden tavaraliikenteen tariffeja sekä eräitä muita maksuja. Puunjalostusteollisuudelta kannettiin suhdannevero 2.5 % maasta viedyn tavararvosta yhteensä noin 125 milj. mk. Sen sijaan yhteisöjen tuloverokanta aleni 43 prosenttiin, kun omaisuusveron lakkauttamista korvanneen ylimääräisen korotuksen viimeiset 4 prosenttiyksikköä jäivät pois. Vuoden 1971 alussa poistettiin myös matkustajaveron ja toteutettiin Kennedy-kierroksen mukaan sovittu tullilennus.

Valtion kassamenot kasvoivat prosenttiyksikön verran kassatuloja nopeammin. Kassamenojen kokonaismäärä oli lähes 11.3 mrd. mk. Valtion kulutus- ja reaalisijoitusmenot kasvoivat kokonaismenoja nopeammin. Sen sijaan valtion budjettitalouden sekä Kansaneläkelaitoksen keskeisistä rahoitusjärjestelyistä samoin kuin maatalouden tulonsiirtojen pysyessä edellisen vuoden tasolla, jäi siirtomenojen lisäys kokonaismenojen kasvua vähäisemmäksi. Matalasuhdanteesta johtuen heikentynyt työllisyys vaati v. 1971 jälkipuoliskolla lisäämään valtion varoin työllistettyjen määrää edellisestä vuodesta. Työttömyyskorvauksia ja työttömyyskassa-avustuksia maksettiin v. 1971 yhteensä 58 milj. mk eli 16 % enemmän kuin v. 1970.

Kokonaisuudessaan valtiontalouden välitön vaikutus kokonaiskysyntään oli kertomusvuonna hieman kiristävä. Sen sijaan vaikka valtion pitkäaikainen lainanotto keskittyikin kotimaahan ja vaikka valtion ulkomainen velka supistuikin noin 120 milj. mk, kevensivät valtion rahoitusliiketoimet osaltaan rahoitusmarkkinoita. Valtion pitkäaikainen lainanotto oli 561 milj.

mk ja pitkäaikaisten lainojen kuoletuksia maksettiin 641 milj. mk.

Valtiontalouden rahoitustilanne on viime vuosina ollut selvästi aikaisempia vuosia parempi. Budjetin ulkopuoliset rahastot mukaanlukien valtiontalouden rahoitusylijäämä oli v. 1970 yhteensä 485 milj. mk ja kertomusvuonna 436 milj. mk. Jokseenkin vastaavilla markkamäärillä on kyetty siten supistamaan aikaisempina vuosina kertynyttä lyhytaikaista velkaa. Lähivuosina toteutetaan kuitenkin useita uudistuksia kuten asuntotuotannon edistäminen, asumistuen lisääminen, kansanterveyslain toteuttaminen, fyysisten henkilöiden tuloverouudistus, erityisesti verovapaan tulon alarajan korottaminen jne., jotka lisäävät valtion menojen kasvupainetta. Onkin ilmeistä, että valtiontalouden rahoitusasema matalasuhdanteesta ja menojen kasvusta johtuen heikkenee v. 1972. Lähivuosina saatetaan siten joitakin tuloperusteita joutua tarkistamaan valtion tuottamien palvelusten lisäämiseksi.

Työllisyys

Työikäisen väestön (15 vuotta täytäneiden) määrä kasvoi kertomusvuonna 15 000 henkeä, mikä oli 4 000 enemmän kuin edellisenä vuonna. Lähinnä työikäisen väestön kasvuun edellisestä vuodesta vaikutti maastamuuton supistuminen.

Työllisyystilanne alkoi heikentyä vuoden 1970 lopusta lukien, mutta se säilyi silti miltei vuoden 1971 loppuun asti melko tyydyttävänä erityisesti maan eteläosien asutuskeskuksissa. Työvoiman tarjonta kasvoi kuitenkin vain 5 000 henkeä eli 0.2 %. Osaksi tämä johtui työvoimaosuuden lievästä supistumisesta. Nettomaastamuutto jäi kertomusvuonna noin 300 henkeen, kun se edellisenä vuonna oli ollut 35 000 henkeä. Ruotsin työllisyystilanteen heikentyessä kääntyi muuttovirta paluumuutoksi kesälomien jälkeen. Kun käänne taloudelli-

sessä kehityksessä Ruotsissa yleensä ilmenee Suomea aikaisemmin, on pelättävissä, että vuoden 1972 jälkipuoliskolla maastamuutto jälleen Ruotsiin nopeutuu.

Seuraavasta asetelmasta käy ilmi työikäisen väestön ja koko työvoiman määrät elinkeinoittain keskimäärin vuonna 1971 sekä tapahtuneet muutokset vuodesta 1970:

	Keskim. v. 1971	Muutos vuodesta 1000 henk. 1970 %	
Koko työvoima	2 199	+ 5	+ 0.2
Työllinen työvoima	2 150	- 3	- 0.1
Maatalous	382	- 27	- 7.1
Metsätalous	74	- 3	- 4.1
Teollisuus	585	+ 15	+ 2.6
Talonrakennus	128	+ 3	+ 2.4
Maa- ja vesirakennus	59	- 6	- 10.2
Kauppa	322	+ 4	+ 1.3
Liikenne	145	- 4	- 2.8
Palvelukset	455	+ 15	+ 3.2
Työtön työvoima	49	+ 8	+ 19.5
Työttömyysaste	2.2		

Tarkasteltaessa vuoden 1971 keskimääräisiä lukuja havaitaan työllisen työvoiman määrän supistuneen 3 000 henkilöä eli 0.1 %. Työttömyys lisääntyi voimakkaimmin pohjois- ja itä-Suomessa. Valtaosa työttömyyden lisääntymisestä johtui suhdanteiden heikkenemisestä. Työttömien osuus työvoimasta oli keskimäärin 2.2 %, kun se edellisellä vuonna oli ollut 1.9 %. Voimakkaimmin työvoiman määrä supistui edelleen maataloudessa. Myös metsätaloudessa, maa- ja vesirakennustoiminnan sekä liikenteen piirissä työvoiman määrä väheni. Teollisuuden ja palveluselinkeinojen työpaikkojen määrä kasvoi yhteensä 30 000. Merkille pantavaa on, että kauppa kykeni työllistämään uusia työntekijöitä selvästi vähemmän kuin esim. 1960-luvulla keskimäärin.

Työttömiä työnhakijoita oli eniten maaliskuussa yhteensä noin 63 000. Kevään ja kesän kuluessa työllisyystilanne parani pysyen varsin pitkälle syksyyn suhteellisen tyydyttävänä. Vuoden vaihteessa työllisyystilanne nopeasti heikkeni. Tammikuussa 1972 työnvälitykseen oli ilmoittautunut noin 75 000 työtöntä työnhakijaa, mihin lisäykseen osittain vaikutti työllisyyslain uudistus, joka työttö-

myyskorvauksien paranemisen vuoksi lisää hakeutumista työnvälitykseen. Avoimien työpaikkojen määrä alkoi vähetä jo vuoden 1971 ensimmäisellä neljänneksellä. Pääosa avoimista työpaikoista oli Helsingin ja Turun työvoimapiireissä, joissa asuntopula haittaa työpaikkojen hyväksikäyttöä.

Eduskunta hyväksyi syksyllä hallituksen esityksen uudeksi työllisyyslaiksi, joka astui voimaan v. 1972 alusta. Lain merkittävimpiä uudistuksia ovat työllisyyskoulutuksen korostuminen entisestään sekä työttömyyskorvauksien lisääminen. Myös kuntien työhönsijoitusvelvollisuutta muutettiin aikaisempaa joustavampaan suuntaan. Huolimatta viime vuosina toteutetusta työvoimahallinnon organisaatiouudistuksesta, yleensä aktiivisen työvoimapolitiikan kehittamisestä sekä viimeksi toteutetusta työllisyyslain uudistamisesta ei maamme työvoimapolitiikka ole kyennyt vastaamaan rakennemuutosten ja jyrkkien suhdannevaihtelujen aiheuttamiin työttömyysongelmiin. Tästä on mm. viime vuosien voimakas maastamuutto osoituksena. Suurten työllisyysheilahtelujen eliminoimiseksi tulisi erityisesti kehittää suhdannepolitiikan

keinoja sekä kiinnittää edelleen huomiota nimenomaan ammattikoulutuksen tehostamiseen ja laajentamiseen.

Palkat ja hinnat

UKR-sopimuksen sisältämien palkkojen yleiskorotuksen vaikutus merkitsi yhteensä 10.6 %:n suuruista lisäystä teollisuuden työntekijöiden vuoden 1970 IV neljänneksellä vallitsevaan keskimääräiseen tuntiansioon. UKK-sopimuksen mukaisesti palkkoja oli korotettava vuoden 1971 alussa 22 penniä tunnilta ynnä käyttäen palkkojen, palkkaperusteiden tai muiden työvoimakustannuksia lisäävien tekijöiden korotuksiin 2 % alan palkkasummasta. Tämän lisäksi vuoden 1971 alusta edellytettiin 18 vuotta täyttäneen, täysin työkykyisen työntekijän vähimmäistuntiansion olevan 2 mk. UKK-sopimuksen mukaan palkkoja oli korotettava lisäksi 1.9.1971 lukien 20 penniä tunnilta. Edellä mainitussa UKK-sopimuksen teollisuuden työntekijöiden ansiotasoa nostavaan vaikutukseen ei ole arvioitu 3 mk:n vähimmäistuntiansion palkkojen yleisten korotusten lisäksi tulevaa vaikutusta, joka teollisuudessa keskimäärin oli varsin vähäinen. Vähimmäispalkan vaikutus koko kansantalouden palkkasumman tasolla lienee muodostunut n. 0.1 %:n suuruiseksi lisäykseksi.

SAK:n jäsenliittojen antamien vastausten mukaan voitiin eri teollisuuden aloilla solmittujen työehtosopimusten arvioida nostaneen teollisuuden työntekijöiden vuoden 1970 IV neljänneksellä vallinnutta ansiotasoa keskimäärin yhteensä 14.1 % lasketuna mainitun neljänneksen säännöllisen työajan keskimääräisestä tuntiansiosta. Täten siis UKK-sopimus ylitettiin keskimäärin 3.5 % liittokohtaisin sopimuksin teollisuudessa.

Tätä kertomusta laadittaessa viimeisimmät käytettävissä olevat tiedot teollisuuden työntekijöiden keskimääräisistä tuntiansioista koskevat

vuoden 1971 III neljännestä. Teollisuuden työntekijöiden nk. virallisen palkkatilaston mukaan vuoden 1971 kolmannella neljänneksellä teollisuuden miespuolisten työntekijöiden keskituntiansio ilman erillisiä arkipyhäkorvauksia oli 6,60 mk naistyöntekijöiden 4,67 mk sekä arkipyhäkorvauksineen miehillä 6,72 mk ja naisilla 4,72 mk. Miesten keskituntiansio arkipyhäkorvauksineen oli 15.7 % ja naisten 17.7 % korkeampi kuin vuoden 1970 III neljänneksellä.

Keskituntiansioiden kehitys teollisuudessa viimeisten kolmen vuoden aikana ilmenee seuraavasta:

Vuosi ja neljännes	Teollisuuden työntekijöiden keskimääräinen tuntiansio kaikkine lisineen ja arkipyhäkorvauksineen, mk	
	Miehet	Naiset
1969 I	5,07	3,53
II	5,15	3,56
III	5,18	3,60
IV	5,27	3,65
1970 I	5,55	3,93
II	5,69	3,97
III	5,77	4,00
IV	5,91	4,08
1971 I	6,16	4,43
II	6,60	4,58
III	6,72	4,72

(Lukusarjan katkaiseva viiva tarkoittaa, että tilaston laatimisperusteissa on tapahtunut muutos.)

UKK-sopimuskaudella tapahtunutta hinta- ja tulokehitystä selvittänyt nk. Paavelan komitea arvioi teollisuuden työntekijöiden keskimääräisen tuntiansion nousevan vuoden 1970 IV neljännekseltä vuoden 1971 IV neljännekselle 16.2 %. Vuositasolla komitea arvioi teollisuuden työntekijöiden nimellisen ansiotason olevan vuonna 1971 keskimäärin 14.6 % korkeampi kuin edellisellä vuonna. Kansantalouden kaikkien palkansaajien keskimääräinen ansiotaso nousi komitean arvion mukaan nimellisesti 14.2 % vuoden 1970 IV neljänneksestä kertomusvuoden neljanteen neljännekseen.

Vastaavasti vuositasolla kaikkien palkansaajien nimellinen ansiotaso oli Paavelan komitean arvion mukaan 12.8 % edellisvuotta korkeampi.

Oltuaan parin vuoden ajan hitaan hintatason nousun suhteen kapitalististen maiden eturivin maita Suomi siirtyi uudelleen voimakkaan inflatorisen kehityksen osalta ko. maiden kärkijoukkoon vuoden 1971 aikana, jolloin kuluttajahintataso elinkustannusindeksillä mitaten kohosi maassamme 8.7 % joulukuusta 1970 joulukuuhun 1971. Hintasäännöstelyn jatkumisesta huolimatta hintataso kohosi voimakkaasti mm. seuraavien tekijöiden johdosta: 1) kertomusvuoden alussa valtiovallan toteuttamat eräät julkisten maksujen hintojen korotukset, toukokuussa toteutettuun nk. vaihtotasepakettiin liittyneet liikevaihtoveron lisävero, tuonnin tasausvero, Suomen Pankin toteuttama korkokannan korotus sekä kahvin, sokeerin, tupakan ja sähkön hinnan korotukset, UKK-sopimukseen liittyneet maataloustuotteiden tavoitehintojen korotukset, 2) tuontihintojen nousu varsinkin eräiden nestemäisten polttoaineiden sekä eräiden raaka-ainei-

den, puolivalmisteiden ja valmiiden tavaroiden osalta, 3) hintasäännöstelyn alan lievä supistaminen kertomusvuoden alusta lukien, jolloin 15 eri hyödykeryhmää vapautettiin säännöstelystä, 4) hintasäännöstelyn puitteissa toteutetut nk. matalapalkkalajien hintakompensaatiot, mm. kaupan myyntipalkkioiden korotukset eräiden hyödykkeiden osalta, ja 5) säännöstelystä vapaiden hyödykkeiden kohoaminen aikaisempaa huomattavasti nopeammin. Huomattava osa elinkustannusindeksin noususta aiheutui asuntomenojen voimakkaasta kohoamisesta, mikä puolestaan oli seurauksena korkokannan korottamisesta, lämmitysaineiden hintojen noususta ja rakennuskustannusten kohoamisesta.

Joulukuussa 1970 elinkustannusindeksi oli pisteluvussa 225.1. Se nousi joulukuuhun 1971 mennessä pistelukuun 244.6 eli 8.7 %. Seuraavassa esitetään kuluttajan hintaindeksin — johon elinkustannusindeksin muutokset on kytketty — sekä sen eri alaryhmien muutokset joulukuusta 1970 joulukuuhun 1971:

Kuluttajan hintaindeksin ja sen alaryhmien nousut joulukuusta 1970 joulukuuhun 1971

Menoryhmä	Paino %	Meno-ryhmän nousu, %	Nousun vaikutus kokonaisindeksiin
Ravinto	28.3	6.9	2.0
Juomat ja tupakka	7.3	5.3	0.4
Vaatetus ja jalkineet	9.4	2.7	0.3
Asunto	16.1	12.9	2.1
Lämpö ja valo	3.7	9.9	0.4
Kotital.kalusto-, tarvikkeet ja -palvelukset	5.6	7.8	0.4
Liikenne	13.0	14.8	1.9
Koulutus ja virkistys	6.7	7.9	0.5
Muut tavarat ja palvelukset	9.9	8.5	0.7
	100.0	8.7	8.7

Elinkustannusindeksi nousi vuositasolla 6.5 % vuodesta 1970 vuoteen 1971.

Elinkustannusindeksin pohjalta lasien teollisuuden työntekijöiden kes-

kimääräinen tuntiansion reaalinousu vuoden 1970 neljänneltä neljännekseltä vuoden 1971 neljännelle neljännekselle muodostui 7.0 %:n suuriseksi. Vuositasolla vastaava muu-

tos on 7.6 %. Koko 15 kuukauden pituisen UKK-sopimuskauden lopussa eli maaliskuussa 1972 teollisuuden työntekijöiden keskimääräinen tuntiansio oli reaalisesti 6.5 % korkeampi kuin vuoden 1970 viimeisellä neljänneksellä. Mainittuja muutoslukuja tarkasteltaessa on ensinnäkin huomattava, että reaaliansiok kehitys eri alojen ja eri työntekijäryhmien kesken muodostui varsin epäyhtenäiseksi UKK-sopimuskaudella. Toiseksi teollisuuden keskimääräisen tuntiansion muutosta kuvaavat luvut eivät osoita varsinaisen palkkatason muutosta, vaan eräänlaista työtuntia kohden lasketun keskimääräisen ansiotulon muutosta, jonka suuruuteen vaikuttavat mm. työpanoksen sekä eri toimialojen väliset ja sisäiset muutokset.

Keskimääräisen tuntiansion muutokset eivät kuvaa myöskään kokonaisansioden muutoksia, joihin vaikuttavat lisäksi työhön osallistumisessa tapahtuvat muutokset. Välittömien verojen ja toisaalta saatujen tulonsiirtojen sekä yhteiskunnan tuottamien palvelusten muutosten vaikutusta ei myöskään ole otettu huomioon em. reaaliansioiden muutoksia laskettaessa.

Kaikkien palkansaajien osalta arvioitu ansiotason reaalinousu vuoden 1970 IV neljännekseltä vuoden 1971 IV neljännekselle muodostui keskimäärin 5.2 %:n suuruiseksi. Kaikkien palkansaajien reaaliansiotaso oli vuonna 1971 keskimäärin 5.9 % korkeampi kuin edellisellä vuonna.

Järjestövaliokunnan toiminta

Järjestövaliokunta on käsitellyt pääasiallisesti SAK:n jäsenliittojen järjestämisrajoihin kuuluvia asioita. Eri liittojen kesken on jäänyt avoimiksi vuosien takaa ja myöskin eheytyksen yhteydessä kullekin jäsenliitolle täsmällisesti määritelty liittorajat. Järjestövaliokunta laati ehdotuksen SAK:n järjestöpoliittiseksi tavoiteohjelmaksi, jonka SAK:n hallitus ja SAK:n edustajakokous yksimielisesti hyväksyivät. Tavoiteohjelma antaa puitteet liittorajojen määrittelymiseksi seuraavien periaatteiden mukaisesti:

- teollisuusliittoperiaate, jota on käytettävä ensisijaisesti,
- ammattiliittoperiaate, jota käytetään SAK:n edustajakokouksen kyllöinkin erikseen päättämällä tavalla,
- ja molemmat edelliset periaatteet sovellettuna saman liiton piiriin, joka on hyväksytty kokoojaliitoksi.

Tavoiteohjelma toteaa myös seuraavat tekijät vaikuttajina em. periaatteita sovellettaessa:

- tuotannon ala,
- tehtävien tai palvelusten laatu,
- päätuotteen materiaali ja
- työehtosopimusten soveltuvuus neuvottelumekanismissa toisen työmarkkinaosapuolen kanssa.

Lisäksi on kehittynyt uudenmuotoisia työ- ja tehtäväaloja, joiden sijoittaminen järjestökenttäämmä on hyvin ajankohtaista. Kemian Työntekijäin Liitto on kirjelmällään esittänyt koko järjestörakenteen selvittämistä ja järjestövaliokunta on saanut tehtäväkseen kolmen eri työryhmän nimeämisen järjestörakenteen eri pulmien selvittämiseksi. Järjestövaliokunta on suorittanut tiedusteluja jäsenliitoilta niiden liittorajoissa esiintyvistä pulmista. Useilla jäsenliitoillamme on liittorajakiistoja joidenkin toisten kes-

JÄRJESTÖVALIOKUNTA: (vas.) Sulo Maanonen, Elsa Aaltonen, Toivo Anttila (puheenjohtaja), Aarne Etelä (sihteeri), Lauri Anttila, Pauli Aaltojärvi.

kusjärjestöjen jäsenliittojen kanssa ja melkein kaikilla jäsenliitoillamme on jöitäkin järjestämisrajaerimielisyyksiä joidenkin SAK:n jäsenliittojen kanssa.

Järjestövaliokunta suoritti myös siivousalan järjestämisrajojen selvittämiseksi tiedustelun jäsenliitoillemme ja sen pohjalta suoritettiin alan järjestämisen sovittelut.

Em selvitykset ovat omiaan todistamaan järjestövaliokunnan kokonais-selvittelyn tarpeellisuuden.

Kuluneen toimintakauden aikana ovat seuraavat liittorajakysymykset olleet järjestövaliokunnan kokouksen käsiteltävinä:

- Kemian Työntekijäin Liiton ja AKT:n välinen kiista Neste Oy:n järjestämisrajasta,
- Metallityöväen Liiton ja Ilmailu-
alan Unionin välinen kiista Kuore-
veden Hallin tehtaalla,
- Metallityöväen Liiton ja Teknisten
ja Erikoisammattien Liiton välinen
raja Koneisto Oy:n Hangon lai-
toksessa,
- VATY:n ja Tekstiili- ja Vaatetus-
työväen Liiton välinen raja Val-
tion Pukutehtaassa, Hämeenlin-
nassa,
- Ohjelma-avustajien sijoittuminen
Teknisten- ja Erikoisammattien
Liittoon,
- Sähköalantyöntekijäin Liiton ja
Metallityöväen Liiton välinen raja
Hyvinkään Kone Oy:ssä,
- Kemian Työntekijäin Liiton, Me-
tallityöväen Liiton ja Teknisten
ja Erikoisammattien Liiton väli-
nen raja Koristevaliokunta Oy:n Han-
gon tehtaalla,
- Kemian Työntekijäin Liiton ja
Rakennustyöläisten Liiton välinen
raja Isepol Oy:ssä,
- Kemian Työntekijäin Liiton ja
Paperiteollisuuden Työntekijäin
Liiton välinen raja Mirka Oy:ssä,
- Rakennustyöläisten Liiton ja Li-
iketyöntekijäin Liiton välinen raja
Malmin Hankkijan keskusvaras-
tolla,

— Teknisten ja Erikoisammattien
Liiton ja Tekstiili- ja Vaatetus-
työväen Liiton välinen raja Finlay-
sonin Forssan tehtaalla,

— nahka- ja tekstiilialojen välinen
raja Frihansa Oy:n Huittisten
tehtaalla,

— STTK:n ja Sähköalantyöntekijäin
Liiton välinen raja Yleisradio
Oy:ssä.

Järjestövaliokunta on pyytänyt ko-
kouksiinsa seuraavien alojen edustajia
asiantuntijoina liittorajakysymyksiä
ratkottaessa:

AKT:sta, Ilmailualan Unionista,
Teknisten ja Erikoisammattien Liit-
tosta, Ohjelma-avustajista, Sähkö-
alantyöntekijäin Liitosta, Rakennus-
työläisten Liitosta, Liiketyöntekijäin
Liitosta ja Kiinteistötyöntekijäin Liit-
tosta. Järjestövaliokunnan jäsenenä
on jo useiden liittojen edustajia ja he
ovat toimineet omien liittojensa edus-
tajina liittorajoista keskusteltaessa.

Järjestövaliokunta pitää periaat-
teenaan, että jotakin järjestämisraja-
kiistaa käsiteltäessä ovat aina molem-
mat osapuolet kokouksessa edustet-
tuina.

Valiokunta on kertomusvuoden ai-
kana toiminut seuraavassa kokoon-
panossa: Puheenjohtajana Toivo Ant-
tila, varapuheenjohtajana Elsa Aalto-
nen, jäsenenä: Pauli Aaltojärvi, Kalevi
Aronen, Juhani Hietanen, Sulo Maa-
nonen, Risto Koskinen 29.6.1971
saakka. Lauri Anttila samasta liitosta
astui hänen tilalleen ja valiokunnan
sihteerinä on toiminut Aarne Etelä.

Valiokunnan puheenjohtaja Toivo
Anttila ja valiokunnan jäsen Lauri
Anttila olivat selvittämässä Liike-
työntekijäin Liiton ja Rakennustyö-
läisten Liiton välistä järjestämisraja-
kiistaa Hankkijan keskusvarastolla
Malmilla. Valiokunnan sihteeri on
edustanut valiokuntaa työpaikka-
käynneillä Koneisto Oy:ssä Hangossa,
Neste Oy:ssä Porvoossa ja Valtion
Pukutehtaalla Hämeenlinnassa.

Ruotsin LO:n kutsumana vieraili
valiokunnan sihteeri Ruotsissa tutus-
tuen Tukholman ammatillisen paikal-

lisjärjestön toimintaan ja rakentamiseen.

Paikallisyjärjestötoiminta

Paikallisyjärjestöjen toiminta on entisestään vilkastunut. Eri paikkakunnilla on tapahtunut erillään toimivien paikallisyjärjestöjen yhdentymisiä, mutta erittäin »sitkeitä» eheyttäviä on vielä monin paikoin. SAK:n edustajia on käynyt 71:n paikallisyjärjestön vuosikokouksissa ja 62:n paikallisyjärjestön valmistavassa vuosikokouksessa. Lisäksi ovat paikallisyjärjestöt järjestäneet alueellisia neuvottelupäiviä, joissa ovat SAK:n edustajat käyneet luennoimassa. Alueellisia neuvottelupäiviä on pidetty kuudella alueella.

Yhdessä E-osuuskauppaliikkeen kanssa on järjestetty syksyn aikana »Taloustiedon viikko», jonka tilaisuuksia on ollut 77:llä paikkakunnalla ja SAK:n edustajat ovat esiintyneet niistä 65 eri tilaisuudessa. Naiset ovat vielä erikseen järjestäneet »Naisten kuluttajapäivät», jonka tilaisuuksia on järjestetty 21:llä paikkakunnalla. AE-tilaisuuksissa on käynyt yhteensä noin 7 200 henkilöä.

Paikallisyjärjestöjen perinteelliset valtakunnalliset neuvottelupäivät pidettiin syyskuun 9—10 päivinä Kiljan Ammattiyhdistysopistossa. Niille osallistui maamme eri puolilta paikallisyjärjestöissä aktiivisesti toimivista henkilöistä 240. Heistä osa oli valittu naisjaostojen ja nuorisajaostojen kautta.

SAK:n edustajakokous 29.6.1971 päätti ottaa sääntöihinsä ammatillisten paikallisyjärjestöjen asemaa selvittävän kohdan. Järjestövaliokunta on käsitellyt ja valmistellut ammatillisten paikallisyjärjestöjen uusien mallisääntöjen hyväksymisiin liittyvät tehtävät. Yhdistysrekisteri viranomaiset ovat useiden ennakkotarkastusten yhteydessä esittäneet pieniä korjauksia ko. sääntöluonnokseen, joka nyt on saanut hyväksyttävän muotonsa.

SAK:n valtuusto hyväksyi ammatillisten paikallisyjärjestöjen mallisäännöt 15.5.1971 pidetyssä kokouksessaan yksimielisesti.

SAK:n hallitus on puuttunut paikallisyjärjestöjen lakko-oikeuteen ja järjestövaliokunnan toimesta on asiaa selvittävä kirjelmä toimitettu kaikille paikallisyjärjestöille.

SAK:n hallitus on ratkaissut periaatteessa paikallisyjärjestöjen säännöissä olevan kohdan, jossa annetaan paikallisyjärjestöille mahdollisuus ottaa jäsenyyteensä SAK:n ulkopuolisen liiton jäsenosasto, jos SAK:n hallitus antaa siihen suostumuksensa. SAK:n hallitus katsoo, että tähän mahdollisuuteen on suhtauduttava varovaisesti, kun on kysymyksessä osasto, joka kuuluu sellaiseen liittoon, jonka kanssa SAKilla tai sen jäsenliitoilla ei ole riittävän selviä yhdenmukaisia näkemyksiä ammattiyhdistystoiminnasta.

Muuta huomioitavaa

SAK:n asema työmarkkinajärjestönä on vahvistunut entisestään ja yhä uusien työalojen työntekijäin ja virkailijain tarpeet ja mielenkiinto ovat tuoneet esille näiden ryhmien hakeutumisen SAK:n liittojen jäsenyyteen. Useilla virkailijaryhmillä on jo perustettu liittonsa, joiden mahdollisuudet tulla SAK:n jäsenliitoiksi ovat riippuvaisia jäsenliittojemme mukautumismahdollisuuksista. Useilla em. liitoilla on ammattikuntaliittopohja ja niiden jäsenkunnan virka- ja työsuhteet voivat olla hyvin erilaiset. Tästä on seurauksena se, että virka- ja työsuhteet valtioon, kuntiin ja kuntainliittoihin sekä yksityisoikeudellisiin työnantajiin muodostavat SAK:n omassa jäsenliittokentässä pulmia, joiden selvittämiseksi on pikaisesti ryhdyttävä toimenpiteisiin. SAK ei ole ainoa palkanansaitsijat järjestö, jonka vuoksi omista ehkä ahtaista rajoistamme on päästävä vapautumaan vielä voimakkaamman eteenpäinmenomme turvaamiseksi.

Järjestövaliokunnan toiminta

Edustajakokoukseen saakka SAK:n koulutusvaliokunnassa olivat seuraavat henkilöt: Jussi Pikkusaari, Antti Heikkilä, Unto Rautiainen, Eugen Kaukolampi, Unto Luhtasaari, Jouko Möttönen, Holger Nieminen ja Eeva Hakala. Puheenjohtajana toimi Jussi Pikkusaari, varapuheenjohtajana Antti Heikkilä ja sihteerinä Leena Simonen. Valiokunnan asiantuntijajäseninä olivat Raimo Kantola VTY:stä ja Pentti Järvinen TSL:sta. (19.1.1971 lähtien). 2.9.1971 pitämässään kokouksessa SAK:n hallitus nimesi koulutusvaliokuntaan seuraavat henkilöt: Jussi Pikkusaari, Antti Heikkilä, Pekka Kinnari, Raimo Kantola, Eugen Kaukolampi, Unto Luhtasaari, Eeva Hakala ja Risto Koskinen. Valiokunnan puheenjohtajina toimivat edelleen Jussi Pikkusaari ja Antti Heikkilä ja sihteerinä Leena Simonen. Asiantuntijajäseneksi kutsuttiin Pentti Järvinen TSL:sta. Kertomusvuoden aikana koulutusvaliokunta kokoontui yhteensä 6 kertaa. Valiokunnan yhteydessä on toiminut useita valmistelevia työryhmiä.

Koulutusvaliokunta on antanut lausuntoja seuraavista mietinnöistä: Peruskoulun palkkauskomitean mietintö, Peruskoulun säännöstoimikunnan II osamietintö, Vuoden 1970 ympäristönsuojelutoimikunnan mietintö III, ympäristönsuojelun koulutuksen ja valistuksen kehittäminen ja Teknillisen opetuksen komitean mietintö.

Yleistä

Kertomusvuoden aikana ammattiyhdistysliikkeen koulutustoimintaan on tullut eräitä rakenteellisia ja sisällöllisiä muutoksia. Kesäkuun alussa

SAK:n hallitus hyväksyi ammattiyhdistysliikkeelle oman koulutusjärjestelmän. Se määrittelee paikallisen, liittokohtaisen ja SAK:n opistoissa tapahtuvan koulutuksen muodot ja sisällön. SAK:n edustajakokouksessa hyväksyttiin ammattiyhdistysliike ja aikuiskoulutusohjelma. Se jakaantuu kahteen osaan: paitsi että se puuttuu oman koulutuksen kehittämiseen se ottaa melko laaja-alaisesti kantaa yhteiskunnan aikuiskoulutukseen lähinnä esitettyjen vaatimusten muodossa.

SAK:n ja TSL:n ammattiyhdistys-toimikunnan laatima kerhokurssi-aineisto on vuoden aikana monipuolistunut. Jo aikaisemmin saatavilla olevia kursseja on pyritty ajanmukaistamaan. Niiden lisäksi on aikaansaatu eräitä uusia aineistoja. Näiden vaikutus näkyy paikallisen koulutuksen tilastoista. Opintoaktiivisuus on aikaisempaan kauteen verrattuna lisääntynyt merkittäväällä tavalla. UKK-sopimuksen yhteydessä tehty koulutus-sopimus puolestaan lisäsi painetta niille opistojen kursseille, jotka mahdollistivat työnantajan taloudellisen tuen saamisen. Tämä on aiheuttanut tilanteen, että kaikki halukkaat eivät aina ole päässeet tilanpuutteen vuoksi kursseille mukaan. Työnantajan tuen ohella liitot jatkavat entiseen tapaan kurssilaisten tukemista. Avustusjärjestelmän yhtenäistämiseksi SAK:n hallitus antoi liitoille suosituksen kurssikustannuksista. Samassa yhteydessä annettiin yhtenäiset ohjeet hakumenettelystä SAK:n opistoissa pidettäville kursseille. Tätä varten on laadittu erityinen hakemuslomake.

Vuoden aikana koulutusvaliokunta on järjestänyt liittojen koulutussihteerille useita yhteisiä neuvottelutilaisuuksia, joissa edelläolevia asioita on

KOULUTUSVALIOKUNTA: (vas.) Pekka Kinnari, Raimo Kantola, Unto Luhtasaari, Leena Simonen (sihteeri), Eugen Kaukolampi, Eeva Hakala, Jussi Pikku-saari (puheenjohtaja), Risto Koskinen ja Antti Heikkilä.

käsitelty. Tammikuussa Jussi Pikku-saari ja Leena Simonen suorittivat matkan Ruotsiin, jossa he tutustuivat LO:n ja ABF:n koulutusaineistoon ja ammattiyhdistysliikkeen koulutus-järjestelmään.

SAK:n toimihenkilöt ovat osallistu-neet ammattiyhdistysliikkeen ulko-puoliseen luentotoimintaan mm. am-mattikouluissa, työväen- ja kansalais-opistoissa, kansalais- ja oppikouluissa ja eritasoisissa muissa opistoissa. Luennoissa on yleensä ollut kysymys ammattiyhdistysliikkeen toimintape-riaatteista, rakenteesta ja tavoitteista.

Paikallisen tason koulutus

Hyväksytyn järjestelmän mukai-sesti paikallisen tason koulutuksen pääpaino on perustiedon jakamisessa. Tämä tapahtuu yleensä ammattiosas-tojen ja paikallisjärjestöjen opinto-kerhoissa. Jatkuvasti on tämän lisäksi nähty tarvetta järjestää myös muun-laisia opintotilaisuuksia esim. viikon-loppu- ja iltakurssien muodossa. Tällä hetkellä saatavilla olevia peruskou-lutuksen kerhokurssiaineistoja on kol-me: ammattiyhdistystiedossa, talous-

tiedossa ja työlainsäädännössä. Eri-koistiedon kerhokursseja on yritys-demokratiassa, luottamusmiestietou-dessa, työntutkimuksessa ja työtur-vallisuudessa. Kerhojen lukumää-rässä tapahtui aikaisempaan kauteen verrattuna nousua. Vuoden 1971 ai-kana ammattiyhdistysliikkeen piirissä oli kaikkiaan 1 678 opintokerhoa. Näissä oli opiskelijoita 13 036. Am-mattiyhdistysliikkeen omaa aineistoa opiskeltiin 1 376 kerhossa, joissa opis-kelijoita oli kaikkiaan 10 385. Yksin-opiskelijoita oli 560. Opintokerhoti-lastot eivät kuitenkaan anna riittävää kuvaa ammattiyhdistysliikkeen pai-kallisesta koulutustoiminnasta, jossa lyhytkurssien osuus edelleen on melko suuri. Näitä tilaisuuksia pidettiin eri aiheista paikkakunnan tarpeista riip-puen. Yhteistoimintaa on edelleen jat-kettu myös kansalaisopistojen kanssa. Suosituimpia lyhytkurssiaiheita ovat olleet työlainsäädännölliset ja luotta-musmiestoimintaan liittyvät kysy-mykset. Jonkin verran tilaisuuksia on järjestetty myös järjestö- ja kokous-tietoon liittyvistä kysymyksistä, ay-tiedon perusteista ja erilaisista osiaa-lipoliittisistä ongelmista.

Koska paikallisjärjestön rooli jossain määrin poikkeaa ammattiosaston roolista kouluttajana on SAK:n koulutusvaliokunta ryhtynyt valmistamaan aineistoa paikallisen lyhytkurssi toiminnan järjestämiseksi. Samalla se on kiinnittänyt huomiota paikallisjärjestön opintosihteeriverkon luomiseen. Kertomusvuoden aikana tässä päästiin jonkinlaiseen alkuun. Viisikymmentä paikallisjärjestöä nimesi itselleen opintosihteerin yhteisiä koulutustehtäviä hoitamaan.

Liittojen koulutustoiminta noudattelee aikaisempia linjoja. Peruskoulutus tapahtuu niissä opintokerhomuotoisena ammattiosastotasolla, oma toimihenkilökoulutus tapahtuu kuitenkin liiton tarpeiden mukaisesti eri pituisilla kursseilla. Liittojen kesken saattaa koulutuksellisesti olla suuria eroja.

Vuoden 1971 aikana opiskeltiin kerhoissa seuraavasti:

Järjestö	Yksinopiskelija	Kerho	Kerhoissa jäseniä
Metallityöväen liitto	76	332	2 606
Paperiliitto	50	281	2 351
KTV	102	200	1 620
Sähköliitto	15	123	866
Tekstiili- ja vaatetustyöväen liitto	23	94	715
Elintarviketyöläisten liitto	15	84	615
Liikeliitto	22	77	587
Puuliitto	19	66	482
Rautatieläisten liitto	79	47	374
Kirjaliitto	11	57	403
SAK:n paikallisjärj.	—	44	336
AKT	17	40	286
SPL	7	33	221
Kemianliitto	11	28	207
VVTL	15	29	194
Veturimiesten liitto	2	25	192
Postiliitto	11	13	132
Maaseututyöväen liitto	15	14	109
Lasi- ja posliini	5	13	116
Rakennusliitto	3	13	104
VaTy	5	14	103
Jalometalli	3	10	80
Nahka- ja kumi	6	7	62
Tekstiililaitosmiesten liitto	26	4	35
Hotelli- ja ravintola	3	4	45
Kiinteistöyönte	1	6	44
Merimies Unioni	3	5	30
Ilmailualan Unioni	3	4	30
Teknisten- ja Erikoisalojen liitto	8	3	25
Mielenterveys- ja kehitysvamma liitto	4	3	26
Tullimiesliitto	—	3	22
VTY	—	2	18
Yhteensä	560	1 678	13 036

Koulutus SAK:n opistoissa

SAK:n opistoissa koulutusta tapahtuu erityyppisillä ja -pituisilla kursseilla. Tällä hetkellä ovat suuren suosion saaneet ne kurssit, jotka jossain muodossa kuuluvat työnantajan tuen piiriin. Erityisesti viikon kestäville luottamusmies- ja toimihenkilökursseilla on kysyntää. Näitä järjestetään usein suoranaudessa yhteistoiminnassa yhden tai useamman liiton kanssa. Ammattiyhdistysliikkeen järjestelmällisen yleiskoulutuslinjan mukaisesti peruskoulutuksesta voidaan edetä yhden kuukauden ja tästä edelleen kolmen kuukauden kurssille. Seitsemän kuukauden kurssia ei ole suoraan edellytetty kuuluvaksi tähän, sen rooli on jossain määrin muusta poikkeava. Erikoistiedon kurssija on järjestetty työterveydestä ja -turvallisudessa, yritysdemokratiassa, sosiaalipolitiikassa, rationalisoinnissa ja taloustiedossa. Lisäksi opistoissa on järjestetty kielikursseja.

Toimitsijoiden jatkokoulutusta tapahtuu toistaiseksi sattumanvaraisesti. Vuoden aikana järjestettiin toimitsijoille tarkoitettuja kursseja seuraavista aiheista: audiovisuaalisten välineiden käyttö, päätöksentekotason johtamistaito ja työlaissaadanto.

Ammattiyhdistysopisto

Työvuonna 1970—1971 Ammattiyhdistysopistossa opiskeli yhteensä 1 892 opiskelijaa. Kurssien määrä oli 61. Opiston 7 kuukautta kestäväällä vuosikurssilla opiskelijamäärä oli 51. Valtionavun alaisia kursseja oli kaikkiaan 57 ja muita yhteensä 3. Edelliskauteen verrattuna nousua on tapahtunut sekä kurssien määrässä että opiskelijaluvuissa.

Ammattiyhdistysopiston esimiehenä ja johtokunnan puheenjohtajana on kertomusvuonna toiminut Jussi Pikkusaari. SAK:n valtuuston keväällä tekemän päätöksen mukaisesti opiston johtokunnassa ovat olleet

seuraavat henkilöt varsinaisina jäseninä: Antti Heikkilä, Heikki Mäenpää, Raimo Kantola, Eugen Kaukolampi, Pekka Kinnari, Risto Koskinen, Holger Nieminen, Jussi Pikkusaari ja itseoikeutettuna jäsenenä opiston rehtori Emil Strand. Varajäseninä ovat olleet Veikko Behm, Matti Haapakoski, Eeva Hakala, Pekka Heinonen, Viljo Järvinen, Unto Luhtasaari, Irene Yrjälä ja Unto Rautiainen. Ulkopuolisena asiantuntijajäsenenä johtokunnan kokouksessa on ollut Isma Mäkelä KSL:sta.

Opiston johtajana on toiminut Emil Strand, apulaisjohtajana Seija Strand ja muina opettajina Pentti Aho, Arvo Santonen, Kalle Pirttijärvi, Tellervo Koivisto, Raimo Kärkkäinen ja Kaarina Saarinen.

Pohjolan opisto

Vuonna 1971 Pohjolan Opistossa oli kaikkiaan 791 opiskelijaa. Valtionavun alaisten kurssien määrä vastavana aikana oli 27. Näistä yksi oli kuukauden ja kaksi kolmen kuukauden kestävä. Opiston perusoppijakson muodostamista kolmen kuukauden kurseista toinen pidettiin keväällä ja toinen syksyllä. Näiden yhteinen oppilasmäärä oli 56.

Pohjolan Opiston esimiehenä ja johtokunnan puheenjohtajana on kertomusvuonna toiminut Jussi Pikkusaari. SAK:n valtuuston keväällä tekemän päätöksen mukaisesti opiston johtokunnassa ovat olleet seuraavat henkilöt varsinaisina jäseninä: Arvo Kreivilä, Irene Yrjälä, Eelis Aikio, Unto Luhtasaari, Antti Heikkilä, Viljo Järvinen, Juhani Hietanen, Jussi Pikkusaari ja itseoikeutettuna jäsenenä opiston rehtori Markku Säiniö. Varajäseninä ovat olleet Jan Furstenborg, Jouko Möttönen, Eeva Hakala, Pauli Nieminen, Sole Halme, Tuulikki Kannisto, Unto Rautiainen ja Alvar Lankila.

Opiston johtajana on toiminut Markku Säiniö, apulaisjohtajana Anna-Liisa Vesterinen ja muina opet-

tajina Tauno Kolari, Riitta Partinen ja Veli-Pekka Anttila (1.10.1971 lähtien).

Miten kurssilaisia tuetaan

Työmarkkinoiden keskusjärjestöjen solmiman koulutustoimintaa koskevan sopimuksen mukaisesti työnantajat maksavat kurssilaisten ansionmenetyksenluottamusmiehelle, joka osallistuu Ammattiyhdistysopiston tai Pohjolan Opiston vähintään yhden viikon ja enintään yhden kuukauden luottamusmieskurssille. Tämä kohta sisältää myös SAK:n kuukauden pituiset kesäkoulut. Työnantaja maksaa nyt lisäksi ansionmenetyksen ja kurssikustannukset näitten opistojen rationalisointi- ja työntutkimuskurssien ja työturvallisuuskurssien osanottajalle. Tuki koskee toistaiseksi ensisijaisesti paikallisten yhteistyöelinten työntekijäjäseniä. Sopimuksen kohta 4, jossa käsitellään ammatillisten järjestöjen antamaa koulutusta kuuluu seuraavasti: »Työntekijäin ja toimihenkilöiden ammatillisten keskusjärjestöjen ja ammattiliittojen järjestämille kuukauden tai sitä lyhyemmän ajan kestäville kursseille annetaan

työntekijöille ja toimihenkilöille tilaisuus osallistua työsuhteen katkeamatta, milloin se aiheuttamatta tuntuvaa haittaa tuotannolle ja yrityksen toiminnalle käy päinsä. Kielteisessä tapauksessa ilmoitetaan pääluottamusmiehelle viimeistään 10 päivää ennen kurssin alkua syy, jonka takia vapauden myöntäminen tuottaa tuntuvaa haittaa. Tällaiselle kurssille osallistuminen ei myöskään saa aiheuttaa vuosiloma, eläketurva tai vapaa-ajanvakuutuksen vähenemistä. Ilmoitus aikomuksesta lähteä kurssille on milloin kurssi kestää enintään yhden viikon, annettava vähintään kaksi viikkoa ennen kurssin alkua sekä milloin on kysymys pitemmästä kurssista vähintään 6 viikkoa ennen. Valtaosa ammattiyhdistysliikkeen jäsenistä on kuitenkin vielä työnantajan tuen ulkopuolella. Tästä johtuen liitot ovat hyväksyneet SAK:n suosituksena tietyn maksujärjestelmän, mikä merkitsee yhtenäisyyttä jäsenten välillä. Liittojen tuen ohella lisäksi useat ammattiosastot ja paikallisjärjestöt tukevat taloudellisesti koulutukseen osallistumista. Monessa tapauksessa jäsen on kuitenkin vielä työsuhteen säilymisen kannalta turvattomassa asemassa.

Kaavakuva ammattiyhdistysliikkeen koulutusjärjestelmästä liitteenä siv. 76.

Järjestövaliokunnan toiminta

SAK:n nuorisovaliokunnan kuten koko ammattiyhdistysliikkeen kannalta vuosi 1971 oli merkittävä, sillä SAK:n X edustajakokous asetti periaatteellisten ja tavoitteellisten ohjelmien joukkoon myös oman nuorisopoliittisen tavoiteohjelman, joka viitoittaa niitä periaatteita mitä ammattiyhdistysliikkeen nuorisotyön tulee olla lähdeittäessä 1970-luvulle.

SAK:n nuorisovaliokunnan kokoonpano: ennen edustajakokousta Puh.joht. Pekka Heinonen (Metallityöväen Liitto), varapuheenjohtaja Matti Ojala (Rakennustyöläisten Liitto) sekä jäseninä Tuulikki Kannisto (Metallityöväen Liitto), Ari Kekkinen (Kemiantyöntekijäin Liitto), Matti Puumalainen (Liiketyöntekijäin Liitto), Raimo Kantola (VTY), Reijo Boman (Nahkajalkine- ja kumityöväenliitto), Topi Tolvanen (Rakennustyöläisten Liitto), Seppo Niemi (Tekstiilityöväen Liitto). Asiantuntijajäsenenä Sulo Hentula (TSL), Tauno Salama (KUK). X edustajakokouksen jälkeen nuorisovaliokunnan kokoonpano: Puh.joht. Ari Kekkinen (Kemiantyöntekijäin Liitto), varapuheenjohtaja Tauno Nieminen (Rakennustyöläisten Liitto), jäseninä Pekka Heinonen (Metallityöväen Liitto), Veikko Mäntyniemi (Metallityöväen Liitto), Matti Puumalainen (Liiketyöntekijäin liitto), Aimo Karhu (Puuliitto), Pentti Levo (Kirjatyöntekijäin Liitto). Toimintavuoden aikana nuorisosihteerin ja samalla valiokunnan jäsenenä toimi Lauri Ihalainen.

Toimintavuoden aikana järjestettiin kaksi erillistä nuorisokurssia, toinen Pohjolan Opistolla 2.—7.5.71, jossa pääteemana oli luottamusmiestiedon perusteet sekä yleisluentoja ay-liikkeestä ja muista yhteiskunnallisista

kysymyksistä. Toinen kurssi pidettiin Kiljavan Kuntokeskuksessa 7.—12.11.1971 välisenä aikana. Kurssin pääteemana oli työturvallisuuskysymykset.

Ammattiyhdistysliikkeen nuorisopoliittinen seminaari pidettiin 20.—21.3.1971 Tyrvännön kurssikeskuksessa. Seminaarissa käsiteltiin nuorisopoliittista ohjelmaluonnosta tulevaa edustajakokousta varten.

Talvikauden SAK:n lentopallopäivät pidettiin 18.4.1971 Kiljavan Kuntokeskuksessa.

DGB:n Nordmarkin maakuntajärjestön kutsusta tehtiin 23.5.—5.6.1972 välisenä aikana opintomatka kahdenkymmenen nuoren valtuuskuntana Saksan Liittotasavaltaan.

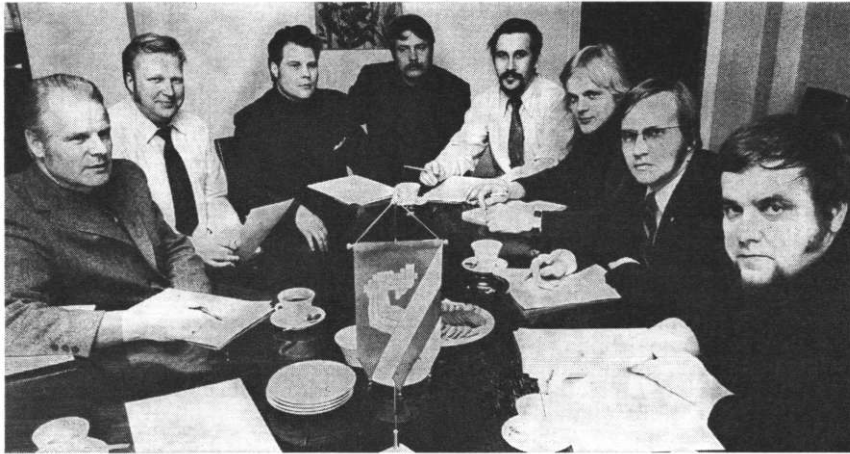
SAK:n X edustajakokous pidettiin 29.6.—2.7.1971. Merkittävää oli ehyn kokouksen tuloksena periaatteellisten ja tavoitteellisten ohjelmien yksimielinen hyväksyminen.

Ammattiyhdistysnuorten koulutusleiri pidettiin Ylöjärvellä Väinö Voionmaan Opistossa 4.7.—11.7.1971 välisenä aikana. Koulutusleiristä on muodostunut laaja ja tehokas koulutuksellinen tapahtuma ja nuorten kiinnostus esillä olleisiin ammattiyhdistysliikettä ja yhteiskunnallisia kysymyksiä käsitteleviin aiheisiin oli suuri.

SAK:n retkeilypäivät pidettiin Raumalla 7.—8.8.1971. Perinteisesti retkeilypäivistä on muodostunut joukkotapaaminen sekä lentopalloilun että ammattiyhdistysliikettä koskettavien kysymysten merkeissä.

Paikallisjärjestöjen neuvottelupäivät pidettiin 18.—19.9.1971 Kiljavan Kuntokeskuksessa. Neuvottelupäivillä oli teemana myös ammattiyhdistysliikkeen nuorisotyö.

SAK:n nuorisovaliokunnan nimeämä valtuuskunta suoritti opintomat-

NUORISOVALIOKUNTA: (vas.) Tauno Salama, Pentti Levo, Tauno Nieminen, Veikko Mäntyniemi, Ari Kekkinen (puheenjohtaja), Lauri Ihalainen (sihteeri), Matti Puumalainen ja Sulo Hentula.

kan Unkarin ammattiyhdistysliikkeen kutsusta 6.-12.12.1971. Valtuuskunta tutustui Unkarin ammattiyhdistysliikkeen toimintaan, koulutustoimintaan, asuntotuotantoon, maatalouteen ja nuorisotyöhön. SAK:n nuorisovaliokunta oli toimintavuoden aikana järjestämässä yhteistyötilaisuuksia Valtion nuorisotyölautakunnan, Suomi-Neuvostoliitto Seuran, Ammattikoululaisten liiton, Pohjola Nordenin ja vasemmiston nuorisojärjestöjen kanssa. SAK:n nuorisovaliokunnan toimesta järjestettiin piireittäin ja alueellisia nuorisokursseja ja seminaareja. Ammattiyhdistysliikkeen jäsenistön kiinnostus ja jäsenliittojen antama tuki olivat omiaan aktivoimaan työ-

läisnuoria ammattiyhdistysliikkeen järjestötoimintaan. Ammatillisiin paikallisjärjestöihin perustettiin kaksitoista toimivaa nuorisosaostoa. Ammattiyhdistysliikkeen tarjoamassa koulutustoiminnassa niin paikallisella tasolla kuin erilaisilla kursseilla olivat nuoret aktiivisesti mukana. Käytäessä kamppailua parempien työ- ja palkkaehtojen puolesta oli ammattiyhdistysliikkeen nuori jäsenistö entistä aktiivisemmin mukana. Nuoria on valittu erilaisiin luottamustehtäviin osasto- ja työpaikkatasolla liittotasolle saakka. SAK:n nuorisovaliokunta pitää vuotta 1971 hyvänä alkuna tämän vuosikymmenen aktiiviselle toiminnalle.

Naisvaliokunnan toiminta!

Ammatillisten paikallisjärjestöjen naisjaostojen toiminta on ollut edelleenkin vilkasta: myös uusia jaostoja on perustettu kertomusvuoden aikana seitsemän. Ammattiyhdistysliikkeen keskeisiä ongelmia on käsitelty naisjaostojen kokouksissa samalla kun on kiinnitetty huomiota järjestötehtävien koulutukseen paikallisella tasolla. Naisjaostojen kokouksia ja neuvottelutilaisuuksia on ollut kertomusvuoden aikana kuusikymmentä, joihin on osallistunut 1 158 ammattiyhdistysnaista. Varsinaisten kokousten ohella on eri piireissä järjestetty piirin alueen käsittäviä tilaisuuksia. Vaasan piirin naisten tilaisuus oli Seinäjoella 11.9. 1971. Sataviisikymmentä osanottajaa eri jaostoista ja ammattialoilta kokoontui pohtimaan ay-naisten ajankohtaisia kysymyksiä SAK:n edustajakokouksen hyväksymän ay-naisten lähiajan tavoiteohjelman pohjalta. KK:n kulutusasiain sihteerä Sirkka Räikkönen puhui kuluttajavalistuksesta. Kertomusvuoden aikana, varsinkin sen loppupuolella, järjestettiin kuluttajavalistuksen merkeissä yhdessä paikallisten ae-toimikuntien kanssa kuluttajatilaisuuksia 21 paikkakunnalla. Näihin osallistui 2 300 henkeä, kuluttajatilaisuuksissa on selvitelty kuluttajapolitiikan yleisiä ongelmia ja erityisesti tehty tunnetuksi SAK:n kuluttajapoliittista ohjelmaa.

SAK:n naisvaliokunnan toimesta pidettiin kertomusvuoden aikana seuraavat kurssit:

Sosiaalipolitiikan kurssi Kiljavan Ay-opistolla 28.2.—5.3.1971: osanottajia oli 31.

Järjestötehtävien kurssi naisjaostojen toimihenkilöille Pohjolan Opis-

tolla 18.-23.4.1971: osanottajia oli 28 henkeä.

Luottamusnaisten kurssi pidettiin Kiljavan Ay-opistolla 4.—13.7.1971, jolle osallistui 38 henkeä.

Uutena kurssina ay-naisten toiminnassa pidettiin kansanterveyskurssi 24.—29.11.1971, jolla osanottajia oli 17 henkeä.

Useitten vuosien aikana jo perinteeksi muodostuneet retkeilypäivät olivat Kiljavan Ay-opistolla ja Kuntokeskuksessa 4.—5.9.1971, jolloin osanottajamäärä ylitti 1 000 hengen.

Pohjolan Opiston retkeilypäivät ovat yhä enemmän alkaneet kiinnostaa Pohjolan ammattiyhdistysväkeä. Kertomusvuoden retkeilypäiville osallistui 28.-29.8.1971 nytkin yli 400 henkeä.

Ammatillisten paikallisjärjestöjen naisjaostojen edustajat kokoontuivat yhdessä paikallisjärjestöjen edustajien kanssa Kiljavalle 18.—19.9.1971 suunnittelemaan tulevaa toimintaohjelmaa.

SAK:n edustajakokous, joka pidettiin 29.6.—2.7.1971 muodostui pääasiallisesti ohjelmakokoukseksi, jossa ammattiyhdistysliikkeelle hyväksyttiin eri alojen ohjelmat. Naisten lähiajan tavoiteohjelman laatimisen yhteydessä pidettiin seminaari Kiljavan Kuntokeskuksessa 3.—4.4.1971, jolloin 75 eri aloja edustavaa ammattiyhdistysnaista antoivat ohjeita ja viitteitä työelämässä olevien naisten lähiajan tavoiteohjelmaksi.

Kertomusvuoden aikana 4-henkinen ammattiyhdistysnaisten valtuuskunta oli tutustumassa Neuvostoliiton naisten asemaan työelämässä, maan sosiaalilainsäädäntöön ja ammatti-

NAISVALIOKUNTA: (vas.) Elli Eerola, Helvi Heinonen, Irene Yrjälä, Anna-Liisa Saarela, Helvi Raatikainen (puheenjohtaja), Ebba Keskinen, Kaarina Kari, Vieno Hämäläinen (sihteeri).

yhdistysliikkeeseen. Valtuuskunnan johtajana oli Vieno Hämäläinen (SAK) ja jäseninä Eino Kosonen (KTV), Helvi Koski (Metallityöväen liitto), Salme Rajala (Nahka-, Jalkine- ja Kumityöväen liitto). Matka tehtiin 23.5.—2.6.1971.

Saksan Demokraattisessa Tasavallassa vieraili ay-naisten valtuuskunta 15.-21.11.1971, siihen kuuluivat: Sylvi Pinola (Kemian Työntekijäin liitto), Aini Rantala (Paperiteollisuuden Työntekijäin liitto), Sirkka Kantti (Metallityöväen liitto), Pirkko Vanninen (Elintarviketyöläisten liitto); valtuuskunnan johtajana oli Saimi Ovasainen (Kunnallisten työntekijäin ja viranhaltijain liitto).

SAK:n naisvaliokunnan jäseninä ovat olleet: Irene Yrjälä, valiokunnan varapuheenjohtaja (Tekstiili- ja vaatetustyöväen liitto), Kirsti Ryynänen (Elintarviketyöläisten Liitto), Anna-Liisa Saarela (Rakennustyöläisten liitto), Ebba Keskinen (Liiketyöntekijäin liitto), Helvi Heinonen (Kunnallisten työntekijäin ja viranhaltijain liitto), Kaarina Kari (Paperiteollisuuden Työntekijäin liitto), Elli Eerola (Metallityöväen liitto), Helvi Raatikainen, puheenjohtaja (SAK); valiokunnan pöytäkirjasihteerinä on ollut Vieno Hämäläinen, joka on myös ohjannut ammatillisten paikallisjärjestöjen naisjaostojen toimintaa.

Ruotsinkielisen jäsenistön toiminta

SAK:n ruotsinkielinen sihteeristö on kokoontunut kertomusvuoden aikana 13 kertaa. Sihteeristöön kuuluivat edustajakokoukseen asti Ahti Fredriksson (SAK) puheenjohtajana, Sigurd Norrmén (KTV) varapuheenjohtajana sekä muina jäseninä Jarl Sund (Elintarviketyöläisten Liitto), Ingmar Blom (Rakennustyöläisten Liitto), Harry Fredriksson (Metallityöväen Liitto), Jan Furstenberg (Liiketyöntekijäin Liitto), Reijo Hyytiä (Kemian Työntekijäin Liitto) ja Risto Laakkonen (SAK).

Edustajakokouksen jälkeen sihteeristön muodostivat Ahti Fredriksson (SAK) puheenjohtajana, Jarl Sund (Elintarviketyöläisten Liitto) varapuheenjohtajana sekä jäseninä Jan Furstenberg (Liiketyöntekijäin Liitto), Reijo Hyytiä (Kemian Työnteki-

jäin Liitto), Harry Fredriksson (Metallityöväen Liitto), Ingmar Blom (Rakennustyöläisten Liitto), Mikeal Romberg (Yleinen Lehtimiesliitto) ja Sigurd Norrmén (KTV). Sihteeristön kokopäivätoimisena sihteerinä ja toimitsijana on toiminut Risto Laakkonen.

Sihteeristön kokouksiin osallistuvat säännöllisesti Kaj Bärlund SAK:n tiedotusosastolta ja valistussihteerinä Tom Saxén KK:sta.

Merkittävin tavoite saavutettiin kertomusvuoden aikana: SAK:n päätoimikokouksen Palkkatyöläisen B-painoksena ryhdyttiin lokakuusta -71 lähtien toimittamaan joka toinen viikko ilmeä SAK:n ruotsinkielistä äänenkannattajaa. SAK:n järjestökentässä olevat arviolta hieman yli 40 000 ruotsinkielistä jäsentä saavat lehden avul-

RUOTSINKIELINEN VALIOKUNTA: (vas.) Harry Fredriksson, Jan Furstenberg, Reijo Hyytiä, Jarl Sund, Mikael Romberg, Ingmar Blom, Risto Laakkonen (sihteerinä), Ahti Fredriksson (puheenjohtaja), Kaj Bärlund, Tom Saxén, Sigurd Norrmén.

la kokonaan toisen laajuiset toimintamahdollisuudet ja -edellytykset.

Sihteeristön edellisenä vuonna aloitamaa julkaisutoimintaa jatkettiin kertomusvuonna toimittamalla yhdessä TSL:n ruotsinkielisen sihteeristön kanssa — Luottamusmiestiedon perusteet — ruotsinkielisenä laitoksena nimellä — Förtroendemannen —.

Koulutustilaisuuksia sihteeristö järjesti Ammattiyhdistysopistossa seuraavasti: Työturvallisuuden peruskurssi 31.1.—5.2., Ay-tiedon peruskurssi 17.2.—22.2., Puheenjohtaja- ja sihteerikurssi 14.3.—19.3., Luottamusmieskurssi 28.3.—2.4., Luottamusmiesten jatkokurssi 1.6.—11.6., Taloudenhoitajakurssi 12.9.—17.9. sekä perinteellinen Skandinaavinen kesäkoulu 15.8.—27.8. Skandinaaviseen kesäkouluun osallistui 32 henkilöä eri pohjoismaisista liitoista seuraavasti: Suomi 9 osanottajaa, Tanska 6, Norja 7 ja Ruotsi 10 osanottajaa. Kaikkien koulutustilaisuuksien ohjaajana toimi Risto Laakkonen ja pääosa luennoista

hoidettiin sihteeristön jäsenten toimesta.

Sihteeristön toimesta järjestettyihin alueellisiin ja paikallisiin koulutustilaisuuksiin osallistui n. 600 ruotsinkielistä jäsentä.

Sihteeristön toiminta-alueella toimi 14 ammatillista paikallisjärjestöä, joiden kokouksiin ja tilaisuuksiin sihteeri on osallistunut. Sihteeristö on ollut neuvottelukosketuksissa ja yhteistoiminnassa eri ruotsinkielistä vähemmistöä edustavien järjestöjen ja yhteisöjen kanssa.

Ruotsin LO on avustanut toimintaa lahjoitetun opintoaineiston ja luennoitsijoiden muodossa. LO:n luennoitsijoista mainittakoon toimittaja Hjalmar Rantanen, järjestösihteeri Klas Pettersson, sihteerit Lennart Svensson ja Arvid Lundström sekä SAP:n ay-sihteeri Nils Gösta Damberg.

Sihteeristöä edustivat TSL:n ruotsinkielisessä sihteeristössä Ahti Fredriksson ja Risto Laakkonen.

Työehtosopimustoiminta

Työehtoasiainvaliokunnan puheenjohtajana toimi kertomusvuonna Matti Puranen (SAK), varapuheenjohtajana Kunto Kaski (Liikeliitto) ja jäseninä Karl Eriksson (Elintarviketyöläisten Liitto), 2.9. lukien, Pentti Erkkilä (Maaseututyöväen Liitto), Edvin Kenraali (Puuliitto), Lauri Kuivanen (SML), Aapeli Lankinen (Paperiliitto), 2.9. lukien, Uno Lehtonen (Rakennustyöläisten Liitto), Martti Veirto (AK) ja Sulho Viljanen (TVL). Asiantuntijajäsenenä ovat olleet Sulo Koskela (VTY), 2.9. lukien, Ismo Luimula (SAK), 2.9. lukien ja Pekka Morri (SAK). Valiokunnan sihteerinä on toiminut Olavi Sulkunen (SAK) 5.4. lukien.

Vuoden 1971 alussa työehtosopimuspoliittinen tilanne oli varsin sekava kaikkiaan yhdeksän keskusjärjestön jäsenliiton sanouduttua irti 8.12. 1970 allekirjoitetusta UKK-sopimuksesta ja neuvottelujen ollessa useiden muiden jäsenliittojen osalta vielä kesken. Metallin- ja rakennusalan jouduttiin jäsenäänestyksen tuloksena turvautumaan työtaisteluun UKK-sopimusta parempien sopimusehtojen aikaansaamiseksi. Metallialan lakko, joka kesti 7 viikkoa (8.2.—28.3.) ja johon osallistui 65 000 työntekijää, oli laajin työtaistelu maassamme vuoden 1956 yleislakon jälkeen. Rakennusalan työtaistelut alkoivat 11.3. sosiaali- ja terveysministeriön siirrettyä työriitojen sovittelusta annetun lain perusteella ilmoitettujen työtaistelujen alkamista kahdella viikolla. Samanaikaisesti rajoitetun lakon kanssa alkoi Rakennusalan Työnantajaliiton julistama työsulku niillä paikkakunnilla, joilla oli lakon alaiseksi julistettuja työmaita. Lakko koski noin 6 726 työntekijää ja työsulku noin

11 777 työntekijää. Rakennusalan työtaistelut kestivät kolme viikkoa, sopimus allekirjoitettiin 4.4. ja työt käynnistyivät 5.4.

Yleisesti ottaen työehtosopimuksissa onnistuttiin niidenkin keskusjärjestön jäsenliittojen osalta, jotka eivät irtisanoutuneet UKK-sopimuksesta, saavuttamaan jossakin määrin UKK-sopimusta paremmat sopimusehdot. Työehtosopimusten vaikutuksesta ansioihin suoritutti keskusjärjestön hallitus tiedustelun jäsenliittojen keskuudessa. Tätä työehtosopimustiedustelua ja työehtosopimusten talouspoliittisia vaikutuksia on selostettu tämän vuosikirjan taloudellisessa katsauksessa.

Sopimuskauden pituuden muuttumisesta ja toisaalta poliittisen tilanteen epävakaudesta johtuen eivät uudet työehtosopimuskauden tavoiteasetelmat ehtineet hahmottua ennen vuoden vaihdetta ja tähän ajankohdtaan sijoittuvia valtiollisia vaaleja. SAK:n työehtoasiainvaliokunta järjesti perinteiseen tapaan 26.10. keskusjärjestön ja sen jäsenliittojen paikavastavien neuvottelukokouksen. Edellä mainituista tekijöistä johtuen kokouksessa otettiin varovaisia kannanottoja seuraavaa sopimuskierrosta silmällä pitäen.

Julkisella sektorilla on myös merkille pantavaa se, että vuonna 1970 säädetyn virkaehtolainsäädännön turvin solmittiin ensimmäiset varsinaiset virkaehtosopimukset. Valtion sektoria koskeva luottamusmiessopimus allekirjoitettiin valtiovarainministeriön ja virkamiesten kolmen suurimman keskusjärjestön (VTY, TVK ja AKAVA) kesken 16.12.1970.

Valtion työsuhteessa olevien henkilöiden neuvottelujärjestelmässä ta-

TYÖEHTOASIOIDEN VALIOKUNTA: (istumassa vas.) Pentti Erkkilä, Olavi Dahl, Sulo Koskela, Martti Veirto (seisomassa vas.) Uuno Lehtonen, Sulho Viljanen, Karl Eriksson, Kunto Kaski (varapuheenjohtaja), Lauri Kuivanen, Matti Puranen (puheenjohtaja), Aapeli Lankinen, Olavi Sulkunen (sihteeri), Ismo Luimula.

pahtui olennainen muutos kertomusvuoden loppupuolella. Tällöin aloitti toimintansa valtion työsuhteasiain neuvottelukunta (TYN). Neuvottelukunnan pääasiallisena tehtävänä on suositusten ja lausuntojen antaminen sellaisista palkka- ja työehtoja koskevista kysymyksistä, jotka jäävät työehtosopimusmenettelyn ulkopuolelle.

SAK:n ja STK:n välillä 8.12.1970 allekirjoitettu sopimus yrityksen sisäisestä tiedotustoiminnasta astui voimaan 1.7.1971 ja edellä mainittujen järjestöjen yhdessä Suomen Teknisten Toimihenkilöjärjestöjen Keskusliiton kanssa 26.3.1971 allekirjoittama sopimus työpaikkaterveydenhuollon kehittämistä astui voimaan 1.4.1971.

Työehtoasiainvaliokunta kokoontui vuonna 1971 kaikkiaan 7 kertaa. Kokouksissa on käsitelty vuoden alkupuolella erityisesti edustajakokousasioita ja vuoden loppupuolella työehtosopimustavoitteita, työläinsäädäntöä ja yleisiä sopimuksia. Erityiskysymyksinä valiokunnassa on ollut useita sopimusajan erimielisyyksiä ja viranomaisille annettavia lausuntoja.

Työtaistelut

Metalli- ja rakennusosalalla puhjenneiden työtaisteluiden vuoksi viime vuosi oli ennätyksellinen lakkovuosi. Tilastokeskuksen keräämien tietojen mukaan vuonna 1971 oli 838 työnseisausta, joihin osallistui 403 000 työntekijää ja joissa menetettiin 2 711 000 työpäivää. Vastaavat luvut vuonna 1970 olivat 240 työnseisausta, 201 556 (vuonna 1969 83 257) niihin osallistunutta työntekijää ja 233 173 (vuonna 1969 161 083) menetettyä työpäivää. Kaikista menetetyistä työpäivistä oli suurin osa luonnollisesti metallialalla, 84 %.

Lähes sataprosenttisesti kaikki lakot tapahtuivat SAK:n ja STK:n jäsenliittojen välillä joko sopimuksettomien tilan vallitessa tai metalli- ja rakennusalan työtaisteluiden tukemiseksi. Yleisimpinä syinä olivat jälkeenjääneisyys, 35 % ja tukitoimenpiteet, n. 30 %.

SAK:n jäsenliittojen v. 1971 voimassaolevien työehtosopimusten lukumäärä

	Työehtosopimuksia		Sopimus- pöytäkirjoja	
	Maan käsitt.	Pai- kallisia	Maan käsitt.	Pai- kallisia
U i i l l o				
Auto- ja Kuljetusalan Työntekijäliitto r.y	16			
Suomen Elintarviketyöläisten Liitto r.y	11			
Hotelli- ja Ravintolahenkilökunnan Liitto r.y.	3			
Ilmailualan Unioni r.y	3			
Suomen Jalometallityöntekijäin Liitto r.y	2			
Järjestötoimitsijain Liitto r.y	1			
Kemian Työntekijäin Liitto r.y	10	1		28
Suomen Kiinteistötyöntekijäin Liitto r.y	4	2		
Suomen Kirjatyöntekijäin Liitto r.y	3	6		
Suomen kunnallisten työntekijäin ja viranhalti- jain liitto r.y	3	17		
Suomen Lasi- ja Posliinityöväen Liitto r.y	3	2		
Liiketyöntekijäin Liitto r.y	20	*)		
Suomen Merimies-Unioni r.y	15	7		1
Suomen Maaseututyöväen Liitto r.y	4	3		5
Suomen Metallityöväen Liitto r.y	23			33
Muurarien Liitto r.y	5			
Kumi- ja Nahkатыöväen Liitto r.y	7			3
Nahka- ja kumialojen ammattiliitto r.y	7	1		2
Paperiteollisuuden Työntekijäin Liitto r.y	3	10		
Suomen Puunjalostusteollisuustyöntekijäin Liitto r.y	3			n. 20
Puuliitto r.y	4		4	4
Rakennustyöväen Liitto r.y	18		3	10
Suomen Sosialidemokraattinen Sanomalehti- miesliitto r.y	10			
Suomen Sähköalantyyöntekijäin Liitto r.y	15	n. 100		
Teknisten ja Erikoisammattien Liitto r.y	9	13		
Suomen Tekstiililaitosmiesten Liitto r.y	1			
Tekstiili- ja Vaatetustyöväen Liitto r.y	2	7		30
Toimittajaliitto r.y	-	1		
Yleinen Lehtimiesliitto r.y	1			
Yhteensä	206	179	23	142
*) ei tietoa				

Oikeudellisen osaston toiminta

Vuosi 1971 on oikeudellisen osaston kannalta ollut ensimmäinen varsinainen täydellinen toimintavuosi. Tästä syystä voidaan vasta nyt saada todellinen kuva oikeudellisen osaston työstä ja sen tarpeellisuudesta. Tätä osoittaa seuraava keskusliiton ja liittojen antamien toimeksiantojen perusteella laadittu tilasto:

SAK:n lausuntoja	26
liittojen pyytämiä lausuntoja ...	88
hallintoalan asioita	4
konkurssiasioita	5
palkkasaatavien perimisiä	27
rikosasioita	9
siviiliasioita	18
työtuomioistuinasioita (kanteet -f vastineet)	55
vakuutusasioita	15
työneuvostolle lausuntopyyntöjä	1
jäsenliittojen asioita	2
	250,
joista on kuukausittain vastaan-	
otettu	
tammikuu	15
helmikuu	20
maaliskuu	22
huhtikuu	29
toukokuu	29
kesäkuu	17
heinäkuu	9
elokuu	33
syyskuu	14
lokakuu	16
marraskuu	27
joulukuu	19

250

Keskusliiton palveluksessa olleiden lakimiesten työ ei kuitenkaan ole rajoittunut puhtaasti lainsäädännöllisten asioiden hoitamiseen ja asianajotehtäviin, vaan ovat lakimiehet toimineet muun muassa työehtosopimusasiain valiokunnan puheenjohtajana ja sihteerinä sekä sosiaalivaliokunnan antamissa tehtävissä. Lisäksi he ovat olleet erilaisten komiteoiden ja toimikuntien sekä työläinsäädännön soveltamisen kannalta tärkeiden johtokuntien ja tuomioistuinten ja elinten jäseninä.

Varsin laajasti ovat lakimiehet osallistuneet myös keskusliiton alaisten opistojen opetustehtäviin sekä eri liittojen paikallisjärjestöjen ja muiden järjestöjen järjestämiin luento- ja muihin tilaisuuksiin.

Tästä on johtunut, että oikeudellisen osaston työssä on ollut havaittavissa erittäin kovaa työpainetta ja välttämättömäksi on katsottava lakimiesten lisääminen tai se, että asianomaiset liitot palkkaavat lakimiehiä, jolloin keskusliiton suorittamat oikeudelliset palvelukset asianajotehtävien osalta jäävät väheisemmiksi ja keskittyvät lähinnä työtuomioistuinasioihin ja yleisiin ammattiyhdistysliikkeen kannalta tärkeisiin lainsäädäntöön ja siihen liittyviin asioihin.

Pohjoismaista hymyä Dipolis-
sa. Vasemmalla Ruotsin LO:n
puheenjohtaja Arne Geijer, pu-
heenjohtaja Nillo Hämäläinen
ja sihteeri Ahti Fredriksson
kokouksen väliajalla.
Edustajakokoukseen ilmoittau-
tukset otettiin vastaan pitkän
pöydän ääressä, mutta silti
syntyi välillä ruuhkia edusta-
jien runsaslukisuuden takia.

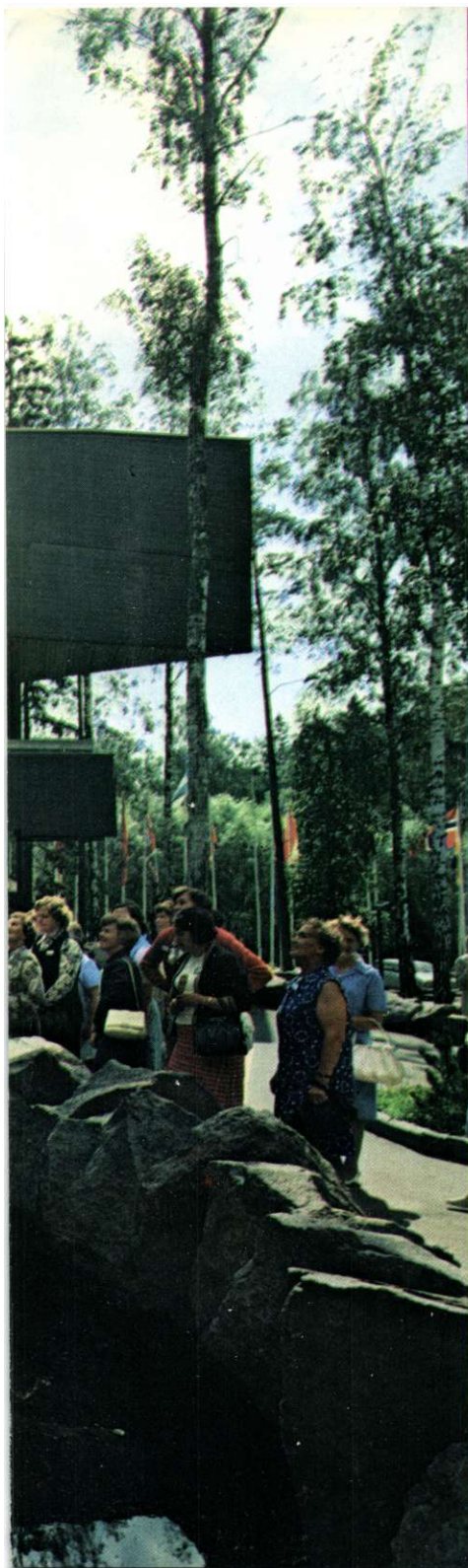

Vasemmalla sivulla pieni kuva: Neuvostoliiton ammattiyhdistysten keskusjärjestöä edusti kokouksessa puheenjohtaja A. N. Shelepín, jota lentokentällä olivat vastassa puheenjohtajat Niilo Hämäläinen ja Arvo Hautala. Dipolin edustaa koristivat Suomen, SAK:n ja yhdentoista maan liput.

Yllä: Puheenjohtajat ja sihteerit edustajakokouksen avauksessa. Vasemmalta 3. puheenjohtaja Mikko Laaksonen, 2. puheenjohtaja Arvo Hautala, puheenjohtaja Niilo Hämäläinen, sihteeri Ahti Fredriksson ja sihteeri Simo Elomaa.

Valtiovierailulla Suomessa ollut Romanian valtionjohtaja Nicolae Ceaucescu vieraili edustajakokouksessa esittäen lyhyen tervehdyksen. Vas. kokouksen puheenjohtaja Pekka Oivio.

Vasemmalla kokouksen naisedustajat yhteiskuvassa Di-polin edessä.

Alla: Edustajakokouksessa valittu SAK:n uusi hallitus asettui välittömästi vaalin jälkeen "perhevalokuvaan". Taustalla edustajakokouksen velvoittavat tunnussanat: Demokratia, yhteistyö, turvallisuus.

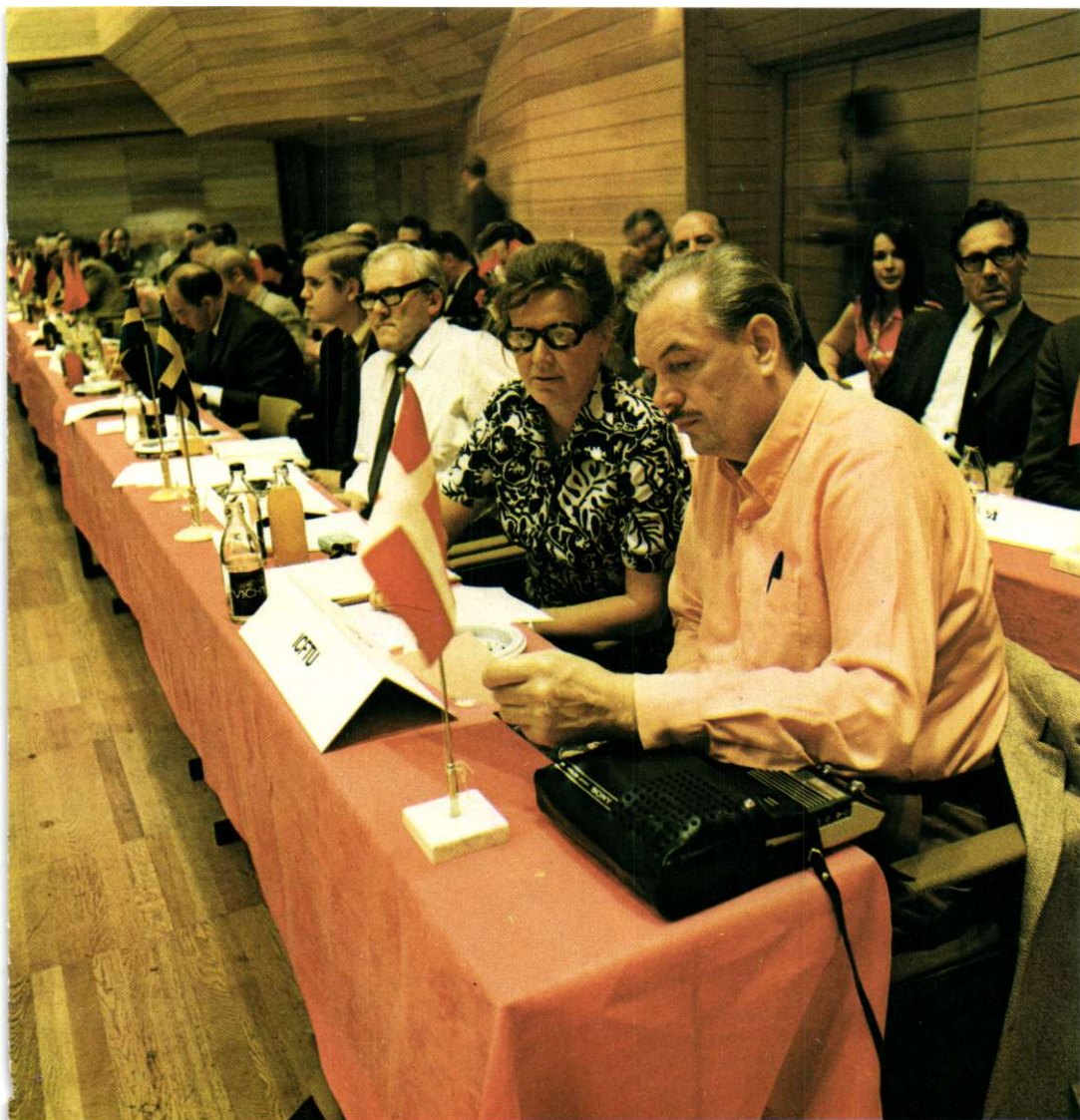

Valtiohallan tervehdyksen esitti pääministeri Ahti Karjalainen, joka kuvassamme kätelee puheenjohtaja Mikko Laaksoa. Keskellä Arvo Hautala.

Kokous työskenteli tiiviisti ja tulokseksi saatiin monia ammattiyhdistysliikkeen toimintaan lähivuosina käännteentekevästi vaikuttavia päätöksiä, kuten laajamittainen periaateohjelma.

Kutsuvieraiden pöydästä. Etualalla VAKL:
ää edustanut koulutusasiain osaston pääl-
likkö tanskalainen Daniel Pedersen tulk-
keineen. Hänestä vasemmalle Ruotsin
LO:n sihteeri Arvid Lundström. Takana
Norjan LO:n edustajat sihteerit Rikhard
Haugen ja Tor Halvorsen.

Vieressä Neuvostoliiton edustajat puheenjohtaja Shelepin, tulkki ja sihteeri P. T. Pimenov.

Alla oikealta Norjan LO:n edustajat puheenjohtaja Tor Aspegren, sihteerit Tor Halvorsen ja Rikhard Haugen. Heistä seuraavana käsi kasvoilla Unkarin SZOT:n kansainvälisen osaston varajohtaja Janos Lazar.

Sosiaalipoliittiset kysymykset

Eräänä merkittävänä piirteenä maamme sosiaalipolitiikassa kertomusvuonna oli ammattiyhdistysliikkeen kannalta se, että tehostettiin toimenpiteitä, joilla pyrittiin turvaamaan työttömyydestä kärsimään joutuneiden toimeentulo. Työttömyysavustusten markkamääriä korotettiin vuoden 1971 aikana, työllisyyslakia sen ohella työttömyyskorvausta koskevat säännökset uudistettiin siten, että työttömyyskorvausjärjestelmä tehostui merkittävästi ja korvaukseen oikeutettujen henkilöiden piiri laajeni. Työttömyysturvan tehostamista merkitsivät myös UKK-sopimuksen pohjalta toteutetut kansaneläkelain ja työeläkelakien muutokset, joiden mukaan iäkkäämmät, pitkäaikaisesti työttöminä olleet työntekijät voivat saada eläkkeen jo ennen eläkeiän täyttymistä.

Työntekijäin eläkelakien (TEL ja LEL) mukaisiin työeläkkeisiin tuli vuoden 1971 alussa palkkaindeksin muutokseen perustuva 9,6 %:n korotus. Vuosittain tarkistetaan työeläkeitä edellisen vuoden syyskuun palkkaindeksiluvun mukaisesti.

TEL:n mukainen eläketurva on järjestetty voimassa olevien työsuhteiden perusteella 870 000 työntekijälle. LEL:n mukaisia vakuutusmaksuja suoritettiin vuoden aikana 450 000:sta työntekijästä. YTL-eläketurva on järjestetty 120 000:lle yrittäjälle ja MYEL-eläketurva 390 000:lle maatalousyrittäjälle. TEL:n mukaisesti rekisteröityjä lisäetuja on järjestetty 35 000:lle työntekijälle.

Eläkkeiden lukumäärä kasvoi vuoden 1971 aikana 135 000:sta 182 000:teen.

SOSIAALIVALIOKUNTA: (vas) Toivo Ranta (toimitsija), Tarja Halonen, Paavo Hyvönen, Matti Savola (puheenjohtaja), Sulo Koskela, Esko Tyvijärvi, Osmo Kaipainen ja Simo Ström.

UKK-sopimuksessa päätettiin huomattavista työeläkejärjestelmää koskevista lainmuutoksista. Sopimuksen pohjalta valmistettiin heinäkuussa voimaan tulleet työeläkelakien muutokset, joilla lakien mukaisiin etuisuuksiin lisättiin työttömyyseläke, eläkkeisiin tuli lapsikorotus sekä TEL:n ja LEL:n soveltamispiiriä laajennettiin.

Työttömyyseläkkeeseen on oikeutettu 60 vuotta täyttänyt työntekijä, joka on pitkähköän ajan saanut työttömyysavustusta tai -korvausta ja jolle lähitulevaisuudessaan todennäköisesti ei voida osoittaa työtä. Työttömyyseläke vastaa suuruudeltaan työkyvyttömyyseläketä.

Vanhuus-, työkyvyttömyys- ja työttömyyseläkkeiden lapsikorotus annetaan eläkkeensaajalle, jolla on 18 vuotta nuorempi lapsi. Korotuksen suuruus on 1 lapsesta 20 %-ia eläkkeen määrästä ja 2 tai useammasta 40 %:ia. Lapsikorotus annettiin myös jo maksettavina oleviin eläkkeisiin. Korotuksen sai yli 20 000 eläkkeensaajaa.

Työeläkelakien soveltamispiiriin rajoituksia lievennettiin poistamalla TEL:stä ja LEL:stä 18 vuoden ikäraja, minkä johdosta aivan nuoretkin työntekijät saavat oikeuden työkyvyttömyysturvaan. Niinikään TEL:n karenssiaika, jonka kuluttua työsuhde tulee lain piiriin, lyhennettiin 4 kuukaudesta 1 kuukaudeksi.

Kertomusvuonna liitettiin myös kansaneläkelakiin työttömyyseläke. Työttömyyseläkkeen tarkoituksena on antaa eläketurvaa 60—64 vuotiaalle pitkäaikaisesti työttömänä olleelle henkilölle, joka ei saa työkyvyttömyyseläketä. Työttömyyseläkkeeseen kuuluu perusosa, minkä lisäksi siihen voi kuulua tukiosa, tukilisä ja asumistuki.

Syyskuun alusta liitettiin kansaneläkkeisiin rintamasotilaseläke. Sellaiselle 55, mutta ei 60 vuotta täyttäneelle rintamasotilaille, joka alentuneen työkykynsä johdosta ei kykene tekemään tai saamaan hänelle sopivaa toimeentuloaan turvaavaa työtä

ja joka ei saa kansaneläkelain mukaista työkyvyttömyyseläketä, maksetaan rintamasotilaseläkkeenä kansaneläkkeen tukiosa. Rintamasotilaille, joka on täyttänyt 60, mutta ei 65 vuotta eikä saa kansaneläketä, maksetaan rintamasotilaseläketä, jonka täysi määrä vastaa kansaneläkkeen täyden tukiosan ja täyden tukilisan yhteenlaskettua määrää. Ammattiyhdistysliike katsoo, että tehty rintamasotilaseläkeratkaisu ei anna palansaajille riittävää eläketurvaa.

Muista kansaneläkkeisiin liittyvistä uudistuksista todettakoon, että tukilisien markkamäärä kaksinkertaistettiin. Myös sairausvakuutusjärjestelmää kehitettiin korottamalla vähimmäispäiväraha. Maaliskuussa 7,50 ja 1.1.72 lukien 10 markkaa.

UKK-sopimuksen sosiaalipaketti

Työmarkkinajärjestöjen sosiaalipoliittisessa toiminnassa UKK-sopimuksen sosiaalipaketti muodosti merkittävän lähtökohdan. Tässä sovittiin eräistä toimenpiteistä asuntojen tuotannon edistämiseksi. Merkittävä toimenpide oli neuvottelujen käyminen työeläkelaitosten kanssa siitä, että ne sijoittavat vuosina 1972 ja 1973 varoistaan 100 miljoonaa markkaa asuntotuotantoon. Ns. väliinpuotoajien ongelmaan esitettiin ratkaisu. Nämä ovat henkilöitä, jotka eivät pääse työkyvyttömyyseläkkeelle mutta toisaalta ovat niin vajaakuntoisia etteivät pääse myöskään työttömyyskoristoihin. Tämä korjattiin siten, että jos sairausvakuutus katsoo henkilön työkykyiseksi on myös työvoimaviranomaisten pidettävä tätä henkilöä työkykyisenä.

Vapaa-ajan tapaturmavakuutusta korjattiin. Invaliditeettikorvauksen yläraja nostettiin 115 000 markkaan ja vakuutetun perheelle tapaturmaisessa kuolemantapauksessa maksettava summa 10 000 markkaan. Sairaalkorvaukset liitettiin vapaa-ajan tapaturmavakuutukseen. Lisäksi vakuu-

tettu voi saada sekä liikennevakuutuslain että vapaa-ajan tapaturmavakuutuksen perusteella korvausta.

Erorahajärjestelmää päätettiin kohentaa sekä työttömyysvakuutusta parantaa.

Työeläkkeisiin liitettiin lapsikortukset sekä lyhennettiin TEL:n mukainen odotusaika 4 kuukaudesta 1 kuukauteen ja poistettiin alaikäraja. Samoin päätettiin asettaa työryhmä, jonka pitäisi tutkia ja tehdä esitys, millä tavoin työvoimakustannusten kokonaisuuden puitteissa työeläkelakeja olisi teknillisesti ja asiasisällöltään kehitettävä silmällä pitäen mm. järjestelmän yksinkertaistamista, työeläkkeiden ansainta-ajan lyhentämistä, työeläkkeiden tasoa ja yhteensovittamista muiden eläkkeiden kanssa sekä kuntoutuksen ottamista lakisääteisenä työeläkejärjestelmän piiriin. Samoin päätettiin esittää eläkesäätiölakia muutettavaksi siten, että työntekijät saavat valita kaksi edustajaansa Eläkesäätiön hallitukseen.

Huoltoapulain 5 %:n nojalla suoritettuja työnantajan elatusmaksuja korotettiin vuoden 1971 alusta lukien 126 markkaan kuukaudessa.

Eräistä määräaikaista lääkärin-tarkastuksista laadittiin sopimus sekä siihen liitettiin soveltamisohjeet. Työpaikkaterveydenhuollosta päätettiin

tehdä työmarkkinajärjestöjen välinen sopimus. Samoin päätettiin suorittaa tutkimus siitä onko työturvallisuus-toimikuntien ehdotuksia jätetty kustannuksien takia toteuttamatta sekä tehdä ehdotus siitä, olisiko tutkimuksessa mahdollisesti havaittavien epäkohtien korjaamiseksi turvallisuus-toimikunnille annettava päätösvaltaa varojen käytössä.

Sosiaalivaliokunnan jäseninä ovat olleet edustajakokouksen jälkeen Matti Savola (SAK) puheenjohtajana, Aarne Koskinen Kirjatyöntekijäin liitto, varapuheenjohtajana, Esko Tyvijärvi Rakennustyöläisten liitto, Paavo Hyvönen Metallityöväen liitto, Antti Hietanen Paperiteollisuudentyöntekijäin liitto, Simo Ström Kemian työntekijäin liitto, Sulo Koskela Rautatie-läisten liitto, Veikko Kansikas SAK, sekä asiantuntijajäsenenä Osmo Kaipainen SAK, Tarja Halonen SAK, Veikko Varjus Kunnallisten työntekijäin ja viranhaltijain liitto ja Kauko Suhonen Liiketyöntekijäin liitto. Valiokunnan sihteerinä ovat toimineet Veikko Kansikas ja Tauno Ranta.

Sosiaalivaliokunta on pyrkinyt vuoden mittaan kesäaikaa lukuunottamatta kokoontumaan viikottain. Valiokunta on antanut lukuisia lausuntoja ja tehnyt sosiaalipoliittisia aloitteita valtiovalle.

Työturvallisuus

Vuoden 1971 aikana on työturvallisuustoiminnassa havaittavissa huomattavaa aktivoitumista. Vuonna 1968 solmitun työturvallisuussopimuksen edellyttämiä työturvallisuustoimikuntia oli vuoden loppuun mennessä perustettu 1 478. Niihin oli valittu 8 400 työntekijäin edustajaa, 4 200 työnantajain edustajaa ja 4 200 työnjohdon edustajaa. Lisäys toimikuntien lukumäärässä edellisestä vuodesta oli 678 toimikuntaa eli 39 prosenttia.

SAK:n, STK:n ja STTK:n välillä solmittiin 26.3.1971 sopimus työpaikkaterveydenhuollon kehittämistä. Sopimuksen mukaan sopijaosapuolet sitoutuvat kehittämään työpaikkojen terveydenhuoltoa STK:n jäsenyritysten työpaikoilla.

Sopimus on ns. suuntaviivasopimus, jonka nojalla toimintavuoden aikana on valmisteltu yksityiskohtaisia toimenpano-ohjeita.

Vuoden 1971 toukokuussa jätti prof. Leo Noron puheenjohtajana toiminut työpaikkaterveydenhuoltokomitea mietintönsä sosiaaliministeriölle. Komitea ehdotti työpaikkaterveydenhuollon luomista lakimääräiselle perustalle ja tätä koskevan puitelain säätämistä. Esityksen sisällöstä mainittakoon ehdotus, jonka mukaan kaikki työsuhteessa olevat tulisivat ohjatun terveydenhuollon piiriin.

Työsuojelun valvontalakikomitea, jonka puheenjohtajana toimi Jacob Söderman, jätti syyskuussa mietintönsä ja ehdotuksensa laiksi työsuojelun valvonnasta ja hallinnosta. Komitea ehdottaa lakien voimaantulusta

mispäiväksi vuoden 1972 lokakuun ensimmäistä päivää.

Työturvallisuuskoulutusta on SAK:n toimesta voimakkaasti kehitetty. Kiljavan ammattiyhdistysopistolla järjestettiin yhteensä 12 viikon tai kahden viikon pituista työturvallisuuskurssia. Näille kursseille osallistui 750 työturvallisuusasiamiestä.

Toukokuun 8—9 päivinä pidettiin SAK:n ensimmäinen työterveysseminaari. Seminaarissa käsiteltiin seuraavat aiheet: työpaikkaterveydenhuolto, työväensuojelun valvonta, tuleva työnjohto ja organisatio, työelämän muutosten vaikutus työturvallisuuteen ja työelämän aiheuttamat mielenterveysongelmat.

Syksyllä 1971 lähetti Oy Yleisradio Ab yhteistyössä työmarkkinajärjestöjen kesken laaditun työpaikkaterveydenhuoltoa koskevan ohjelmasarjan, joka käsitti neljä puolen tunnin jaksoa. Tähän radiokurssiin osallistui työntekijäpuolelta noin 4 000 työntekijäin valitsemaa työsuojeluasiamiestä.

Työsuojelun keskustuomikuntaan ovat kertomusvuoden aikana kuuluneet seuraavat SAK:n edustajat: Ahti Fredriksson, Ari Kekkinen, Osmo Kaipainen ja Veikko Kansikas.

Tapaturmatorjunta r.y:n hallituksessa ovat SAK:ta edustaneet Sulo Penttilä ja Veikko Kansikas.

Työterveyslaitoksen hallitukseen ovat SAK:n edustajina kuuluneet kertomusvuoden aikana Matti Savola ja Osmo Kaipainen.

Teknillisen valiokunnan toiminta

SAK:n hallituksen apuelimenä toimivan teknillisen valiokunnan kokoonpano vuonna 1971 oli seuraava

Puheenjohtajana toimi Into Mäkinen Suomen Metallityöväen Liitosta ja sihteerinä Teuvo Honkanen SAK:sta. Valiokunnan muut jäsenet olivat Mauri Pessi Rakennustyöläisten Liitosta, Eero Lehtonen Elintarviketyöläisten Liitosta, Seppo Niemi Tekstiili- ja Vaatetustyöväen Liitosta, Viljo Järvinen Kumi- ja Nahkатыöväen Liitosta, Pertti Viinanen Paperiteollisuuden Työntekijäin Liitosta ja Raimo Lindell VTY:stä. Valiokunnan asiantuntijajäseninä ovat olleet osastopäällikkö Aarni Koskela Työterveyslaitokselta ja insinööri Raimo Kärkkäinen Ammattiyhdistysopistolta Kiljavalta.

Valiokunnan toimintaohjelmaan on

kertomusvuonna sisältynyt luottamusmieskoulutuksen järjestelyn rationalisoinnista yhdessä SAK:n jäsenliittojen kanssa. Edelleen on kehitetty toimitsijoiden koulutusta, jossa on huomiota kiinnitetty ensisijaisesti eri työnmittausjärjestelmien selvittelyyn ja niiden tulosten käyttämiseen palkkauksen yhteydessä. Koulutus- ja informaatiomateriaalin myyntiä on SAK:n teknillisen valiokunnan toimesta kehitetty ja mainita kannattaa myös kehittämistoiminta, jossa etualalla ovat olleet kokemusten vaihdon järjestäminen sekä kokemusten yhdistely ja käytäntöön soveltaminen. Tässä mielessä SAK:n teknillinen valiokunta on käynyt perehtymässä myöskin Ruotsin olosuhteisiin. Tärkeätä osaa SAK:n teknillisen valiokunnan toiminnassa on näytellyt yhteyden-

TEKNILLINEN VALIOKUNTA: (pöydän takana vas.) Pertti Viinanen, Viljo Järvinen, Teuvo Honkanen (sihteeri), Into Mäkinen (puheenjohtaja), (edessä vas.) Raimo Lindell, Eero Lehtonen, Aarni Koskela (Työterveyslaitoksen asiantuntijajäsen).

pito eri suomalaisiin konsulttiyhtiöihin, jotka suorittavat rationalisointiin liittyvää toimintaa yritysten piirissä. Erittäin suurena puutteena teknillisen valiokunnan toimesta on voitu havaita se, että työntutkimustoimintaan liittyvää kirjallisuutta ei ole kotimaasta kovinkaan paljon saatavilla. Tämä onkin pakottanut SAK:n teknillisen valiokunnan laatimaan yhdessä Työväen Sivistysliiton kanssa kirjekurssin työntutkimustoiminnan perusteista, jossa kirjekurssissa pyritään selvittämään niitä työntutkimukseen liittyviä tekijöitä, jotka ovat tärkeitä työntekijöiden kannalta katsottuna. Valiokunnan toimintaan on liittynyt läheisesti vuoden 1971 loppupuolella rationalisointisopimuksen uudistaminen niiden periaatteiden pohjalta, jotka SAK:n edustajakokous

yksimielisesti hyväksyi viimeisimmässä edustajakokouksessaan. Neuvotteluissa, joita SAK:n ja STK:n välillä on käyty, on päästy myös tulokseen ja uusi rationalisointitoimintaa koskeva sopimus on allekirjoitettu 18.3.1972. Uudessa rationalisointisopimuksessa ja SAK:n edustajakokouksessa hyväksytyissä periaateohjelmissa kiinnitetään entistä enempi huomiota siihen, että ihmisen mahdollisuudet työntutkimustoimintaa harjoitettaessa työpaikoilla pitäisi ottaa enempi huomioon. Voitanee todeta, että SAK:n teknillisellä valiokunnalla tämän periaatteen toteuttamiseksi ja SAK:n hallituksen apuelimenä näitten periaatteitten lävitse saamiseksi tulee olemaan erittäin paljon vielä tulevaisuuden vuosina tehtävää.

Tiedotus- ja julkaisutoiminta

SAK:n tiedotustoiminnan pääpaino kohdistui 1971 ennen kaikkea 29.6.—2.7. Espoon Dipolissa pidetyn 10. edustajakokouksen valmistelujen ja kokouksen jälkeen päätösten informoimiseen joukkotiedotusvälineille. Edustajakokouksessa oli mukana 73 radio-, tv- ja lehtimiestä, joista ulkomaisia 19. Edustajakokoukselta johtuen lehdistölle järjestettyjen informaatiotilaisuuksien määrä oli huomattavasti suurempi kuin edellisenä vuonna. Loppuvuodesta esiinastuneet työehtosopimuskysymykset olivat tiedotustoiminnan pääaiheita. Yleensä oli nähtävissä, että ennen kaikkea radio ja tv uhrasivat uutis- ja ajankohtaislähetyksissään huomattavasti enemmän aikaa ammattiyhdistysliikkeelle kuin aikaisemmin. Samoin radion ja tv:n otsikko-ohjelmien

puolella nähtiin ja kuultiin vuoden aikana eräitä varsin mielenkiintoisia ammattiyhdistysliikettä käsitteleviä ohjelmia.

SAK:n radio ja televisiotoimikunta otti vuoden aikana moneen otteeseen kantaa Yleisradion ohjelmapoliittisiin kysymyksiin.

Työväenlehtikampanja pyöri sekä talvi- että syyskaudella. Erityisen työväenlehtitoimikunta suunnitteli kaksiosaisen kampanjan, joka oli yhtenä pääaiheena myös syksyllä järjestetyllä taloustiedon viikolla. Työväen sanomalehtien kustantajien antamien tietojen mukaan näiden lehtien levikki on edelleen hitaasti kehittymässä.

Erityisen paljon järjestettiin vuoden loppupuolella eri yrityksissä ja ammatillisissa paikallisjärjestöissä yrityksen sisäistä tiedotustoimintaa sel-

TIEDOTUSVALIOKUNTA: (vas.) Mauri Kukkonen, Pentti Kinha, Pauli Nieminen, Alvar Lankila, Elsa Aaltonen (sihteeri), Maija-Leena Seppälä (osoiteosasto), Sakari Montonen (puheenjohtaja), Tom Saxen (ruotsink. tiedotussihteeri), Raimo Kantola ja Arvo Vallin. Edessä Hilikka Jukarainen (tiedotusosaston sihteeri).

vitteleviä seminaareja sekä neuvotelutilaisuuksia. Sopimuksen astuttua voimaan 1.7. myös monet työmarkkinakentän ulkopuolella toimivat järjestöt olivat kiinnostuneita aiheesta, joka kaikkialla todettiin muodostuvan hyväksi askeleeksi yritysdemokratian edellytysten tiellä.

Tiedotusosasto toimitti vuoden aikana eri tiedotusvälineille erilaista tiedotusmateriaalia kaikkiaan 788 liuskaa. Tiedotustilaisuuksia oli yhteensä 19, joista edustajakokouksen merkeissä 7.

Julkaisutoiminta

Keskusjärjestön äänenkannattaja Palkkatyöläinen ilmestyi vuoden aikana 50 numerona, joista 8-sivuisia oli 7, 12-sivuisia 27, 16-sivuisia 11 ja 20-sivuisia 5. Koko vuoden ilmestyi myös erillisenä lehtenä Löntagaren kahdesti kuukaudessa nelisivuisin numeroin. Löntagarenin myötä paitsi ammattiyhdistysliikkeen ruotsinkielinen informaatiotoiminta kotimaassa myös tiedonvälitys muihin pohjoismaihin parani huomattavasti. Lehteä pyrittiin lähettämään kaikkien pohjoismaiden keskusjärjestöille ja ammattiliitoille.

Tiedotusvaliokuntaan kuuluivat edustajakokoukseen saakka seuraavat: puheenjohtajana Sakari Montonen (SAK), varapuheenjohtajana Martti Nieminen (Rakennustyöläisten liitto) sekä jäsenenä Jorma Cantell (Metallityöväen liitto), Pentti Kinha (Yleinen lehtimiesliitto), Alvar Lankila (Kiinteistötyöntekijäin liitto), Raimo Kantola (VTY), Pauli Nieminen (Kirjatyöntekijäin liitto) sekä Reino Tuomi (KTV). Valiokunnan sihteerinä on toiminut Elsa Aaltonen.

Edustajakokouksen jälkeen Martti Niemisen tilalle valittiin Arvo Vallin (Rakennustyöläisten liitto) ja Reino Tuomen tilalle Mauri Kukkonen (KTV).

Varapuheenjohtajaksi valiokunta valitsi Pentti Kinhan. Löntagarenin toimitusneuvostona on toiminut SAK:n Ruotsinkielinen valiokunta.

SAK:n tiedotustyöryhmä

Keskusjärjestön tiedotustyöryhmään ovat kuuluneet seuraavat henkilöt: talouspäälikkö Rauno Kousa puheenjohtajana, I sihteeri Ahti Fredriksson, II sihteeri Simo Elovaa, tiedotussihteeri V. S. Montonen, puheenjohtajan sihteeri Irene Vähätalo (toimistohenkilökunnan luottamusmies) sekä työntutkimussihteeri Teuvo Honkanen sihteerinä (toimitsijoiden luottamusmies). Tiedotustyöryhmän tehtävänä on ollut tehostaa ja kehittää SAK:n sisäistä tiedotustoimintaa. Sen toimesta on järjestetty SAK:n henkilökunnalle säännöllisesti sisäisiä tiedotustilaisuuksia, yhteisiä virkistystilaisuuksia sekä pyritty saamaan eri valiokuntien pöytäkirjat ja päätökset kaikkien työntekijöiden tietoon. Tiedotustyöryhmän työn tärkeimpänä tuloksena voidaan pitää Lenkki-lehteä, jonka toimituskuntana TTR myös toimii. Lenkki-lehden tarkoituksena on paitsi tehostaa SAK:n sisäistä tiedotustoimintaa myöskin tiedottaa asioista eri liittojen hallintoelinten jäsenille sekä työntekijöille. Tiedotustyöryhmä on myöskin pyrkinyt aktivoimaan työntekijöiden aloitetoimintaa sekä viemään lävitse parannuksia työntekijöiden tekemien aloitteiden pohjalta.

SAK:n kuntokeskus

Kuntokeskuksen toiminnassa on kertomusvuonna ollut leimaa-antavaa ay-liikkeen koulutuskäytön voimakas lisääntyminen. SAK ja jäsenliitot ovat käyttäneet kokonaiskapasiteetista lähes puolet, kuten on ollut odotettavissakin. Kaikkiin näihin tilaisuuksiin on sisällytetty Kuntokeskuksen toimesta viikossa kaksi tuntia kuntoliikunnan ohjausta ja kunnon testaus. Myöskin ulkopuolisten käyttäjien osuus Kuntokeskuksen kuntopalvelujen käyttäjänä on lisääntynyt tuntuvasti. Kuntokeskuksen kävijöiden määrä on kertomusvuotena ollut 7 451, joista liikuntaleireillä ja kuntokursseilla osallistuneita yhteensä 115, kurssilaisia, joiden ohjelmaan on sisältynyt liikuntaa 3 414 ja muita esim. kokousvieraita 3 922. Kurssivuorokausia on kertynyt yhteensä

17 651, Edellämainittujen lisäksi Kuntokeskuksen toimintaan on tutustunut ottelujen, kilpailujen ja vierailujen yhteydessä lukuisa joukko vieraita.

Kuntokeskuksen johtokunnan puheenjohtajana on toiminut edelleen Ahti Fredriksson, varapuheenjohtajana Matti Kivistö sekä jäseninä Mauno Ahonen, Veikko Kansikas, Mauno Kousa, Sakari Montonen, Matti Ojala, Raili Pakarinen, Tauno Salama ja Emil Strand.

Kuntokeskuksen johtajana on toiminut Mauno Ahonen, myynti- ja mainosasioiden hoitajana Raili Pakarinen, toimiston hoitajana Raili Karonen, toimistoapulaisena Saimi Meronen ja siivoojina Sirkka Jyrkänne ja Eira Erikson.

Toimistovaliokunnan toiminta

Talousvaliokuntaan ovat kertomusvuonna kuuluneet seuraavat henkilöt: Rauno Kousa SAK puheenjohtaja, Väinö Arvola VTY, Erkki Korhonen Paperiliitto, Pentti Kymensalo Metalliliitto, Sigurd Norrmén KTV, Vilho Pekkonen Sähköliitto, Toivo Ranta Puuliitto sekä hänen tilallaan edustajakokouksen jälkeen Esko Kotilainen Puuliitto, Martti Rauhamo Elintarvikeliitto, Uuno Syrjä Rakennusliitto sekä valiokunnan sihteerinä Sakari Savio.

Kertomusvuonna on talousvaliokunta käsitellyt useita SAK:n ja liittojen käytännön taloudenhoitoon, toimisto- ja työruutiineihin liittyviä kysymyksiä. Talousvaliokunta on edelleen edustanut SAK:ta ja liittoja käytäessä neuvotteluja ja solmittaessa sopimuksia toimistotyöntekijöiden sekä toimitsijoiden palkka- ja työehdoista. Valiokunta on myöskin laatinut uuden matkustusohjesäännön, joka koskee SAK:n ja jäsenliittojen hallintoelinten jäseniä sekä toimitsijoita. Ko. ohjesääntö on hyväksytty keskusjärjestössä sekä useimassa jäsenliitossa. Toimihenkilöiden eläkeohjesäännön uudistaminen on edelleen ollut keskeisellä sijalla valiokunnan työskentelyssä. Valiokunta on yhdessä sosiaalivaliokunnan kanssa valmistellut ehdotuksen uudeksi eläkeohjesäännöksi, joka tullaan käsittelemään kevään 1972 valtuuston varsinaisessa kokouksessa.

Valiokunta on myöskin suunnitellut SAK:n ja jäsenliittojen varojen sijoitustoimintaa. Tämän suunnitellun tuloksena on päädytty eräisiin kiinteistösijoituksiin. Espoon Lounaisrannikolle sekä Turkuun nousee yhdessä liittojen ja Osuuspankki Yh-

teistuen rahoittamana ja omistamana kaksi eri kiinteistöyhtiötä. Näiden yhtiöiden vuokra-asunnot ovat tarkoitettut liittojen jäsenten käyttöön.

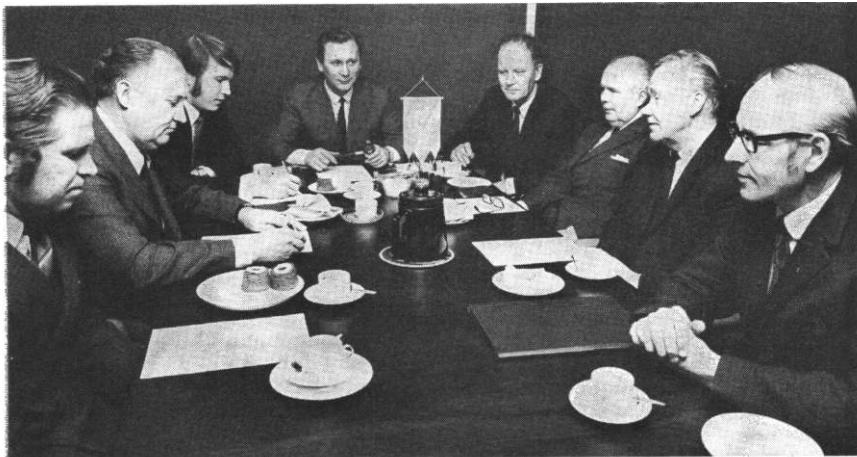
Toimintansa tehostamiseksi on valiokunta asettanut toimikuntia eri aloille seuraavasti: *Työtaistelurahasto-toimikunta*, Vilho Pekkonen puheenjohtajana, Väinö Arvola, Uuno Syrjä, Pentti Kymensalo, Sakari Savio sihteerinä. Toimikunnan tehtävänä on ollut selvittää mahdollisuudet työtaistelurahastotoiminnan kehittämiseksi SAK:n piirissä sekä laatia organisaatiomalli asian hoitamiseksi. *Matkustusohjesääntö-toimikunta*:

Erkki Korhonen puheenjohtajana, Pentti Kymensalo, Uuno Syrjä, Martti Rauhamo sekä Sakari Savio sihteerinä. Toimikunnan tehtävänä on ollut laatia ehdotus uudeksi matkustusohjesäännöksi. *Jäsenmaksujen työnantaja-perintää tutkiva toimikunta*:

Pentti Kymensalo puheenjohtajana, Uuno Syrjä, Väinö Arvola, Martti Rauhamo, Sigurd Norrmén. Toimikunnan tehtävänä on ollut laatia kirjalliset muutosehdotukset keskusliittojen väliseen jäsenmaksujen kantosopimukseen. *Työehtosopimustoimikunta*:

Rauno Kousa puheenjohtajana, Uuno Syrjä, Martti Rauhamo, Pentti Kymensalo, Erkki Korhonen. Toimikunnan tehtävänä on ollut valmistella ja neuvotella työehto- ja palkkasopimusasiat toimistotyöntekijäin sekä toimitsijain kanssa. *Solidaarisuustoimikunta*:

Uuno Syrjä puheenjohtajana, Leena Simonen, Kalervo Kanninen, Pentti Kymensalo. Toimikunnan tehtävänä on ollut valmistella ehdotus kansainvälisen solidaarisuustoiminnan kehittämiseksi SAK:n piirissä edustajakokouksen edellyttämässä puitteissa.

TALOUSASIAIN VALIOKUNTA: (vas.) Esko Kotilainen, Väinö Arvola, Sakari Savio (sihteeri), Tauno Kousa (puheenjohtaja), Erkki Korhonen, Martti Rauhamo, Uuno Syrjä, Sigurd Norrmen.

Toimistovaliokunnan toiminta

Keskusjärjestön toimistovaliokuntaan ovat kuuluneet seuraavat henkilöt: puheenjohtaja Niilo Hämäläinen, II puheenjohtaja Arvo Hautala, III puheenjohtaja Mikko Laaksonen, hänen siirryttyään pääjohtajaksi SAK:n valtuuston puheenjohtaja Pekka Oivio, sihteeri Ahti Fredriksson, sihteeri Simo Elomaa, talouspäällikkö Rauno Kousa sekä puheenjohtajan sihteeri Irene Vähätalo sihteerinä. Toimistovaliokunta on pitänyt ko-

kouksiaan säännönmukaisesti joka toinen viikko kokoontuen vuoden 1971 aikana yhteensä 23 kertaa. Toimistovaliokunnan tehtävänä on ollut valmistella asioita SAK:n hallituksen ja työvaliokunnan käsiteltäväksi sekä juoksevasti päättää SAK:n sisäiseen toimintaan liittyvistä asioista. Toimistovaliokunnan pöytäkirjoihin on kaikkiaan vuoden -71 aikana merkitty yhteensä 233 pykälää.

TOIMISTOVALIOKUNTA: (vas.) Arvo Hautala, Simo Elomaa, Pekka Oivio, Niilo Hämäläinen (puheenjohtaja), Irene Vähätalo (sihteeri), Rauno Kousa ja Ahti Fredriksson.

Kansainvälinen toiminta

Kansainväliset järjestösuhteet ovat edelleen jatkuneet perinteellisellä pohjalla. SAK on VAKL:n jäsen ja useimmat SAK:n jäsenliitot ovat alansa kansainvälisen liiton jäseniä.

Suomen ja ehkä koko eurooppalaisen ammattiyhdistysliikkeen kannalta hyvin merkittävä tapaaminen oli SAK:n edustajakokouksen yhteydessä toteutunut kutsuvieraina olleiden huomattavien ammattiyhdistysjohtajien yhdessäolo. Kokouksen lomassa solmittiin tuttavuuksia ja toveruussiteitä ja keskusteltiin monista tärkeistä kansainvälisistä ja yhteisistä kysymyksistä. Eräs keskeinen aihe oli pyrkimys aikaansaada eurooppalainen ammattiyhdistyskonferenssi. Itse asiasta oltiin yksimielisiä, mutta tärkeät menettelytavat ja osaksi teematkin jäivät jatkokäsittelyn varaan. SAK:n asema yhteyksien luojana ja tapaamisen järjestäjänä todettiin tärkeäksi asiaa edelleen kehiteltäessäkin.

SAK:n 10. edustajakokouksessa oli kutsuvieraita VAKL:sta ja yhdestätoista ulkomaisesta veljesjärjestöstä. Valtuuskuntien kokoonpano oli seuraava:

VAKL:sta koulutusasiain osaston päällikkö Daniel Pedersen.

Neuvostoliiton VZSPS:sta puheenjohtaja A. N. Shelepin, kansainvälinen sihteeri P. T. Pimenov ja kansainvälisen osaston päällikkö B. A. Averianov.

Ruotsin LO:sta puheenjohtaja Arne Geijer ja sihteeri Arvid Lundström.

Norjan LO:sta puheenjohtaja Tor Aspengren ja sihteerit Tor Halvorsen ja Rikhard Haugen.

Tanskan LO:sta puheenjohtaja Thomas Nielsen ja sihteeri Knud Christensen.

DDR:n FDGB:sta puheenjohtaja Herbert Warnke ja keskusneuvoston sihteeri Wolfgang Beyreuther.

Itävallan ÖGB:sta sihteeri Paul Koch.

Unkarin SZOT:sta pääsihteeri Sándor Gáspár ja kansainvälisen osaston varajohtaja János Lázár.

Jugoslavian keskusjärjestöstä keskusneuvoston sihteeri Raif Dizdarević ja kansainvälisen osaston työntekijä Lazar Codovoc.

Romanian keskusjärjestöstä keskusneuvoston varapuheenjohtaja Olaviu Rusu ja kansainvälisen osaston työntekijä Gavrilă Henter.

Saksan Liittotasavallan DGB:sta puheenjohtaja Heinz Vetter ja ulkomaanosaston johtaja Otto Kersten.

Englannin TUC:sta pääsihteeri Victor Feather.

Pohjoismaiden yhteistyö jatkui tiiviinä ja läheisenä. Jatkuva tiedotustoiminta toimii säännöllisesti ja eri sektoreiden asiantuntijat ovat tavanneet toisensa. Tapaamisia on ollut mm. rationalisointiasioissa, työsuojeluasioissa, kansantalous- ja järjestötalouksasioissa sekä työolainsäädännön merkeissä.

Erityinen työryhmä on toiminut Ruotsin LO:n ja SAK:n yhteisenä elimenä siirtolaisten asioiden hoitamiseksi. Työryhmän toimesta on kartoitettu Ruotsissa olevien suomalaisten ongelmia ja pyritty löytämään niihin ratkaisuja.

Neuvostoliiton ammattiyhdistysliikkeen kanssa toteutetun yhteistyön eräs merkittävä tapahtuma oli ns. suuren valtuuskunnan vierailu Suomessa. Kiljavalla pidetty seminaari käsitteli yhteisiä ja kansainvälisiä asioita varsin tehokkaasti sekä työryhmissä että yhteisissä tilaisuuksissa.

Kansainvälisen Työjärjestön (ILO) valtuuskunnan työntekijäin edustajana oli Matti Savola sekä neuvonantajina valtuuskunnassa Paavo Hyvönen Metalliliitosta, Reijo Hyytiä Kemian Työntekijäin Liitosta ja Lauri Hyppönen TVK:sta.

Kansainväliset valtuuskunnat*

Vappuvaltuuskunta Neuvostoliitossa: Lauri Kaarisalo, Rauha Salminen ja Ensi Seppälä.

Yhtyneet Arabitasavallat- ay-valtuuskunta 21.-24.1. 3 henkilöä SÄKn vieraana.

SAK:n—VZSPS:n pysyvän neuvottelukunnan kokous Helsingissä 28.—31.1. SAK:n edustajat: Niilo Hämäläinen, Arvo Hautala, Ahti Fredriksson, Simo Elomaa, Sulo Penttilä, Aarno Aitamurto ja Pekka Virtanen.

Unkarin ammattijärjestön vieraana 1.—7.2.: Niilo Hämäläinen, Simo Elomaa, Heini Halinen, Seppo Lindblom ja Eeva Hakala.

Ranskan CGT:n 2 henkinen valtuuskunta 26.4.-2.5. SAK:n vieraana.

Työturvallisuusvaltuuskunta DDR:ssä 22.3.—1.4. Mauno Ahonen, Tarja Halonen, Veikko Kansikas.

Simo Elomaa Moskovassa 19.—22.5. valmistelemassa SAK-VZSPS nuorisotapaamista.

Arvo Hautala ja Aarne Etelä 3.5.—10.5. Unkarissa Unkarin keskusammattijärjestön edustajakokouksessa.

14. työläiskonferenssissa Rostockissa 8.—19.7. Jukka Sädevirta, Kaarlo Hautakangas, Onni Puustinen.

Tanskan LO:n edustajakokouksessa 17.—19.5. Ahti Fredriksson.

SAK:n naisvaltuuskunta 22.5.—1.6. Neuvostoliitossa. Valtuuskunnan kokoonpano: Vieno Hämäläinen, Helvi Koski, Eini Kosonen ja Salme Rajala.

11.—12.6. Helvi Raatikainen DGB:n järjestämässä naisten konferenssissa Kasselissa.

SAK:n nuorisovaliokunnan valtuuskunta 23.5.—7.6. Länsi-Saksassa. Valtuuskunnan kokoonpano: Lauri Ihala, Jorma Cantell, Lasse Mäkinen, Sulo Hentula, Raimo Nurmi, Kauko Autiosaari, Kari Kuulas, Esko Jäntti, Raimo Häkkinen, Ritva Karvonen, Eino Iivonen, Heikki Ihamäki, Osmo Keinänen, Matti Inkiläinen, Tauno Nieminen, Voitto Paimio, Reijo Boman, Voitto Ala-Luhtala, Ahti Pihlajasaari ja Heimo Karhunen.

Neuvostoliitossa, lomalla 5 liettä musmiestä vaimoineen 3.7.—31.7.

SAK:n sosiaali- ja työturvallisuusvaltuuskunnan matka Neuvostoliittoon 15.—23.8. Valtuuskunnan kokoonpano: Matti Savola, Ahti Tella, Tauno Lassila, Ahti Korkiakoski ja Raimo Kärkkäinen.

3 henkinen Jugoslavalainen ay-valtuuskunta SAK:n vieraana 25.—31.8.

Jussi Pikkusaari 2.—11.9. koulutuspoliittisessa seminaarissa Strassburgissa.

50 henkinen Neuvostoliittolainen ay-valtuuskunta SAK:n vieraana 12.—18.9.

Rauno Kousa Tukholmassa 12.—14.10. pohjoismaisessa taloudenhoitajien kokouksessa.

Italiasta 10-henkinen ay-valtuuskunta SAK:n vieraana 10.—12.11.

SAK:n ystävyy sviikon valtuuskunta VZSPS:n vieraana 14.—23.11. Valtuuskunnan kokoonpano: Kaarlo Hautakangas, Juhani Raudasoja, Anelma Tervo, Eero Lampi ja Eino Rostedt.

VZSPS:n 5-henkinen ystävyy sviikon ay-valtuuskunta SAK:n vieraana 15.—22.11.

Jukka Sädevirta 10.—13.9. Sofiassa ammattiyhdistysliikkeen kansainvälisessä Palestiinan laajennetun solidaarisuuskomitean konferenssissa.

Niilo Hämäläinen, Arvo Hautala, Ahti Fredriksson, V. S. Montonen 3.—12.9. Ruotsin LO:n edustajakokouksessa.

Mauno Ahonen 21.—22.10. Oslossa ergonomiakokouksessa.

Aarne Etelä ja Leena Simonen 18.—23.10. Länsi-Saksassa yritysdemokratiaseminaarissa.

Niilo Hämäläinen, Kalevi Aronen, Erkki Salonen 8.—18.11. Romanian keskusammattijärjestön vieraana.

Olavi Sulkunen 22.—29.10. DDR:n tunnustamiskomitean valtuuskunnan mukana Itä-Saksassa.

Matti Puranen 21.—22.12. Tukholmassa Ruotsin LO:n lakimiesten vieraana.

Jäsenistö ja hallintoelimet

SAK:n X varsinainen edustajakokous pidettiin Espoossa Dipolissa 29.6.—3.7. Vuoden 1971 päättyessä kuului keskusjärjestöön 29 jäsenliittoa.

Jäsenliitot ja niiden jäsenmäärät samoin kuin jäsenistön jakautuminen miehiin ja naisiin ilmenevät vuosikirjan lopussa olevista taulukoista.

Hallitus ja valtuusto

Hallitus kokoontui ennen edustajakokousta 10 kertaa. Varsinaisessa edustajakokouksessa valittu hallitus kokoontui 5 kertaa vuoden aikana.

Valtuuston sääntömääräinen kokous pidettiin 15 päivänä toukokuuta Kiljavan Kuntokeskuksessa.

SAK:n puheenjohtajana toimi Niilo Hämäläinen, II puheenjohtajana Arvo Hautala ja III puheenjohtajana Mikko Laaksonen (3.12. saakka).

Varsinaiseen edustajakokoukseen asti ovat hallituksen työskentelyyn osallistuneet:

Hämäläinen Niilo, Hautala Arvo, Laaksonen Mikko, Salomaa Erkki, Penttilä Sulo, Salonen Edwin, Heinonen Reino, Ahtola Veikko, Happonen Aarre, Virtanen Pekka, Kujanpää Väinö, Ronkainen Viljo, Nissilä Erkki, Sund Jarl, Keitele Olavi, Pohjolainen Erkki, Aarnio Olavi, Huhtamäki Väinö, Ojala Matti, Fredriksson Ahti, Elomaa Simo, Raatikainen Helvi.

Hallituksen jäsenten henkilökohtaisina varamiehinä ovat olleet:

Malmivuori Tapio, Kinha Pentti, Markkola Paavo, Kuivanen Lauri, Kosonen Ilmari, Riikonen Jaakko, Korhonen Erkki, Kaski Kunto, Mäki Antero, Mäkinen Eino, Ranta Toivo, Koskinen Aarne, Nieminen Holger, Johansson Bernt, Pekkonen Vilho,

Tompuri Sauli, Perä-Kasari Kaarlo, Kärkkäinen Valfrid, Norrmén Sigurd, Aaltonen Elsa, Kannisto Tuulikki.

Hallituksen yleisvarajäsenenä ovat olleet:

Koski Onni, Salminen Jouko, Kari-salmi Yrjö, Hietanen Juhani, Arvola Väinö, Lehtonen Eero, Tyvijärvi Esko, Tuomi Tauno, Vuorenmaa Voitto, Helo Pentti, Paavola Paavo J., Lindell Raimo, Aronen Kalevi, Yrjälä Irene, Puttonen Unto, Varjus Veikko, Salonen Martti, Ruotsalainen Erkki, Wallin Arvo, Erkkilä Pentti, Savolainen Pentti, Kaivola Tauno.

Valtuuston puheenjohtaja Pekka Oivio osallistuu hallituksen kokouksiin.

Varsinaisessa edustajakokouksessa valittiin seuraavat henkilöt:

Hämäläinen Niilo, Hautala Arvo, Laaksonen Mikko (3.12. saakka), Penttilä Sulo, Riikonen Jaakko, Ahtola Veikko, Happonen Aarre, Kujanpää Väinö, Nissilä Erkki, Keitele Olavi, Pohjolainen Erkki, Veirto Martti, Fredriksson Ahti, Virtanen Pekka, Raatikainen Helvi, Elomaa Simo, Kosonen Ilmari, Aitamurto Aarno, Ronkainen Viljo, Sund Jarl, Huhtamäki Väinö, Aronen Kalevi.

Hallituksen jäsenten henkilökohtaisiksi varajäseniksi valittiin:

Malmivuori Tapio, Kinha Pentti, Markkola Paavo, Kuivanen Lauri, Dahl Olavi, Korhonen Erkki, Kaski Kunto, Mäkinen Eino, Koskinen Aarne, Sainio Risto, Lilja Eero, Keijonen Unto, Norrmén Sigurd, Mäki Antero, Heinonen Helvi, Aaltonen Elsa, Väinö Harry, Koskinen Risto, Perä-Kasari Kaarlo, Nieminen Holger, Puttonen Unto, Sunell Matti.

Yleisvarajäseniksi valittiin

Koski Onni, Vilponiemi Lauri, Kari-salmi Yrjö, Hietanen Juhani, Arvola

Väinö, Lehtonen Eero, Tyvijärvi Esko, Tuomi Tauno, Teikari Pekka, Helo Pentti, Anttila Toivo, Oksanen Veikko, Savolainen Pentti, Kannisto Tuulikki, Laine Unto, Erkkilä Pentti, Ojala Matti, Nieminen Ilmari, Ruotsa-

lainen Eerik, Lehtonen Uuno, Yrjälä Irene, Savinen Antero.

Valtuuston puheenjohtaja Pekka Oivio osallistuu hallituksen kokoukseen.

SAKn valtuustoon ovat kuuluneet varsinaiseen edustajakokoukseen asti Valtuuston puheenjohtajana Pekka Oivio, varapuheenjohtajana Valfrid Kärkkäinen

Varsinaiset jäsenet:

Henkilökohtaiset varajäsenet:

Suomen Auto- ja Kuljetusalan Työntekijäliitto r.y.

Westman Kalevi

Rautiainen Emil

Nummila Eero

Männistö Viljo

Kaivola Tauno

Teikari Pekka]

Suikkanen Helge

Saarinen Erkki

Salonen Martti

Sainio Toivo J

Tani Väinö 4

Sotka Ossian j

Suomen Elintarviketyöläisten Liitto r.y.

Rimmi Eila

Lumenko Eeva]

Haarre Mertsu

Kellari Anni

Heikkinen Paavo

Ruokonen Unto

Luoma Viljo

Ray Aarne

Myllymäki Aira

Hotelli- ja Ravintolahenkilökunnan Liitto r.y.

Pohja Sinikka

Mäkinen Aili

Tuominen Erik

Karisalmi Yrjö

Puhakainen Vilho

Ojala Aulis

Ilmailualan Unioni r.y.

Vuorenmaa Voitto

Halme Rauno

Henriksson Weikko

Rainio Pentti

Peltonen Raimo

Toivonen Juho

Suomen Jalometallityöntekijäin Liitto r.y.

Strandén Kauko

Hakala Urpo

Pakkanen Erkki

Varsinaiset jäsenet:

Järjestötoimitsijain Liitto r.y.

Lindeqvist Aarno

**Henkilökohtaiset vara-
jäsenet:**

Suhonen Ulla

Kemian Työntekijäin Liitto r.y.

Vilponiemi Lauri

Suomen Kiinteistötyöntekijäin Liitto r.y.

Stigell Severi

Lehtonen Pekka
Nummelin Reino

Suomen Kirjatyöntekijäin Liitto r.y.

Koskinen Aarne

Suominen Toive

Iso-Kulmala Olavi

Nieminen Pauli
Salminen Viljo
Antikainen Taisto
Lahtinen Pekka
Moilanen Eino
Jokinen Raimo

Suomen Kunnallisten työntekijäin ja Viranhaltijain liitto r.y.

Heinonen Helvi

Andersson Reino

Salonen Pekka

Johansson Helge

Mäkynen Lauri

Ahvenainen Oiva

Salo Mauno

Korhonen Paavo

Hurme Uolevi

Winqvist Bo

Eriksen Elis

Vilkman Kirsti
Rask Lea
Rantanen Unto
Kaivola Kauko
Laulunen Pentti
Lahdenpää Irja
Hakala Kaino
Kekkonen Viljo
Kainlahti Urho
Hakala Kauko
Marjanen Timo
Ojala Johannes
Ollikainen August
Sinisalo Viljo
Turunen Toivo
Jääskeläinen Veikko
Westerlund Erkki
Pöyry Eero
Löyttyjärvi Kauko
Kallioinen Viljo
Lahtinen Anja
Seppä Antti

Suomen Lasi- ja Posliinityöväen Liitto r.y.

Laine Jaakko O

Mäntysalo Pentti

Varsinaiset jäsenet:**Liiketoimintekijäin Liitto r.y.**

Hallikainen Viljo

Iltanen Armas

Keskinen Ebba

Stellberg Impi

Virtanen Alpo

Henkilökohtaiset varajäsenet:Hytönen Toivo
Tuomi Pekka
Huupponen Sulo
Vilen Väinö
Korpinen Irma
Kaski Kunto
Uitto Eero
Suhonen Kauko
Sipponen Olavi
Leskinen Veikko**Suomen Maaseututyöväen Liitto r.y.**

Erkkilä Pentti

Paaso Väinö

Turunen Vilho

Merikukka Sakari

Partanen Martti
Pettersson Pauli
Korhonen Jorma
Ravelin Aarne
Kultanen Einari
Kopra Viljo
Lamminaho Aarne
Oinonen Onni A.**Suomen Merimies-Unioni r.y.**

Nikula Lauri

Herdin Robert

Heiniö Arvo

Kinnari Pekka
Löfström Holger
Imppu Antero
Raanti Ensio
Kauppila Mauri
Taberman Martti**Suomen Metallityöväen Liitto r.y.**

Santaharju Veikko

Halinen Heini

Mäkiranta Ahti

Grahm Göran

Niininen Veikko

Löfman Rolf

Ahokas Ossi

Joutsjoki Eino

Rytkönen Urho

Kuusio Matti
Ronni Matti
Suhonen Pauli
Grönvall Ralf
Perttula Heimo
Jaakkonen Matti
Kimari Kauko
Hätinen Pekka
Liimatainen Kalle
Asikainen Viljo
Söderström Ossi
Stolt Kalevi
Häikiö Heikki
Mäkelä Kalevi
Piispanen Aulis
Hakkarainen Taito
Lindström Erkki

Varsinaiset jäsenet:

Eerola Tenho
Vilokkinen Johannes
(siirt. kaivoi.)
Virtanen Einar
Honkavaara Esko
Stendahl Rudolf

Henkilökohtaiset varajäsenet:

Valkama Tauno
Kilpeläinen Eino
Seppinen Matti
Tenhunen Reijo
Luukkonen Väinö
Forsman Erkki
Tynkkynen Martti

Muurarien Liitto r.y.

Ojala Matti

Ahava Niilo
Lindberg Paul

Nahka- ja Kumialojen ammattiliitto r.y.

Lassinen Erkki

Hakala Eila

Suomen Nahka-, Jalkine- ja Kumityöväen Liitto r.y.

Kivikoski Maire

Rajala Salme
Nieminen Pauli
Pyhäntö Usko
Kivinen Olavi

Mattila Ahti

Paperiteollisuuden Työntekijäin Liitto r.y.

Mikkola Taisto

Sakki Onni
Juva Unto
Mäisti Heikki
Annala Eino
Pulli Vilho
Leinonen Onni
Lehto Veikko
Viinanen Tauno
Mäkelä Allan
Laine Ilmari
Hassinen Urho
Karjalainen Paavo

Vainonen Alpo

Riikonen Onni

Halinen Pentti

Salminen Lauri

Raivio Simo

Suomen Puunjalostusteollisuustyöntekijäin Liitto r.y. (puheoik.)

Lilja Eero
Meriluoto Pirkko
Rekola Toivo

Puutyöväenliitto r.y.

Verronen Taisto

Tingander Erkki

Ilmola Valdemar

Vesimäki Kauko
Solaranta Paavo
Kotilainen Esko
Mäkelä Leevi
Immonen Pentti
Kelosto Niilo

Varsinaiset jäsenet:**Rakennustyöläisten Liitto r.y.**

Eriksson Birger
Elf Arvo
Nieminen Esko
Junkkari Kyösti
Kirvesniemi Lauri
Hemminki Pentti
Lehto Eino
Ronkainen Väinö
Salama Aarni
Savolainen Aimo
Tuomi Arvo
Kotiharju Martti
Kuparinen Veikko

Sos.dem. Sanomalehtimiesliitto r.y.

Haaja Tapani

Suomen Sähköalantöntyöntekijäin Liitto r.y.

Hakala Pekka
Halonen Eino

Henkilökohtaiset jäsenet:

Sundberg Carl
Ceder Veikko
Korhonen Veikko
Häikiö Tauno
Möttönen Jouko
Höglund Eskil
Vaittinen Martti
Siekinen Eino
Hyvärinen Otto
Immonen Martti
Jalonen Frans
Salminen Matti
Miettinen Onni
Juvonen Venla
Kuutti Uno
Toivonen Gunnar
Liljander Ahti
Värinen Kaarlo
Oksanen Kauko
Saikkonen Tauno
Mäki Erkki
Hiltunen Veikko
Suikka Reino
Mommo Martti
Joronen Seppo

Tuominen Lauri

Henttonen Onni
Honkanen Martti
Kaipainen Urpo
Särkikangas Viljo

Teknisten ja Erikoisammattien Liitto r.y.

Saukkonen Eero

Moilanen Heino
Saikkonen Veikko

Suomen Tekstiililaitosmiesten Liitto r.y.

Mäkinen Eino

Sund Veikko
Mauri Teuvo

Tekstiili- ja Vaatetustyöväen Liitto r.y.

Vainionpää Siinto
Vihtaniemi Impi

Virtanen Aarne
Harjula Alli
Asikainen Anja
Niittymäki Lahja

Varsinaiset jäsenet:

Niemi Harry
Leppänen Eero
Lahtinen Greta
Kuvaja Otto

Henkilökohtaiset varajäsenet:

Välisaari Elli
Pajula Eeva
Olin Nils
Kaukovaara Kalevi
Härmä Usko
Virnes Armas

Toimittajaliitto r.y.

Kivinen Sulo

Niini Kai
Lindfors Aarre

Virkamiesten ja Työntekijäin Yhteisjärjestö (VTY) r.y.

Markkola Paavo

Löytönen Yrjö

Arvola Väinö

Aalto Veikko

Kangas Esko

Pennanen Antti O

Luotola Uno

Koski Onni

Keijonen Unto

Koskela Sulo

Rikala Heikki

Koski Eija-Liisa

Soininen Tenho

Aarnio Aimo
Merikari Heikki
Rantanen Ensio
Aikio Eelis
Roivas Väinö
Pirhonen Teuvo
Lahtinen Matti
Währn Vilho
Syrjänen Lasse
Hyvärinen Ensio
Martikainen Olavi
Lahtinen Toivo
Laari Kaarle
Ekman Aarne
Ovaskainen Pauli
Pesu Sulo
Niittoaho Keijo
Kahila Lauri
Leskinen Aarne
Kola Seppo
Lehto Kaarlo
Vuori Esko
Hömmö Erkki
Tarvainen Muisto
Kettunen Sylvi
Porttinen Unto

Yleinen Lehtimiesliitto r.y.

Kinha Pentti

Wallin Arvo
Lehtinen Aino

Keskusjärjestön jäsenliittojen nimeämistä ehdokkaista varsinainen edustajakokous valitsi valtuustoon seuraavat jäsenet:
Valtuuston puheenjohtaja Pekka Oivio

/

Varsinaiset jäsenet: Henkilökohtaiset vara-
jäsenet:

Auto- ja Kuljetusalan Työntekijäliitto r.y.

Ruotsalainen Eerik	Heikkilä Jouko
Westman Kalevi	Valio Veikko
Nummila Eero	Nystén Nils
Moisio Onni	Heini Tenho
	Eerola Matti
	Wilkman Jaakko
	Immonen Tauno
	Mansikka-aho Aimo

S

Suomen Elintarviketyöläisten Liitto r.y.

Haarre Mertsu	Ruokonen Unto
Rimmi Eila	Hakala Kalevi
Kellari Anni	Jokela Reijo
Heikkinen Paavo	Laitinen Saimi
Vainionpää Kalervo	Lehtonen Sulo
	Olsamo Osmo
	Rautio Toivo
	Kuusela Reijo
	Kangasniemi Enni
	Nieminen Kurt

Hotelli- ja Ravintolahenkilökunnan Liitto r.y.

Karisalmi Yrjö	Ojala Aulis
Tuominen Erik	Puhakainen Vilho
Pohja Sinikka	Haapakoski Matti
	Korpela Kari
	Rahikka Kirsti
	Frilander Aino

Ilmailualan Unioni r.y.

Henriksson Weikko	Perttula Vilho
	Nurmi Raimo

Suomen Jalometallityöntekijäin Liitto r.y.

Strandén Kauko	Kauppi Eino
	Pakkanen Erkki

Järjestötoimitsijain Liitto r.y.

Suikkanen Esko A	Virtanen Yrjö J.
	Suhonen Ulla

Varsinaiset jäsenet:**Kemian Työntekijäin Liitto r.y.**

Koski Eija-Liisa
Piepponen Sulo
Kärkkäinen Valfrid

Henkilökohtaiset varajäsenet:

Juvonen Aarre
Stam Sulo
Tarvainen Muisto
Mänttari Aarre
Lehtilä Kalevi
Hopeakivi Kaiku

Suomen Kiinteistötyöntekijäin Liitto r.y.

Mauno Esko
Peltola Teuvo

Stigell Severi
Lehtonen Pekka
Verta Teuvo
Liehu Ahti

Suomen Kirjatyöntekijäin Liitto r.y.

Koskinen Aarne
Suominen Toive
Lehto Erkki

Tuomi Tauno
Levo Pentti
Salminen Viljo
Lahtinen Pekka
Iso-Kulmala Olavi
Haataja Atte

Kumi- ja Nahkatyöväen Liitto r.y.

Kivikoski Maire
Mattila Ahti

Tuominen Hilikka
Salonen Petri
Kurki Aimo
Vihermaa Reino

Suomen kunnallisten työntekijäin

Andersson Reino
Ovaskainen Saimi
Kaivola Kauko
Laulunen Pentti
Lehto Terho
Ahvenainen Oiva
Mäkynen Lauri
Törnqvist Lauri

viranhaltijain liitto r.y.

Kattainen Orvo
Bussman Hugo
Forsell Ritva
Harju Anna-Liisa
Mäntynen Osmo
Kuosma Jouko
Silta Eino
Jalonen Reino
Suominen Esko
Andersson Helmer
Marjanen Timo
Pöyhönen Oiva
Kanerva Kyösti
Suopelto Teuvo
Löfgren Evert
Leinonen Pentti

Varsinaiset jäsenet:

Leppälä Emil
Korhonen Paavo
Sinisalo Viljo

Henkilökohtaiset varajäsenet:

Äimälä Pentti
Antikainen Juho
Turunen Toivo
Jääskeläinen Veikko
Ollikainen August
Laitinen Veikko

Suomen Lasi- ja Posliinityöväen Liitto r.y.

Laine Jaakko O

Mäntysalo Pentti
Antosalo Viljo

Liiketoimintajäsenien Liitto r.y.

Keskinen Ebba
Hallikainen Viljo
Nielsen Marjatta
Iltanen Armas
Virtanen Alpo
Talvisilta Kullervo
Mäkinen Osmo

Korpinen Irma
Lujanen Hellin
Laurikainen Leo
Hytönen Toivo
Huupponen Sulo
Mäkinen Erkki
Tuomi Pekka
Parviainen Sirkka-Liisa
Sipponen Olavi
Hanka Elvi
Huttunen Pauli
Tenhovirta Mauno
Korpelin Emil
Verkkonen Kauko

Suomen Maaseututyöväen Liitto r.y.

Kontturi Kaino
Merkikukka Sakari
Mäkipaaso Lauri
Reinikainen Juho

Immonen Teuvo
Torssonen Jarkko
Grönqvist Kaarlo
Merikukka Jaakko
Juntunen Olavi
Haverinen Eelis
Paananen Erkki
Penttinen Kalevi

Suomen Merimies Unioni r.y.

Nikula Lauri
Herdin Robert
Anttila Reijo

Kinnari Pekka
Löfström Holger
Imppu Antero
Raanti Ensio
Taberman Martti
Kauppila Mauri

Suomen Metallityöväen Liitto r.y.

Kuusio Matti
Auvinen Arvo

Kuromaa Reino
Halme Kalervo
Stendahl Rudolf

<i>f</i>	Varsinaiset jäsenet:	Henkilökohtaiset vara- jäsenet:
<i>\</i>	Eerola Elli	Uski Pertti
<i>III</i>	Sinivuo Olavi	Puranen Väinö
<i>»</i>	Rutanen Matti	Vallenius Kaj
<i>kf</i>	Hotakainen Kimmo	Päivärinta Hilikka
<i>V</i>	Eerola Tenho	Salmikivi Jorma
<i>\</i>	Suuronen Antti	Pulkkinen Reino
	Gustafsson Eero	Helminen Olli
	Juntunen Alpo	Jaakkonen Matti
	Häikiö Heikki	Ronkainen Arvo
	Ahokas Ossi	Härmä Paavo
<i>%</i>	Mäkelä Kalevi	Palmu Tauno
	Joutsjoki Eino	Lähteenaho Kauko
	Talvitie Helge	Koivuniemi Aarne
<i>4</i>	Haverinen Otto	Sinivaara Aatos
	Koski Helvi	Kaunisvirta Esko
	Vilokkinen Johannes	Kantanen Toivo
		Skants Arvo
		Kilpi Veli
		Lahti Pentti
		Haapavuori Antti
		Koivisto Reino
		Sauvola Matti
		Jokisalo Risto
		Hämäläinen Veikko
		Lahtinen Pertti
		Kuosmanen Tauno
		Moilanen Kalle
		Ronkainen Leo
		Puumalainen Matti
		Juurinen Terttu
		Martikainen Eila
		Pyykkö Markku
		Luukkonen Väinö

Nahka- ja Kumialojen ammattiliitto r.y.

Lassinen Erkki	Tuominen Jaakko
	Suhonen Ella

Paperiteollisuuden Työntekijäin Liitto r.y.

Mikkola Taisto	Sakki Onni
Vainonen Alpo	Juva Unto
Halinen Pentti	Pulli Vilho
Lehto Veikko	Riikonen Onni
Seppänen Jaakko	Kokkonen Kauko
	Inkiläinen Matti
	Viinanen Tauno
	Korpioja Reino
	Kytömäki Erkki
	Lahti Esko

Varsinaiset jäsenet:

Mäkelä Allan
Raivio Simo

**Henkilökohtaiset vara-
jäsenet:**

Etumäki Kauko
Laine Ilmari
Karjalainen Paavo
Hassinen Urho

Puuliitto r.y.

Verronen Taisto
Vesimäki Kauko
Hietasaari Veikko
Haverinen Pekka
Immonen Pentti

Mäkelä Leevi
Myllylä Eero
Hallberg Oiva
Kainulainen Tauno
Kotilainen Esko
Salminen Simo
Tingander Erkki
Lahtinen Esko
Rytty Onni
Koljonen Kalle

Suomen Puunjalostusteollisuustyöntekijäin Liitto r.y.

Hiltunen Vilho
Andrejev Aila
Pirttikangas Pentti

Kuparinen Kalevi
Tusa Sakari
Meriluoto Pirkko
Rinne Eevi
Keinänen Osmo
Hipsi Eino

Rakennustyöläisten Liitto r.y.

Elf Arvo
Lehtikangas Reino
Lampelo Sanni
Junkkari Kyösti
Koisi Sulo
Mäki Erkki
Tamminen Kauko
Vierula Aarre
Lehto Eino
Aaltonen Pekka
Nieminen Esko

Jääskeläinen Erkki
Honkanen Osmo
Holopainen Simo
Toivola Eino
Pulkkinen Matti
Kinnunen Helge
Hirvonen Martti
Pajunen Aarne
Salama Aarni
Turunen Eero
Lehti Lauri
Laine Veikko
Mäkelä Timo
Hemminki Pentti
Eriksson Birger
Liimatainen Heimo
Aalto Aarre
Vilenius Atte
Ceder Veikko
Brännfors Arvo
Tuukkanen Keijo
Kämppi Vilho

Varsinaiset jäsenet:

Kotiharju Martti
Alanoja Hannu
Hyvärinen Otto
Ojala Matti

Henkilökohtaiset varajäsenet:

Höglund Eskil
Tofferi Reimi
Peltonen Erkki
Ojanen Leo
Henttu Eino
Oikarinen Antti
Ahava Niilo
Ristiaho Eino

Suomen Sosialidemokraattinen Sanomalehtimiesliitto r.y.

Haaja Tapani

Toivonen Kauko
Wikstén Erkki

Suomen Sähköalantöntekijäin Liitto r.y.

Pekkonen Vilho
Hakala Pekka
Kaipainen Urpo

Varjonen Heikki
Henttonen Onni
Kymäläinen Juhani
Lyytikäinen Viktor
Löthman Veijo
Järvinen Uuno

Teknisten ja Erikoisammattien Liitto r.y.

Kanninen Kalervo

Hänninen Hemmo
Palomäki Mikko

Suomen Tekstiililaitosmiesten Liitto r.y.

Mäkinen Eino

Hyvönen Matti
Mauri Teuvo

Tekstiili- ja Vaatetustyöväen Liitto r.y.

Järvinen Irja
Kalliomäki Elli
Lahtinen Greta
Renfors Toini
Rostedt Eino
Salo Tauno

Leino Else
Järvinen Aura
Nissinen Hilikka
Mannila Kaarina
Rinne Tauno
Portin Lars
Räsänen Leena
Sylgren Taisto
Nieminen Tapio
Marjamäki Kauko
Korvenoja Vilho
Vienonen Katri

Toimittajaliitto r.y.

Massinen Aimo

Jaakkola Reino
Lindfors Aarre

Varsinaiset jäsenet:

Henkilökohtaiset vara-
jäsenet:

Virkamiesten ja Työntekijäin Yhteisjärjestö VTY r.y.

Koski Onni

Keijonen Unto

Koskela Sulo

Markkola Paavo

Löytönen Yrjö

Lehto Kaarlo

Kiuru Tauno

Roivas Väinö

Kangas Esko

Soininen Tenho

Nieminen Mauno

Marttinen Eino

Niittoaho Keijo

Aalto Veikko

Pesu Sulo

Leskinen Aarne

Kola Seppo

Aarnio Aimo

Merikari Heikki

Rantanen Ensio

Aikio Eelis

Salpakoski Aarne

Ihalainen Eino

Silvennoinen Vilho

Myllynen Aimo

Arvola Väinö

Pirhonen Teuvo P.

Syrjänen Lasse

Aalto Lasse

Helo Pentti

Kumén Niilo

Martikainen Olavi

Lehtinen Toivo

Yleinen Lehtimiesliitto r.y.

Wallin Arvo

Lehtinen Aino

Leinonen Viljo

Henkilökunta

Vuoden 1970 aikana SAK:n palvelukseen tuli 14 henkilöä ja erosi 5. Vuoden lopussa oli SAK:n palveluksessa 69 henkilöä, eläkkeellä 7 ja perhe-eläkettä sai 1 henkilö.

Vuoden päättyessä oli henkilökunta seuraava:

Puheenjohtaja Niilo Hämäläinen

II puheenjohtaja Arvo Hautala

III puheenjohtaja Mikko Laaksonen (3.12. saakka)

Sihteerit Ahti Fredriksson ja Simo Elomaa

Talouspäälikkö Rauno Kousa

Talouspoliittinen osasto Nils Nilsson, Pekka Morri, Ismo Luimula.

Koulutusjaosto: Jussi Pikkusaari (1.1. alkaen), Leena Simonen.

Järjestöjaosto: Aarne Etelä, Helvi Raatikainen, Teuvo Honkanen, Risto Laakkonen, Lauri Ihalainen, Maunu Alppinen, Svea Degerman, Vieno Hämäläinen, Kaarlo Hautakangas (8.11. saakka), Kalervo Hanka, Lauri Kaarisalo, Olavi Lahtinen, Onni Puustinen, Kai Ritala, Toivo Ranta (8.11. alkaen).

Sosiaaliosasto: Kauno Liukkonen (kuollut 29.1.), Veikko Kansikas, Osmo Kaipainen, Matti Savola (16.2. alkaen).

Oikeudellinen osasto: Tarja Halonen, Olavi Sulkunen, Arjo Suonperä, Jukka Sädevirta (15.3. alkaen).

Tiedotus- ja julkaisuosasto: päätoimittaja, tiedotuspäälikkö Sakari Montonen, toimituspäälikkö Elsa Aaltonen, toimittaja Pertti T. Hyvönen (24.8. saakka), toimittaja Kaj Bärnlund (22.2. alkaen), toimittaja Olli Paunu (30.8. alkaen), ilmoitussihteeri Kirsti Kekkonen.

Kielenkääntäjä Raili Blom

Toimiston esimies Aimo Parrila.

Autonkuljettaja Leo Paukku.

Toimistohenkilökunta: Leena Bloigu, Aino Davidsson, Margit Elovaara, Pirjo Haapanen, Tuula Kaarlela (13.7. saakka), Maija-Liisa Kekkonen, Toini Löytönen, Riitta Mänttari, Aino Peltonen, Eila Punkka, Anneli Roine, Päivi Salomaa (16.8. alkaen), Tuula

Salminen (23.9. alkaen), Marja-Leena Seppälä, Birgit Simonen (10.9. alkaen), Helvi Teppo, Ritva Virolainen (1.10. alkaen), Taimi Visa, Irene Vähätalo.

Siivoojat: Maire Bergvist ja Toini Sutinen.

Piiritoimistojen henkilökunta: Eila Nieminen (12.10. saakka), Raija Perttula (15.1. alkaen), Kerttu Lahtinen (1.3. alkaen), Leila Oderma (8.3. alkaen), Helga Vääntinen (15.11. alkaen).

Kuntokeskus. Johtaja Mauno Ahonen, Raili Pakarinen, Raili Karonen, Sirkka Jyrkänne, Eira Eriksson ja Saimi Meronen.

Tilintarkastajat: Tilintarkastajina ovat toimineet työttömyyskassan johtaja Matti Kanerva, taloudenhoitaja Aarne Sistonen ja maisteri Eero Vuoristo.

Yhdistykset, säätiöt, osakeyhtiöt ja osuuskunnat

SAK on ollut jäsenenä tai osakkaana seuraavissa järjestöissä ja yhteisöissä:

A. Yhdistykset

Aikakauslehtien Liitto, Invalidiliitto (ent. Suomen Siviili- ja Asevelvollisuusinvalidien Liitto), Kansalaisjärjestöjen Kulttuuri- ja Raittiusliitto, Kansalaissodan Muistomerkkiyhdistys, Kansanurheilun Keskusliitto, Lomaliitto, MTM-yhdistys, Pohjola-Norden, Reumaliitto-Reumaförbundet, Sosiaalipoliittinen yhdistys, Suomen Festivaaliyhdistys, Suomen Pakolaisapu, Suomen YK-liitto, Tapaturmantorjunta, Työtehovaltuuskunta, Työterveyslaitoksen Kannatusyhdistys, Työväen Kuvataidetoimikunta, Työväen Sivistysliitto, Vuokralaisten Keskusliitto.

B. Säätiöt

Ammattienedistämislaitoksen Säätiö, Ammattilääketieteen Säätiö, Asuntosäätiö, Kansan Sivistysrahaston (Säätiö) Kannatusyhdistys, Palon-

suojelun edistämissäätiö — Stiftelsen för brandskyddets främjande, Tarjoilupalkkiorahasto-Säätiö.

C. Osakeyhtiöt

Hakaniemen Merikiinteistö, Kansan Matkatoimisto, Kiinteistöosakeyhtiö Otsonkulma, Kustannusosakeyhtiö Tammi, Matkatoimisto Lomamatka, Työväen Akatemian Kannatusosakeyhtiö.

D. Osuuskunnat

Osuuspankki Yhteistuki, Valtakunnallinen vuokratalo-osuuskunta.

Edustus lautakunnissa, toimikunnissa, järjestöissä ja yhteisöissä

A. Yhdistyksissä

AE-keskustoimikunta: Aarne Etelä, Helvi Raatikainen.

Kansalaisjärjestöjen Kulttuuri- ja Raittiusliitto: Vieno Hämäläinen.

Kansan Sivistysrahaston Kannatusyhdistys, hallitus: Helvi Raatikainen.

Kansanurheilun Keskusliitto, liittotoimikunta V. S. Montonen.

KK:n kiltatoimikunta: Vieno Hämäläinen.

Lomaliitto r.y.: liittotoimikunta, hallitus, työvaliokunta, johtokunta, talousjaosto: Rauno Kousa. Naisjaosto Helvi Raatikainen.

MTM-yhdistys: hallitus ja työjaosto: Teuvo Honkanen.

Pelastuspalvelun neuvottelukunta: Veikko Kansikas.

Pohjola-Norden r.y., hallitus: Ahti Fredriksson.

Suomen Pakolaisapu: Helvi Raatikainen.

Suomen YK-liitto: Jorma Cantell.

Suomen Väestönsuojelujärjestö: Pekka Oivio, Helvi Raatikainen.

Tapaturmantorjunta, hallitus: Veikko Kansikas; valtuuskunta Niilo Hämäläinen, Paavo Hyvönen.

Työtehovaltuuskunta: hallitus, työvaliokunta, ergonomiatoimikunta: Teuvo Honkanen.

Työttömyyskassojen tukirahaston johtokunta: Niilo Hämäläinen, Matti Ojala, Pekka Virtanen.

Työväen Muistitietotoimikunta: Uno Nokelainen.

Työväen Akatemian hallintoneuvosto: Ahti Fredriksson.

Työväen Sivistysliitto:

— toimikunta: Ahti Fredriksson, Leena Simonen.

— elokuvatoimikunta: Leena Simonen.

— työväenliikkeen radio- ja tv-toimikunta: V. S. Montonen.

— Ay-toimikunta: Jussi Pikkusaari

— kuluttajatoimikunta: Leena Simonen, Kaj Bärlund.

— edustajisto: Vieno Hämäläinen, Kaarlo Hautakangas, Irene Vähätalo, Jussi Pikkusaari, Pertti T. Hyvönen, Lauri Ihalainen Marja-Leena Seppälä, Risto Laakkonen, Aimo Parrila, Leena Simonen, Svea Degerman, Kaj Bärlund, Pekka Morri, Helvi Teppo, V. S. Montonen, Teuvo Honkanen, Aarne Etelä, Maunu Alppinen, Tarja Halonen, Matti Savola, Elsa Aaltonen, Ismo Luimula, Olavi Sulkunen, Jukka Sädevirta, Raili Blom, Veikko Kansikas, Simo Ström, Toivo Marin, Holger Nieminen. Varalla: Kirsti Kekkonen, Aino Peltonen, Mauno Ahonen, Raili Pakarinen, Maija-Liisa Kekkonen, Eila Punkka, Aino Davidsson, Anneli Roine, Matti Puranen.

— liittotoimikunta: Helvi Raatikainen.

Vapaa-Kreikka Komitea: Leena Simonen.

Vuokralaisten Keskusliitto: Pekka Morri.

B. Säätiöissä

A-Klinikkasäätiön hallintoneuvosto: Maunu Alppinen.

Ammattienedistämislaitoksen Säätiön hallintoneuvosto: Teuvo Honkanen, Ari Kekkinen; varalla: Kaarlo Perä-Kasari.

— johtokunta: Teuvo Honkanen.

Ammattilääketieteen Säätiö: Helvi Raatikainen.

Asuntosäätiön valtuuskunta: Niilo Hämäläinen, Arvo Hautala; johtokunta: Rauno Kousa; asunnonjakotoimikunta: Rauno Kousa.

Kansan Sivistysrahaston Säätiön hallitus: Helvi Raatikainen.

Palosuojelun Edistämissäätiö: Bo Winqvist, varalla: Antti Suhonen.

Tarjoilupalkkiorahaston Säätiön hallitus: Ahti Fredriksson; varalla: Pekka Morri.

Työterveyslaitoksen hallitus: Rauno Kousa;

Työterveyssäätiön hallitus: Niilo Hämäläinen, Helvi Raatikainen.

Työterveyssäätiön hallituksen työvaliokunta: Osmo Kaipainen.

C. Osakeyhtiöissä

Hakaniemen Merikiinteistö Oy:n hallitus: Niilo Hämäläinen, Arvo Hautala, Rauno Kousa; varalla: Ahti Fredriksson, Simo Elomaa, Matti Puranen.

Kansan Matkatoimisto Oy:n hallitus: Ahti Fredriksson.

Kiinteistöosakeyhtiö Otsonkulman hallitus: Klaus Kallio.

Matkatoimisto Lomamatkan johtokunta: Rauno Kousa.

Kustannusosakeyhtiö Tammen johtokunta: Ahti Fredriksson.

D. Lautakunnat ja toimikunnat

Ammattikasvatusneuvosto ammatinopetuksen jaosto: Jussi Pikkusaari, varalla Leena Simonen.

Ammattikurssiasiain neuvottelukunta: Ari Kekkinen, Risto Koskinen; varalla Tuulikki Kannisto, Harry Vainio.

Ansiotaso- ja toimeentulokomitea: Pekka Morri.

Eläkejärjestelmäkomitea: Matti Savola.

Eläke-Varman eläkeasiain neuvottelukunta: Antero Mäki.

Eläketiedotustoimiston neuvottelukunta: V. S. Montonen, Simo Elomaa; varalla: Pertti T. Hyvönen, Elsa Aaltonen.

Eläketurvakeskuksen edustajisto: Niilo Hämäläinen, Simo Elomaa, Sulo Penttilä, Lauri Vilponiemi; varalla: Väinö Kujanpää, Jarl Sund, Pekka Virtanen, Erkki Lassinen.

Eläketurvakeskuksen hallitus: Arvo Hautala, Veikko Ahtola; varalla Martti Veirto, Erkki Nissilä.

Eläketurvakeskuksen tiedotustoitomikunta: V.S.Montonen.

— Eläkelautakunta: Antti Hietanen, Paavo Hyvönen, Erkki Lassinen; varalla: Helvi Raatikainen, Veikko Kansikas, Esko Honkavaara.

Eroraharahasto, hallintoneuvosto: Niilo Hämäläinen, Veikko Ahtola, Aarre Happonen, Arvo Hautala, Jarl Sund; varalla: Ahti Fredriksson, Väinö Kujanpää, Erkki Pohjolainen, Simo Elomaa, Viljo Ronkainen.

— johtokunta: Matti Puranen, Lauri Kuivanen, Arvi Hampinen; varalla: Rauno Kousa, Aarne Koskinen, Väinö Huhtamäki.

Hintaneuvosto: Ismo Luimula (henk. koht. varamiehet suluissa) (Aarno Aitamurto, Jarl Sund), Pekka Oivio (Pentti Savolainen, Mauri Pessi), Nils Nilsson (Kaj Bärlund, Esko Honkavaara), Pekka Morri (Lauri Vilponiemi, Osmo Ylännä).

— Hintajaosto: Nils Nilsson (Kaj Bärlund, Esko Honkavaara), Ismo Luimula (Aarno Aitamurto, Jarl Sund), Pekka Morri (Lauri Vilponiemi, Osmo Ylännä).

— Vuokrajaosto: Pekka Oivio (Pentti Savolainen, Mauri Pessi).

— Sopimusjaosto: Pekka Oivio (Pentti Savolainen, Mauri Pessi).

ILO-neuvottelukunta: Ahti Fredriksson, varalla Matti Savola.

Invaliidihuoltoasiain neuvottelukunta: Kalervo Kanninen.

Kansalaisjärjestöjen Kulttuuri- ja Raittiusliitto: Vieno Hämäläinen.

Kansaneläkelaitoksen lisätty hallitus: Niilo Hämäläinen; varalla Emil Str and

Kartelliasiain neuvottelukunta: Nils Nilsson.

Keksintölautakunta: Teuvo Honkainen.

Kotimaisen tuotannon valtuuskunta: Helvi Raatikainen, Sakari Montonen; varalla: Ismo Luimula, Taisto Teräs.

— kampanjatoimikunta: Kaj Bärlund.

Kotineuvontaliiton hallitus: Vieno Hämäläinen.

Kuluttajaneuvosto: Helvi Raatikai-

nen, varalla Vieno Hämäläinen.

Kunnallinen virkariitalautakunta: Jaakko Riikonen; varalla Olavi Dahl, Väinö Arvola.

Maatalouden hintatoimikunta: Nils Nilsson; varalla Pekka Morri.

Maatalousalan työeläkekassa, valtuuskunta: Helvi Raatikainen, Maria Tjäderhane, Lauri Salo, Väinö Savela, Veikko Vesala (kuollut 18.5.), Toivo Korhonen; varalla: Elis Saarre, Raili Lehto, Veikko Lehtonen, Einari Kultanen, Kalle Tuominen, Paavo Viljanen.

— hallitus, puheenjohtajana Matti Savola, jäsenet: Juhani Hietanen, Jalo Rosendahl, Pekka Virtanen, varalla: Sulo V. Lehtinen, Eino Hiltunen, Kalle Wilen.

Maatalouskomitea: Nils Nilsson.

Maataloustuotteiden markkinoimistoimikunta: Arvo Hautala, Nils Nilsson, varalla: Urpo Virtanen, Pekka Morri.

Metsäalan työeläkekassa: valtuuskunta: puheenjohtajana Niilo Hämäläinen, jäsenet: Berndt Uula, Aatto Lindelöf, Alpo Jokinen, Teuvo Honkanen, Vilho Turunen, Arvo Pessi; varajäsenet: Reino Reponen, Heikki Ohtonen, Pauli Pettersson, Väinö Tiainen, Tauno Raanti, Severi Aisamaa, — hallitus: Veikko Ahtola, Pekka Virtanen, Juhani Hietanen, varalla: Eero Lilja, Jaakko Viitasaari, Jorma Korhonen.

MTM-yhdistys, hallitus ja työjaosto: Teuvo Honkanen.

Paineastiatoimikunta: Heikki Loppi, Raimo Kärkkäinen.

Rakennusalan työeläkekassa, valtuuskunta: Ahti Fredriksson, Aarno Aitamurto, Vilho Rajala, Heikki Rikala, Leo Westerlund, Paul Lindberg, varalla: Eino Lehto, Veikko Väli-ranta, Lauri Kirvesniemi, Sulo Koskela, Yrjö Kaivola, Kostti Jokela. Hallitus: puheenjohtajana Aarno Aitamurto, Matti Ojala, Tapio Malmivuori, Uuno Syrjä, var. Sole Halme, Arvi Tahvanainen, Matti Kanerva.

Sairausvakuutusasiain neuvottelu-

kunta: Toivo Jah, varalla Raimo Kantola.

SAK:n — STK:n suuri neuvottelukunta (SAK:n edustajakokoukseen saakka). Niilo Hämäläinen, Arvo Hautala, Mikko Laaksonen, Veikko Ahtola, Aarre Happonen, Erkki Nissilä, Sulo Penttilä, Viljo Ronkainen, Erkki Salomaa. — Edustajakokouksen jälkeen: Niilo Hämäläinen, Arvo Hautala, Pekka Oivio, Sulo Penttilä, Aarno Aitamurto, Veikko Ahtola, Aarre Happonen, Viljo Ronkainen, Väinö Kujanpää, Jarl Sund, Erkki Nissilä, Lauri Vilponiemi.

Suomen Standardisoimisliitto: Teuvo Honkanen.

Suhdanneverolautakunta, 5.3. alkaen: Niilo Hämäläinen, varalla Arvo Hautala.

Siirtolaisasiain neuvottelukunta: Ahti Fredriksson, varalla: Matti Savola.

Satama-alan työeläkekassa, valtuuskunta: Toivo Veteli, Vilho Lempinen, Eino Koponen, Ossian Sotka, Pertti Markela, Esko Mäkinen, varalla: Arvo Nousiainen, Erkki Niemi, Reijo Lehtonen, Lauri Puustinen, Esko Helander, Veikko Hyyryläinen. Puheenjohtajana Olavi Keitele.

— hallitus: Gösta Mauno, Eero Nummila, Erik Ruotsalainen; varalla: Taisto Hakala, Pekka Teikari, Veikko Järvilahti.

Tapaturmavakuutuslaitosten liitto, neuvottelukunta 1.5. alkaen: Sulo Penttilä, Aarre Happonen, Pekka Virtanen, Lauri Vilponiemi.

Tarkastuslautakunta: Matti Savola.

Teollisuusneuvottelukunta: Niilo Hämäläinen.

Tuberkuloosiliitto, vammaisten työllisyysasioita käsittelevä toimikunta, 2.6. alkaen: Helvi Raatikainen, varalla Tuulikki Kannisto.

Tuotantokomiteoiden Keskustoimikunta: Pentti Savolainen, Aapeli Lankinen, Viljo Ronkainen, Ari Kekkinen; varalla: Väinö Kujanpää, Lauri Kirvesniemi, Pentti Lundström, Unto Puttonen.

Tvärminne (Neste Oy) komitea 22.3. alkaen: Lauri Vilponiemi.

Työaikaisten porrastuskomitea: Olavi Sulkunen.

Työneuvosto: Matti Puranen, Lauri Kuivanen, Aarre Happonen, Pekka Virtanen, Elsa Aaltonen; varalla: Aarno Aitamurto, Kalevi Aronen, Juhani Hietanen, Helvi Raatikainen.

Työnvälitysasioiden neuvottelukunta: Pekka Morri, Juhani Hietanen; varalla: Elsa Aaltonen, Raimo Lindlöf.

Työpaikkaterveydenhuoltotoimikunta, 16.3. alkaen: Matti Savola.

Työtuomioistuin: Kunto Kaski, Aapeli Lankinen; varalla: Edvin Kerraali, Pekka Virtanen, Aarno Aitamurto, Lauri Kuivanen.

Työturvallisuustyön rahoittamiseksi neuvottelukunta: Osmo Kaipainen, Veikko Kansikas, Pentti Savolainen, Lauri Vilponiemi, Toivo Piironen; Ari Kekkinen, Orvo Heikkilä, Antero Mäki, Eino Sailas, Simo Ström.

Työvoimaneuvosto: Niilo Hämäläinen, Arvo Hautala; varalla: Pekka Morri, Simo Elomaa.

Ulkomaankaupan neuvottelukunta: Niilo Hämäläinen.

Ulkolaisten työlupien komitea: Teuvo Honkanen.

Vajaakykyisten työhönsijoittamiseksi neuvottelukunta: Kalervo Kaninen.

Vakuutusosasto: Matti Puranen, varalla Olavi Sulkunen.

Valtion Viljavarasto, johtokunta: Niilo Hämäläinen, varalla: Pekka Virtanen.

Valtion virkariitalautakunta: Pekka Oivio, varalla: Onni Koski, Paavo Markkola.

Viljelijäväestön ja palkansaajien tuloja selvittävä komitea: Pekka Morri.

Ylimääräisten virastotyöntekijäin toimikunta: Aarre Happonen.

Yritysdemokratian sovellutuskomitea: Lauri Vilponiemi, varalla Tarja Halonen.

E. Osuuskunnat

Haka, hallintoneuvosto: Niilo Hämäläinen.

Osuuspankki Yhteistuki, hallintoneuvosto: Arvo Hautala, Simo Elo-

maa, Helvi Raatikainen.

— johtokunta: Ahti Fredriksson, Rauno Kousa.

Valtakunnallinen vuokratalo-osuuskunta, hallintoneuvosto: Niilo Hämäläinen.

— hallitus: Rauno Kousa, Uuno Syrjä.

Edustus järjestöjen kokouksissa:

TUL:n XVII liittokokouksessa V.S. Montonen.

Vapaa Kreikka-toimikunnan vuosikokouksessa toimittaja Pertti T. Hyvönen.

Lämpöteknillinen Insinööritoimisto Oy:n varsinaisessa yhtiökokouksessa esimies Aimo Parrila.

Kustannusosakeyhtiö Tammen sääntömääräisessä yhtiökokouksessa V. S. Montonen.

Työtehovaltuuskunta - Rationaliseringsdelegationen r.y:n kevätkokouksessa järjestösihteeri Aarne Etelä.

Kansan Matkatoimisto osakeyhtiön varsinaisessa yhtiökokouksessa esimies Aimo Parrila.

Matkatoimisto Oy Lomamatkan varsinaisessa yhtiökokouksessa sihteeri Simo Elomaa.

Sos. dem. Sanomalehtimiesliitto r.y:n liittokokouksessa Kai Ritala.

Tullimiesliitto r.y:n edustajakokouksessa sihteeri Ahti Fredriksson.

KTV:n edustajakokouksessa Niilo Hämäläinen.

Jyväskylän Kulttuuripäivillä dipl. ins. Heikki Loppi.

Rakennustyöläisten Liiton edustajakokouksessa Arvo Hautala.

Rautatieläisten liiton järjestämällä Rautatieläisten Päivillä Lahdessa Mikko Laaksonen.

Kustannusosakeyhtiö Tammen sääntömääräisessä syysyhtiökokouksessa Sakari Montonen.

Suomen YK-liiton sääntömääräisessä syyskokouksessa Paavo Hyvönen.

Suomen YK-liiton sääntömääräisessä syyskokouksessa Jussi Pikkusaari, Veikko Kansikas ja Jan Furstenborg.

Suomen Metallityöväen Liiton liittokokouksessa Niilo Hämäläinen ja Simo Elomaa.

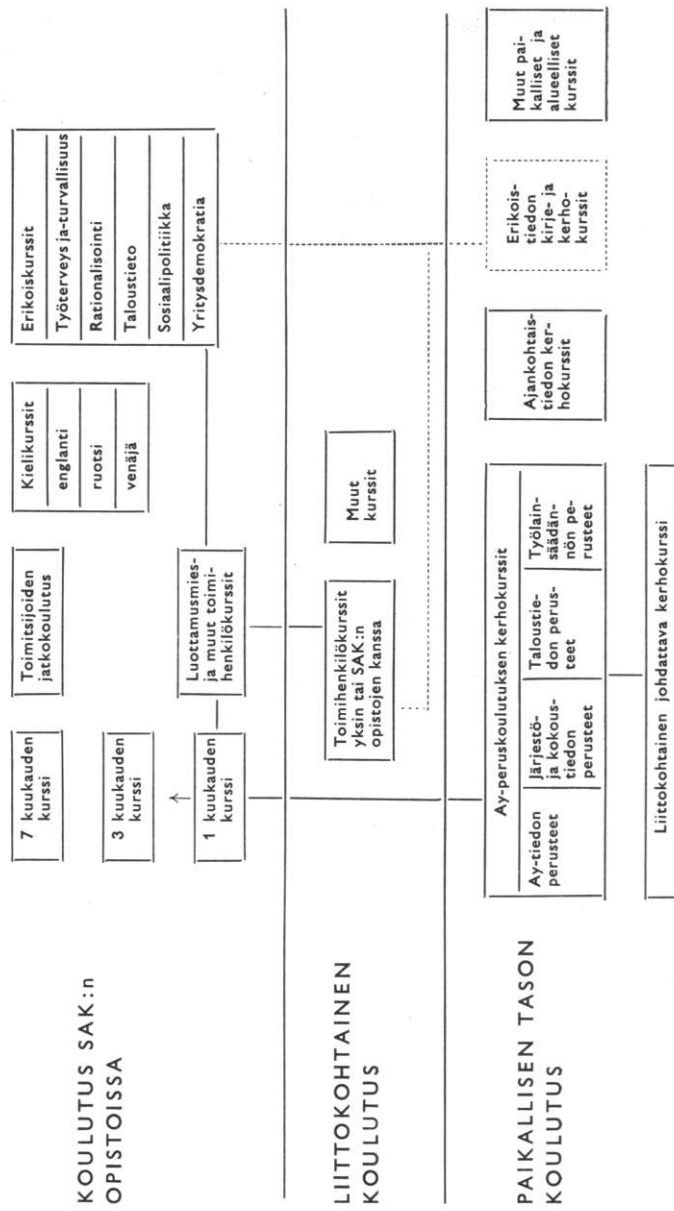
Liittojen jäsenistön jakautuminen vuonna 1971

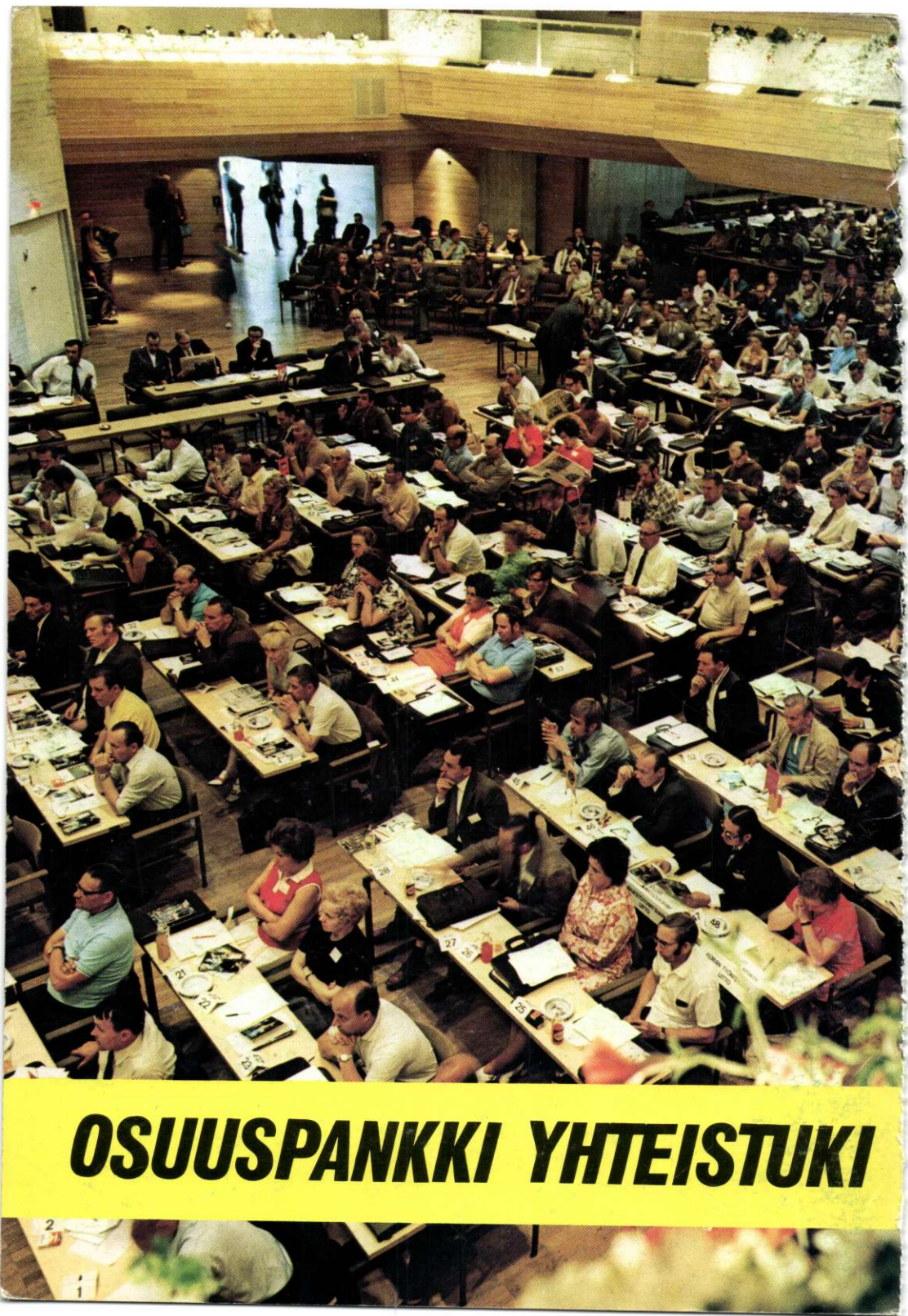
	miehiä	%	naisia	%	yht.
AKT	24 176	93,8	1 594	6,2	25 778
Elintarviketyöläisten	11 899	39,8	17 997	60,2	29 896
Hotelli- ja Ravintolahenkilökunnan ..	2 326	11,6	17 687	88,4	20 813
Ilmailualan Unioni	1 419	83,4	283	16,6	1 702
Jalometallityöntekijäin	690	71,9	270	28,1	960
Järjestötoimitsijain	56	51,9	51	48,1	108
Kemian Työntekijäin	8 847	62,2	5 383	37,8	14 230
Kiinteistötyöntekijäin	3 779	44,9	4 629	55,1	8 408
Kirjatyöntekijäin	10 302	58,5	7 308	41,5	17 810
Kumi- ja Nahkasyöväen	4 140	37,5	6 902	62,5	11 042
KTV	36 646	50,2	36 354	49,8	73 000
Lasi- ja Posliinisyöväen	2 902	53,8	2 492	46,2	5 394
Liiketyöntekijäin	17 442	34,2	33 558	65,8	51 000
Maaseututyöväen	18 899	88,2	2 531	11,8	21 430
Merimies-Unioni	8 884	78,4	2 448	21,6	11 332
Metallityöväen	100 062	84,8	17 897	15,2	117 959
Nahka- ja Kumialojen	1 325	34,7	2 495	65,3	3 820
Paperiteollisuuden työntekijäin	32 636	75,6	10 557	24,4	43 193
Puunjalostusteoll. työntekijäin	8 874	62,2	5 398	37,8	14 272
Puutyöväen	20 088	64,7	10 965	35,3	31 053
Rakennustyöläisten	83 862	90,9	8 392	9,1	92 254
Sosialidem. Sanomalehtimiesten	141	84,4	26	15,6	187
Sähköalantyöntekijäin	17 783	99,6	69	0,4	17 852
Teknisten ja Erikoisammattien	1 691	78,1	473	21,9	2 164
Tekstiili- ja vaatetustyöväen	3 502	9,1	35 097	90,9	38 599
Tekstiililaitosmiesten	1 087	100,0	—	—	1 087
Toimittaja	70	85,0	12	15,0	82
VTY	53 529	79,0	14 257	21,0	67 785
Yleinen Lehtimies	123	88,0	58	32,0	181
Yhteensä	477 180	66,0	245 184	34,0	722 364

Liittojen jäsenmäärät vuonna 1971 verrattuna vuoteen 1970

	1970	1971	lisäys tai vähennys vuoteen 1970 verrattuna	%
AKT	21 124	25 770	+ 4 646	22,0
Elintarviketyöläisten	26 452	29 896	+ 3 444	16,9
Hotelli- ja Ravintolahenkilökunnan	15 201	20 013	+ 4 812	31,7
Ilmailualan Unioni	1 682	1 702	+ 20	1,2
Jalometallityöntekijäin	890	960	+ 70	0,8
Järjestötoimitsijain	45	108	+ 63	140,0
Kemian Työntekijäin	14 054	14 230	+ 176	1,3
Kiinteistötyöntekijäin	6 323	8 408	+ 2 085	33,0
Kirjatyöntekijäin	16 814	17 610	+ 796	4,7
Kumi- ja Nahkätöväen	9 521	11 042	+ 1 521	16,0
KTV	64 812	73 000	+ 8 188	12,6
Lasi- ja Posliinityöväen	5 311	5 394	+ 83	1,6
Liiketyöntekijäin	40 385	51 000	+ 10 615	26,3
Maaseututyöväen	18 589	21 430	+ 2 841	15,3
Merimies-Unioni	12 210	11 332	- 878	7,2
Metallityöväen	105 614	117 959	+ 12 345	11,7
Muurarien	5 206	—	- 5 206	100,0
Nahka- ja Kumialojen	3 797	3 820	+ 23	0,6
Paperiteollisuuden työntekijäin	40 397	43 193	+ 2 796	6,9
Puunjalostusteoll. työntekijäin	12 957	14 272	+ 1 315	10,1
Puutyöväen	29 005	31 053	+ 2 048	7,1
Rakennustyöläisten	82 948	92 254	+ 9 306	11,2
Satamatyöntekijäin	2 795	—	- 2 795	100,0
Sosialidem. Sanomalehtimies	152	167	+ 15	10,0
Sähköalantyyntekijäin	14 610	17 852	+ 3 242	22,2
Teknisten ja Erikoisammattien	1 543	2 164	+ 621	40,2
Tekstiili- ja vaatetustyöväen	34 003	38 599	+ 4 596	13,5
Tekstiililaitosmiesten	1 092	1 087	- 5	0,5
Toimittaja	82	82	—	—
VTY	62 436	67 786	+ 5 350	8,6
Yleinen Lehtimies	183	181	- 2	1,1
Yhteensä	650 233	722 364	+ 72 131	11,2

Ammattiyhdistysliikkeen koulutusjärjestelmä

OSUUSPANKKI YHTEISTUKI